

Gda sem zaspala, senjala sem naše blago, špinciralo se po Makena Beachu. Berbotali su kojekaj, nikak se dogovoriti kaj i kak dale, kaj da su v Hrvackomu saboru. I dale v senjam, pitam Jožeka kak se to moglo stati, a on: „Umetne inteligencije se ne-kaj pošemerilo v računu, popiknula se na slovu K, naredila je čipiranje i cepljenje krav, kobil, koz, krmači i kokoši. Sad su klo-potlive kaj pulitikanti.“ Bem ti vse, koga zvati na pomoč gda se Ul pomota? Nisu to umetne cicke, o pameti je reč! Vjutro, ložeči peč, moj pečokurec je komentiral vesti z Trumperike i Makronike. „Mozuli, vražji mozuli...“

ISBN 978-953-50423-2-7

Cijena: 18 EUR

Đurđa Vukelić Rožić

Ifkica je zakon

Đurđa Vukelić Rožić

Ifkica je zakon

Đurđa Vukelić Rožić

Ifkica je zakon

Đurđa Vukelić Rožić: Ifkica je zakon

Kratke priče na kajkavskom narječju

Nakladnik: vlastita naklada autorice

Urednica: Ivana Cerinski

Lektura/Korektura: Ivana Cerinski

Pogovor: Đuro Vidmarović

Naslovnica: Dubravko Vidiček

(lutke iz Muzeja Moslavine Kutina)

Fotografije: Zdenko Vanjek (fotografije snimljene na izložbi

Postel sem si složila, Kloštar Ivanić, 2016.)

Grafička obrada: Antun Mikleš

Tisak: Grafomark d.o.o., Zagreb

Ivanić-Grad, 2026.

ISBN 978-953-50423-2-7

CIP zapis je dostupan u nacionalnom skupnom katalogu knjižničnog sustava Bukinet (<https://katalog.bukinet.hr>) pod brojem 991006047021309366.

© Đurđa Vukelić Rožić, 2026.

Ova knjiga je tiskana uz potporu Grada Ivanić Grada

Đurđa Vukelić Rožić

Ifkica je zakon

Kratke priče na kajkavskom narječju

Ivanić-Grad, 2026.

Sadržaj

The čvenk	7
Aedes aegypti	11
Globalni neprijatelj	13
Čao, mala!	17
Bajke	21
Dajte-najte	25
Kralica Ifkica	29
Sam svoj sused	35
Moslavački Bridgerton	39
Ipovlopsihofobija	43
Fake [fɛjk]	45
Reklamacija	49
Princeza Jifkica	53
Jaz do jaza	57
Kaj i ti, Ifkica?	63
Kak do sad, tak od sad!	67
Hoxana	69
Minus trinajst	73
Same dobre vesti	81
Pismo Dragutinu Domjaniću	85
Fjaka	93
Potrte posude	97
Berba	101
Pismo Williamu Shakespeareu	105
Šalter sim, šalter tam	109

Ni hičene za hititi	113
Ništanci, gledanci, čekanci, nadanci...	117
Vsako zlo za nekaj dobro	121
Trendsetter	123
Tak je povedal dedek Tonček	125
Jel ti znaš ko sam ja?	129
The reel	135
Lignje	139
Mukbang	143
Cocnlift	147
Levoputaši	153
Na televizije	157
<i>The crush</i>	161
Ne damo se	165
Vsi ti naši terirozmi	167
Istraživačica Ifkica	171
Senje	175
The internet	179
Moslavačke regule	183
Pogovor	193
Zahvale i riječ autorice	198
Rječnik manje poznatih riječi i izraza	199
Bilješka o prethodno objavljenim tekstovima	204
Biobibliografija	205

The čvenk

Čim se gospa Krivušička narisala na našem dvorišču, guske i purani su digli larmu. Belila sem krumper za poriluk cušpajz i zdrčala van, naj bi videla kaj je na stvari. Guske su najbolše najavlivačice, naj se skrivaju spikerice z televizije. Trebali bi je zvežbati kak javiti ovakvu ili onakvu uzbunu, da ne delaju navek jenaku halabuku. Tak bi gazda mam znal jel ima bežati na dvorišče z šmrkom ak je štagelj v ognju, z štrikom ak je neko opal v zdenec, z vilami ak je na dvorišču tat i oče se v pušnicu zavleči. Z karabinum ak je v pitanju kakva besna zver.

Tej čas, Jožek je pukal seno z kupa da bu kravicam dal v jasje, dobežal je z vilami do stubla, za slučaj da ga neko ne odnese z dvoriča. Pes je čkomel i vse držal na joku. Da je karikaturist, al bi kist imel posla. Još da se on naštimle vu tu kakofoniju, saki bi se pošteni gost obrnul i pobegel od kud je i došel. Ali to ne вреди za ovu ladanjsku gospu, kaj se odrekla purgeraja i vrnula se na selo.

Prvo kaj sem na nje primetila je da zgledi cakum-pakum. Vsaka las na glave je bila na svojem mestu, bogme je sirota flizerka zmaljala očenaše nad tim gnezdom. Velim, ote idemo v hižu, se meknemo od pozadinske gungule. Jožeku sem vi-knula naj natoči litru žganice, a on me tak plavo gledel, kaj da sam mu predložila naj spije mušku antibebi pilulu. Babe sem zamotala dva suva sireka, a tica se stala drati kaj da joj je neko toplomera v rit teknu. „Ne dam sir!“ Krivušička je bila zmo-

tana, kaj Escherove štenge¹. Čkomela je, ni bila svoja. Velim ja, čist zato da nekaj rečem, da je v Disneylandu zaposleno 200 micekov, rešavaju probleme z glodavcima, a v ruskomu muzeju Ermitažu, ih je same sedemdeset. Niš od nje. A, majke ti mile, kaj se stalo z goropadnu babu, zakaj je pofurena?

- Ifkica, kak zgledim?
- Ko moja susedica Krivušićka.
- Daj-naj.
- Se nekaj stalo?
- Imam čvenk.
- Čega?
- Čvenk. Z doktorom. Prek interneta smo se našli.
- Ono, kak negda prek „Arene“?
- Baš tak.
- Pa, prelepo! Ak pe z stetoskopom pod kiklu...
- Ifkica!

I tak je Krivušićka prešla na spoj. Valda tej muž, kaj trdi da je gospon doktor v metropole ni kakovi psihopat z holi-vudskoga filma ili purgerski Jack Trbosjek². Skalpeli, pile i tak to. Ak očemo po istine, ni Zagreb već nije vu viktorijanskomu dobu, se pomeknul naprvo.

Zaladilo je, fala Svevišnjemu na prelepomu Miholjskomu letu. Poriluk cušnjaz i buncek kuvani, mrzletina se pomalo zgotavle na peči... Deset je vur, Jožek bu z imanja došel na kavu i štrudlina. Jabuke prefine, domaće, dišiju kaj raj bez Eve. Pospominali smo se, bormeš sem jedva zdržala ne spripovedati mu o čvenku gospe Krivušićke. A ono, pes na dvorišču čkomi, a tič v hiže laje: „Čvenk! Čvenk! Čvenk!“

- Kaj oče tej tič?
- Keks. Keks. Keks.

Sad sem i prevoditeljica šake perja. Gda sem gazde zgotovila popisa za dučan, nogice sem lepo namočila v lavoru slane vodice z oljem ružmarina, kaj da sem na svojem otoku v Mediteranu. Otprla sem kompjutora, naj bi videla kaj je novoga, znajući da nemrem svim čudima sveta verovati. Kad, bem ti vse, devet jezera let staro kostje muža imenom *Cheddar Man*, z Somerseta v Engelske imaju svojega živučega DNK rođaka, profesora hištorije. Pokojni je morti bil *in group-bias*³, a ak se mene, Ifkicu z našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela pita, opče si nesu slični. A i mladi profesor je samec, daleč je dogural, ak se zeme v obzir da mu je tej stareši po profesije bil birašenec, birašil je semenje i bobice i brusil kople z kamena.

Skrolam dale, v Holandije, prešlo se na 32 vure radnoga vremena i kumpanijam baš dobro gre. I fabrikam. I vsi srečni. Sad si ja mislim, am bi pol naše živadi i blaga pokrepalo ak bi se žnima mučili same 32 vure na teden. To im v Hrvacke ne bu prešlo. Onda, na Harvardu su vučenjaki objavili, moguće je da po zemli hodiju vunzemalci maskerani v ljudeke, i da imaju špilje v tlu, na Mesecu⁴ takaj. Istina, Pentagon opovrgavle tu teoriju, niko nema dokaze o *alienima* med nami. Si mislim, morti je Krivušićka z drugoga sveta, ju niko neće ženiti tulika leta. Ko zna z koje zvezde je tej gospon doktor opal na Zemlu? Gajgerici sem spripovedala, nekteri navučenjaki držiđu, ak ljudeki zgineđu z planete Zemle zanavek, obotnice su v stanju narediti novu civilizaciju, tak su spametne. Gliboko je zdehnula, kaj hastrman⁵ ze zdenca: „Bormeš bi to štela videti!”

Gda se Jožek vrnul z nabave, imel je štorije o svojemu romarenju po dučanima; ko je mrl, koga su vlovili bez mudanti i gač v Margetićeve kuruze. Zestali su Peru Podvrgovića, spili su pivicu na terasi marketa. Mi se požalili:

- Am se te stari bedak ne gasi, klafra i tandrče kaj dreš.

- To je negva terapija, tak se domogne friškoga dopamina⁶ i srečen je.

- Kaj ga ne kupi v marketu...

- Gda spiya pivicu i brbla, onda je on srečen. Gledi prek tvojega ramena v Avustraliju i klopoče, ni ga briga ko sedi ž nim. I jel ga zanima ta storija.

- Ifkica, znaš kaj je tvoja najvekša sreča?

- Ti ziher dumaš da si to ti!

- Tvoja najvekša sreča je kaj si se uspela udati prede nek je vrak zmislal ti prekleti internet. Ko bi te tak spametnu oženil?

¹ *Relativnost*, litografija M. C. Eschera (1953.)

² serijski ubojica iz Londona, 1888. g.

³ plemenski programiran

⁴ prema kriptoterestrijalnoj hipotezi

⁵ hastrman – u slavenskoj mitologiji, čovjek-žaba, vreba ljude iz slatkih voda

⁶ hormon sreće, neurotransmiter

Aedes aegypti¹

Kak ja to imam za razmeti, babe-komarci, privlače de-de-komarce krilima zuječi, ak im vuha nesu zaštopana z vuvalicama (slušalice, op. Ifkica). Reč je o pasmine *Aedes aegypti*. Očaki se držiju skup, v roju, a komarica, ktera se tira zaleti se med nje, zbere si najlepšega alfa-hotneca, za jenokratnu vupotrebu. Tej čas naredo posel i *Sayonara, never more*². Ne buju se svadili ko bu menjal detičje plenice, pral posude i plačal račune. Čist kak „Sex i grad“³. Potlem štosanja v letu, prosta buduća mamica se nacica friške, teple cickalčeve kervi, kak se šika. Po mogućnosti, človeče, z obrijanu, depileranu i hidratizeranu, mehku kožu z duhom cvetnoga parfema. Nedobrovolni darivalci vseh krvnih grup su dobrodošli. Bar je ne bu vmoril visoki tlak. Zgriženi, morti polude od jada.

Znanstveniki v Kalifornije su dokazali, crno na belom, ak su komarci šumasti, nemreju najti partnerice želne parenja, makar one z krilima zunzale lepše nek *Zagrebački ansambl flauta*. I kaj sad? Navučenjaki bi mogli komaricam obleči gače i ciccckere od lubičaste čipke. Ili rozaste štumfe, tri para po podlegavke. Onda bi komarci-lotriši morali hitro evoluerati i navčiti se iskati partnerice z jočmi, a ne samo slušajući svet okraj sebe. „Life finds a way!“⁴ A, kak je moguće da su muški *Aedes aegypti* gluvi? Vučenaki su se igrali hokusa-pokusa z nihovim DNK-om i naredili je gluhakima. I navuk najde načina.

Na protuletje bumo uvažali ne jenu, nek dve podvrste komarcev, skupe kaj dragi kamen, z etiketu na srejne leve noge. Skup z domačim komarcima buju špricani z meglu. Profit najde načina. Preživeli jalovi bokci, buju imeli pune ruke posla.

Čim su preštimane marke v pitanju, komarice mam prhneju med nje. Ak ne nalete jeni na druge, anksiozne curke primi emocionalno prežeravanje i posišeju nam duplo više naše krvi. Zato se zorganiziraju radionice naj bi ih se educeralo o problemu deblanja i pretilosti poradi kompulsivnoga prežeravanja. I, tak buju muzeji i knjižnice spasili *Aedes aegypti*, već gda kultura ide vrit! Ni misliti o komarice z tri prsta špeka na trbuhu i riti, samo zato kaj ni imela pravi čvenk.

Ak se komarci *Aedes aegypti* počneju zbilam zdohađati, bu je treba zaštititi ko izumirujuću vrstu. Poloviti zajne primerke, odtrajekterati je na jotok z šternami, i podrezati im krila, kaj kokošima gda pršeju na vrt. Dedi-komarci buju oprasuvavali cvetje i trave, kaj je cickalci v programu zaštite paseju, oni narane babice-komarice naj bi se čim više komarčekov zleglo, se ne zatrgneju. Čuvati se mora ta, kak vele, biološka raznolikost. Vučeni ljudeki priteknu na pomoč bokcima komarcima; šumastima prišarafe slušne aparate, a onem drugem pomoreju oko rodovitosti. Tak se top umoritel človeka vrne na svoje predatorsko mesto.

Kaj se mene, Ifkice z Gornjega Moslavačkoga Sela tiče, gda se vse vrne na *status quo*⁵, preporučam komarcima naj se preseliju v New York, tak ih se mi rešimo. Tam seks i selo zgle-di čist drugačeše! Kaj ti misliš o temu, Jožek?”

- Daj se zgasi, žena božja! Si pak dangubila guglajuči kojekaj, ha? Z tu strganu nogu nemrem se meknuti z postele ni prejti proč z doma. Neču več čuti ni jenu jedinu reč o komarcima! Primi se posla, i skuvaj mi sarmu.

- Buš pripovedal kak si na skijanju strgal nogu?

¹ egipatski komarac

² doviđenja (*japanski*), nikad više (*engleski*)

³ američki televizijski sitcom

⁴ „Život nalazi način“, citat iz filma *Jurski park* (*Jurassic Park*, 1993., režija S. Spielberg).

⁵ postojeće stanje

Globalni neprijatelj

Furila sem zaklanu kokoš, da bum skuvala prefinu gornjemoslavačku antibijotsku juvu i setim se, negde sem prečitala, v Londonu su z jene farme piščencev znanstveniki pozubatali pofureno perje i v laboratoriju naredili belančevine za ljudsku preranu. Držim, da je vuzgoj piščencev zloceran negde pri Londonu, kaj bi vraga neko spameten delal živinsku farmu v gradu. A to, kaj su sfluflali od perja, kaj got to bilo, je z gešmakom mesa. Valda pilečega. Za sad, zaradi skupe hidrolize, predelavanje perja v piletinu je preskupo i ni splativo, piše cajtungštiner. Zarada bi se dala nadrukati gda bi fabrikanti imeli priliku storiti puno tega peromesa, kak rečimo za celoevuropsko tržišće. Bi Hrvacka mogla pomoći brexiterima i naručiti jezero ton te fine zdrave rane. Naposletku, engelsko kraljevstvo je med retkima kaj nas ni nigda okupiralo. Imeli su pametnešega posla. Naj se naš narod lepo rani.

Ili, ak se zadobiju pakerati rajzer-gablece za erokompanije. Bormeš bi eroplani leže letali, rajzeri siti, a vse skup lahko kak pero. Zašparalo bi se i na kerozinu i lahko soplo na zemle. Još da ti eroplani lete na strom, oblečeni v solarnu kiku, oj, la-la! Pitam se, jesu preštuderanti te pernate faširance deli svoje dece na stol? Zmislili su si i geslo: „Okusi starine, proteini budućnosti.“ Tak nekak, morti se kaj perja zgubilo v prevodu, ali i na selskomu gnoju. Zgledi, engelska давност ni bila ni blizu starine našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga

Sela. Ma kak velika sirotinja bili, mi Gornjemoslavčani nesmo nigda perje blagovali. Gospocki sme se gostili z krumperom i kuruznim žgancima, daj, Bože, rodili na drevu i kamenu. I suvim špekem i belimi kobasami. Vsako kraljevstvo ima svoje veselje.

Gda proizvođači pernatoga mesa dojdou na svoje, držim da buju čist lepe profite naštanicali. Mogli bi vloviti i pospremiti smrad pofurenoga perja takaj, za novu felu parfema sfrknuti. Bi zgiloterali konkurente z prestola *parfem-maker*a, one prek kanalca, a prodavali bi ga na veliko tržišće prek velike bare. Eko-parfem, ž nim ne bu muke z alergijami, moreju si kožologi počinuti. Izim mušterijah ktere su alergične na perje. Morti se proda koja tona antihistaminika više. Vuki siti, a jofce im štancaju novce, a da ne kišeju.

Gledim na *the internetu*, celi svet se zabavlja prateći jotočku kraljevsku obitel. Gazda je zalubljeni kaj dečec. Bokci, za nje ne vredi poznata regula, kaj se v kuruze stane, v kuruze ostanu. Zgledi da je žmfekke imeti glavu pod korunom. Jen sinek se otel z štrika i priženil v Trumperiku, valda ju oče vrnuti pod krunu. Ili bar Kaliforniju. Gde princ z nogum stane, to mam pod škornu krune padne. Izim ak odi na trepavicami.

Denes sem bila pri zubarima Žufićima, odnesla sem konu kaj im nosimo vsaku sredu. Inače pošnem Jožeka, a denes ni bil doma, prešel je v gorice. Ta velika dvokatnica je zezidana od zubi. V prizemlju su deda i baba, na katu nejna čer i zet, a nad nimi su sobe njihove troje dece. Gda odrasteju, jeno dete bu tu imelo svoj stan gda si priskrbi svoju familiju. Druge čakaju stani v gradu, a je sad znajmlivaju fureštima prek agencije. Penezi navek ideju na veliku vrpju delati *the poop* (engl. kakica, ne kahlica, op. Ifkica).

Pozvonila sem i stala pri vrate, bila su širom rasprta. Niko ni čul zvono. Imela sem razmeti, ded i otec maturantice su na telefonima, iščeju vezu k profesor u engleskoga jezika, dekle

treba petica za upis na fakulteta. A se tej profesor zainatil, rekel je da bu imela dvojku. Majke ti mile! A več sem čula se kaj o tem trifrtalčku kaj nigda Londona ni videl. Onda, treba zdignuti trojku z hrvackoga jezika. Pokojne Štefice Mustačove kčer je tajnica vu te škole, bormeš ju je babica pritisnula prek mobitela, a ja nis mogla veruvati kaj čujem. Buju Mustačima (pro)dali skoro novi auto, i to ne kaj god, same naj dekla dobi vse petice. Oče iti na filozofskoga fakulteta. Ili filozofija ili se bu vmorila! Tam greju vse nejne pajdašice z gimnazije, kak bi to bilo da se ona škola za – zubaricu!? Da ju nis čula na svoja vuva kak galami na stareše, ne bi verovala da je to istina. Bome da je moja, bi išla po vrbovu šibu i dobila bi po riti.

Žufići su debelo poktoženi, već dve generacije imaju privat zubarstvo. Deca si moreju dozvoliti kojekaj. Ko zubarica, delala bi kuliko joj se oče, a more si zaraditi celo bogactvo. Gda me je stara Žufićka opazila, odbežala je po šatoflin, zela košaru z jajcima, friško zaklanu gusku i pet suvih sirekov. V plastične kištrice sem donesla dva friška sira (*cottage cheese*, prev. Ifkica), i kanticu z domaćim vrhnom, kak je naručila telefonom. I pet litri sirutke. Zela sem peneze i pobegla na svoju sirotinju. Lepi tringelt mi je dala, bum čkomela, a kaj ž nima?

Jožek je prešel v Kutinu na sud, zbavlati pravicu. Lukići zaoravleju među na babičine stare livade, još malo pa bu cela zginula na njihovu atresu, navek zemle lačni. Čuvala sem naše kravice pri jogradu, a Slavica Harambačova mi je ze svoje livade mahala z ruku, kaj da vleče sajlu v parne lokomotive, naj bi fučkala. Gledim ja babu, oču joj mahnuti, a vidim vrak šalu nosi, povlečem i ja tu imaginarnu sajlu pet-šest put. Vusamljena je kak puno selakov. I nejna deca su prešla proč. Lepo da Marko celomu svetu popevle o temu, to je naša hrvacka istina. No, nikak zapametiti naslova te popevke z Evurovizije. Morala sem pogledeti na Wikipediju: *Rim Tim Tagi Dim* (https://en.wikipedia.org/wiki/Rim_Tim_Tagi_Dim). I onda si mislim, da je

dečecu umetničko ime Baby Štrukla, onak po domače, a ne *Baby Lasagna*, to bi bil čak veći uspeh! Bi si Englezi, Šveđani, Talijanci i ostatek sveta potrgali jezik zo tu rečju. Štrukla. Ili, Štruklica, namesto Baby Štrukla. Ili Štruklec. A oni koji pišeju o kuvanju i drukaju knjige z slikami v boji, bi prodavali *strukla-cookbooks* na Amazonu na pedeset i tri jezika sveta! To se onda zove dober marketing. Globalizem, a ne hamletizem (engl. *hamlet* – selo, prev. Ifkica).

Gda sem se o tem pospominala z Marekovičku prek plo-
ta, mi se tak jako smejala, am sem mislila da je šupelasto po-
bedastela. Veli ona mene: „Ti si, Ifkica, ali baš, baš zavostala
baba. Ti mladi ljudi su spametni, još se školuju, ponudili su
svijetu gotovi proizvod, aktualni, izvorni i originalni. Jako su
se potrudili.“ I kaj ti ja znam kaj je još mlela... Gda se obrnula
da pe v hižu, odtancala je kaj curička, niks trula kičma, išijas
i hrskava kolena. I povlekla onu sajlu. I tak sem sad državni,
kaj državni, globalni neprijatelj vseh tabletičev na svetu. Šic,
Ifkica!

Čao, mala!

- Ti i tvoje pleme... Vi ste poput korova, što korov! Pampas trava!¹ Na crnu listu vas treba staviti. Ne želim s vama više živjeti na istoj planeti, a kamoli u istoj kući.

- Biba, daj se skuliraj, baby!

- Ne približavaj mi se. Sutra ću poslati svoju sestru i advokata po svoje stvari. Uzet ću Mercedes i obećajem ti, s obzirom da se oko svojih kurvetina voliš slikati bez bokserica, na rastavi ćeš ostati i bez guzice. Pa da vidim tko će ti se i dalje uvlačiti...

A ja, Ifkica z prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela, da bi reč rekla. Bormeš me je bilo sram takvoga kaj čuti. Ti poduzetniki, faraoni našega sela, delaju se veliki do nebes i hodiju na štulami (hodulje, op. Ifkica) okraj nas selakov. I preštimani, kaj da su se v kraljevskomu dvorcu zlegli, a sad su zdrčali van kaj miši z kuružnaka, raven pred me. Bormeš sem im skoro i naklona, od straha dala. Ona je štela pobeči k avutu, kluču je davala umetno disanje z palcem. Auto je zacvilel kak miecek gda mu stanem na repa. Imela sem namisel kak se ze svojim žutim lasima i crnimi jočali na nosu vozi po rute 66² na zahod (zapad, ne šekret, op. Ifkica). V Kaliforniju. Ti bokca, ti *marhonti* (moslavački arhonti³, op. Ifkica) i ne žive v raju kak se misli. Navek je raj negde drugde.

A kaj? Na mojemu beciklinu je pukla prva guma. Vozila sem se od kume Bajtove domom, i opala ze kostotresca, zbilam su mi se vse kosti zdrmale. Na cestu sem atererala kaj zre-

la ruška z grane i ogulila kolena, i to obadva! Šepesajući, stiha sem klela. A kak nijeno zlo ni zabadav, sad vidim kak najlepša i najvećša hiža v selu skrivle puno ščemera. Zgledi da penezi nemreju kupiti ni pamet, ni sreću. Klipšem dale i študiram si, na tom vražjem internetu sega se da videti, a petsto metri dale od moje hiže je pravo kazališće. Komediya kaj ju ni Shakespeare ne bi lepše napisal, da je bogec još živ.

Nis štela Jožeka zvati kaj bi došel po me, bi me spovedal sredi sela ko kakvu balavicu. Ni dosti kaj sem opala, stukla kolena, potrgala štumfe i doživela tej kak vele stres sramoteči se pred svojim selakima. I pružateljima telefonske vusluge zaradila nekaj penez. Kaj da mi negva špotancija fali. Študiram si, tem dobro potkoženomu selskomu faraonu bi treba narediti debelu, visoku kitajsku stenu okolo dvora, i skopati gliboki kanalec okolo-naokolo, mu negva baba ne bi pobegla ze zlatne gajbe. Slično kak su v Japanu naredili 395 kilometri dugačku cunami-stenu i vuz nu posadili hustu. Z energije vetrica i vode delaju strom. Bogme bi ovi ze svojim fajerom *velikih amplituda* rasvetlili pol Moslavine i bez cunami vala! A to zo tem Japanom ni za huncitarije spelavati, jok. Na jenom od 14 125 jotokov imaju avutobus kaj je i cug, gda treba. Ima i ove i one kotače, slično kaj da ljudeki imaju i noge i kreluti, pak ideju naprvo malo ovak, malo onak.

Na *the internetu* sem naletela na pravi pravcati *hoax*, i to tam gore ober Nemčije, v kraljevstvu Norveškomu. Toboš su inženjeri naredili madrace, zaprav plutajuće kocke umetnoga leda za morske oroslane. Umetna inteligencija ih je baš lepo posložila na te plutajuće strože, a ni sirota kriva kaj neko od nje dela bedaka. Bi reći, kak ni pulitikanti, ni ona ni odgovorna, nema savest. Vu Pemschemu Parku prirode, bobri su naredili branu, točno tam gdje treba biti i spasili su prirodni rezervat, šparajući države puno penez. A onda, morti ni to ni po istine. Nadale, zgledi da su jeleni pametnejši od selskih

dedekov. Namesto da se muče z branjem i greštvanjem jabuk, kacam z tropom i kotlima za rakiju, lepo se najēju sfermentiranega voča na zemle i onda tancaju *airwalk*⁴ na trave. A tek tice-pijanci, vžiju se divljih oskoruš i spiju po putu. Samo dedi danjgube z kuvanjem coprij v kotlu.

V Kine, pervo svetsko natecanje humanoidnih robotov, njih prek 500 z 16 orsaga, oj, la-la! Cajtungštimeri su javlali da su ti androidi⁵ „*nespretni, ali i uporni*“, a još nesu bržeši od ljudekov koji voze na sirutku. Gajgerica je komenterala da im je treba skuvati žgance od bele kuruze, z špekcom, i grav i zelje ze suvom češnjofkom, morti bi i bilo kaj žnih, misleći na bokce robote. Ona je naša selska, čist prirodna inteligencija.

Krivušićka je prešla v Nemčiju k svojim, Marekoviću su v toplicam, došel je red na Tonku Laprdaševu Ifkicu jaditi. Razbelila me je, kaj da joj v cecnjaku spiju dve ščemerne kače, namesto debele špenge. Zadanjgubila me je, am je ze sosa v lončeku od kave zrasla cela gatara, ne samo figure za gatanje. Da se bar zna spominati nekaj pametnoga. Ja sem štela brblati o Philomene Cunk⁶, kaj ju osečam čist kak sestru, z engelske serije o življenju i hištorije Zemle, a ova selača, ni čuti o gospe Philomene! Koga briga za gospu Cunk ili Enolu Holmes⁷. Ni misliti!

Inače, dost mi je da Tonku vidim na ceste, onak visoku šlankericu-šankericu. Ima dugački vrat, pokojna gospa Nefer-titi joj nije ni do lakta; joči, lepše nek pri Kleopatre i Elizabeth Taylor skup. A hodi kaj naša gizdava susedica Melanija, prva dama Trumperike. Dedi, gda ju vide na putu iduć na posel, mam bežiju gurnuti gebise v hrnec, zaleju se z afteršejvom i za petami su joj vse do kopanje zvane šank. Z punim geldtaš-nom. Ženice moraju muže zaključavati v kupavonu, i zalepiti im leplivu traku prek brka, da im jezik ne scuri vun. A ak ne stigneju tu rabotu kak se spada i na vreme spelati, kantu z pepelom gurneju pred nje, za slinu birašiti. Ni se taj rodil, a da ni

štel ž nju slog kuruze lulati. Bogme je pokojni Ivek Robić lepo popeval, „...kukuruzi se njišu, grudi tvoje dišu..., kose tvoooje miirišuuuuuu“⁸, (pole kuruze se zible, prsi tvoji sopleju, a lasi ti cukreno dišiju, prev. Ifkica).

Ta, bi sad rekla kaj, po putu hodi kaj gazela i žirafa skup v štiklam, hiče nogu pred nogu raven z ramena, kaj da je na *catwalk*⁹ steze. Za jen nejni koračaj ja moram narediti bar dva i trifrtala. Ona jezdi, ma kaj, plava po ceste, a če me vidi na dvorišču ili na jobluku, mahne mi ze svoju dugačku peraju: „Čao, mala!“ I ja mam zrastem do neba.

¹ Invazivna biljka, zabranjena u Francuskoj, Novom Zelandu i dijelovima Australije.

² *Majka svih puteva*, jedan od prvih asfaltiranih autoputeva u SAD-u, otvoren 1926. Polazio je od Chicaga do Los Angelesa.

³ Član vrhovne državne uprave u staroj Ateni.

⁴ Način hodanja koji se doima kao lebdjenje iznad tla.

⁵ Čovjekoliki robot, natjecanje održano u Kini od 15. do 17. kolovoza 2025.

⁶ Imaginarna osoba, neupućena i satirična, kreirao je Charlie Brook, u britanskoj satiričnoj TV seriji glumi je Diane Morgan.

⁷ Naziv tri *mystery* filma (2020., 2022. i 2026.). Režiser Harry Bradbeer. Film je snimljen u Londonu i brojnim lokacijama u Engleskoj.

⁸ Stihove pjesme „Kukurizi se njišu“ Miroslava Slavka Madera (Hrtkovci, 1. srpnja 1929. — Zagreb, 14. kolovoza 2015.), uglazbio je Pero Gotovac (Zagreb, 12. veljače 1927. – Zagreb, 21. rujna 2017.).

⁹ modna pista

Bajke

Drobni dežd romuli po jobluku, a ja sem srečna kak dete gda dobi novu igračku! Moj vrčak, trava za naše blago, vse treba tu kišicu. Negda su ju zvali – travovabec. Gledim vočke, prevlekle su se vuz mraze, bumo imeli šakicu črešnji i gde koju jabuku, breskvice, ruškice, kak v bajke od marketa, Bogu fala.

Na *the internetu* sem prečtela storiju o pesu Tuckeru, a nis zihel jel to dobra ili loša vest. Njegovi otec i mati, Mr. and Mrs. Smith pišeju, te cucek je vmiral žalosteci se zaradi pokritoga bazena na dvorišču po zime, negde v Trumperike. Vani sneg i led, a Tucker i bracek mu Frankie zaželeli su se plavanja v bazenu, dodijalo im je biti v hiži. Stareši su im vnajmili bazena z grejanu vodu, i tak su Tucker i Frankie bili srečni celu zimu, kaj v bajke. Lanjsko leto su Trumperikanci potrošili 150 milijardi dolarov na svoje ljubimce. Zgledi da sem zadremala vuz kompjutor, videla sem Jožeka, nosi crlenu kapu, a na nje piše: *Make Croatia Great!* Oču ga nekaj pitati, a on, gizdavi kaj kukurikač, dela se da me ne pozna.

Leto je 2025., v EU¹ sme, UT² je vsekud okraj nas, AI³ nas bombardera z *the interneta*, od LOL-eka⁴ (*Laughing out Loud*) nas boli trbuh, ASAP⁵ (*As Soon As Possible*). Borimo se zo tem zlohotnikima vsaki na svoj način. A naše susede Katice, vredne i poštene ženice, prošli mesec je z hiže sključena struja, ni mogla platiti račune. Ni se snašla v življenju, nejno srčecko je zabludelo v zbiranju oca nejne dece. Čeri Maricu i Šteficu kuple jenput na tjeden v drvenomu koritu. Z bunara nanese pet

kanti vode v lonec za veš, greje ju na šparhetu na drva. Celo leto je birašila suvo granje v šikarami. V jesen je za kombajnom brala kuruzu po kukuruziščima, tak prerani pajceke i čuče. Vreču zrna odveze na beciklinu v melin, ima za žganice celu zimu. Curičke joj zo sem pomažeju. Tak se odgajaju vredne babice kaj drže tri vugleca hiže gda odrasteju. Provereni recept. Gda se voda na peči zgrije, grabi ju z loncom od dve litre i pretoči v korito. Dečica se brbučkaju vuz toplu peč, bez kemikalij i čemera, bez plastičnoga korita kaj otpušča mikro-plastiku, a za jezero let bu obotnica v nemu spala na denu oceana. Gda deklice odnese v postelu spat, opere se i ona. Potle, vu vode namače kefu i krpju, oriba pode, kantu po kantu zmazane vode odnese van naj se oladi. Vjutro ž num zaleje povrtje i vočke. Jedino, nema cajta za otiti v teretanu. V nektero doba nejna pijana polovica dojde domom, i z blatnimi čižmami zamaže hižu. Čeri ga zoveju *Snoopy*, jedino kaj rajše dremle v grabe, nek na krovu cuckarne.

V Kraljevstvu Velika Britanija, vuz pomoć UI navučniki su naredili „program prepoznavanja azijskoga stršljena“, gladuša kaj more požrati čak 50 čmelic na dan. Kamere privlečeju stršlene bliže k sebe i: *aaa-cak!* Vudreni su na kipca. Gazda dobi alarm na svoj mobitel i mam se brže-bole maši spasiti čmele. Ak stršlen dojde do njih, one se primnu za nega i narede labdu, zežogaju ga i skuvaju vu te lopte. Bi se usudila reči, pulitikanti su još gorši nek stršleni, vzimleju nam med, malo nas kade z obećanjima i puste naj se, kaj i čmele mučimo za nje. Trebalo bi jenu UI aplikaciju narediti za prepoznati huncutare i gnuse v svetskomu pulitikanskomu švindleraju. I to prede neg se laprdavi kokošari raspištale i narede još vekše zlo. Laprdavi kokošari, tak je zove moj gazda, nemam ja niš zo tem. A gda se spomina ze susedima, da bi reč rekel. Samo lepo o plavima ajncugima.

V Belgije, vredni ljudeki prikuplaju građu ze starih zgrad i nebdedera, prirede ju za novu uporabu. Majke ti mile, am je

naše prelepo Gornje Moslavačko Selo bilo Belgija pred šezdeset let! Ja sam se još ko curička nastrugala morta ze stare cigle, ze inicijalima privatne ciglane. Mi smo več onda znali kaj je marketing. Ak se je kletica rušila, zdrave grede su bile impregnirane i prekrojene za krovišče na štaglu ili štale. Od cigle zrušene hižice pokojne babe i dede, zidali su se svinjci. Ak je cigel bil slabeši, ili puknut, išel je za steze po dvorišču. Vse se skoriščavalo, to se onda zvalo dobro gospodarenje.

Šem ti gajde, na zaslon kompjutora mi stalno skače mlađiđ bez lasi, a prodaje „...sredstvo za rast kose, najuspješnije do sada.“ Da je to moguće, ne bi budući kral Krlevstva Velika Britanija, (kaj je prek sto let bilo najveća krlevina na svetu z 23% žitela planete⁶) bil čelav. Vusput rečene, kralica Elizabeta I. je bila začetnica te veličine, onda kralica Viktorija, pa Elizabeta II., zgledi da babice drže i tri vugleca krlevstva, a ne samo bokčijske hiže i grunteka. Kaj se princa tiče, zabadav vsi čaji sveta, makar si je on more vse privuščiti. Biti čelav je za stare Gerke bil znak mudrosti, a morti su bili i mladi. Mudri bradoflizeri su v to doba živeli kaj bubreg v loju. Po istine, žal mi je budućega krala, življenje v naočigled bajke – i ni bajka, ni on *Imbro Houstovnjak*⁷. Još ko dete princ je dobil mačehu, (Camilla, op. Ifkica), a v bajkam, mačuhe znaju biti grdo zlo, veli se da krev ni voda. Gospon grof Tolstoj je znal: „...svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.“⁸ Bogat ili bogec, a ak se mene pita, ne dela kruna človeka, kak ni lasi krala.

Krlevska familija si more privuščiti vsega za lepotu, a ja ak bi si štela malo popraviti imidž, morala bi prodati kravice i livadu, kaj morem kad ja nis kralica, a bi štela biti lepa. Gospon Locke je pred tristotrideset let zapisal, ljudeki su bili rojeni jednakima prede pojave orsaga i vlasti – a tak stara nis. Ak se mene pita, vsi su ljudeki rojeni goli i bos, bez palač i kravic.

Svetske banke⁹ tvrde, deset posto denešnjega *Homo sapiensa* živi v nezamislive bede. Lahko se temu globalnomu

kralevstvu igrati statistike, dok drži planetu v žepu. Marekovička, pod gasom, pametuje: „Ak banke otpreju račune siro-tinje kaj živi na jednomu amerikanskomu dolaru po danu, jel im daju popusta na spelavanje bokčijske lepeze? Im daju vsa-kom po tri kartice da moreju premetati dug?“ Ne bi se tu štela mešati, nečem se vragu zamerati.

Kad, ve ti na Jožeka z ambulante. Pol vure je laprdal koga je tam zestal i njihove dijagnoze. Za vreme obeda sem ga pi-tala, gde mu je ona lepa crlena kapa, a ni znal kaj bi rekel. Nema on crlenu kapu. Onda, na dvorištu sem mu pokazala skolčeni buduči bazen. Jene tačke ledine sem skopala vun. Ak Trumperikanci imaju bazene za cucke, morti bi jen bil i za Ifki-cu, vnuki bi rajše došli na letno ferje, Katičinu decu bi vučila plavati. A moj gazda me je tak plavo pogledel, točno kak i boja pločic v mojemu bazenu z bajke. „Same sem tri vure bil proč z doma, a ti stvaraš čuda, za boga miloga, Ifka!“ Onda sem ga pak pitala, jel ziher da nema onu crlenu kapu... „Baba, pak to delaš, rivleš svoj nos v pulitiku! Tvoje je mesto v kuvinje i na vrčaku, ni reč već neču čuti! Kakvi bazen, si ponorela?“ Študi-ram si, bar se dovlekel v dvadeseti vek, već mi ni mesto v štale i na polu. Ide se naprvo, a bormeš imam i svoj račun v banke. I crni fond, vraga mora stari vse znati.

¹ Europska unija

² umjetna inteligencija

³ artificial intelligence

⁴ smijući se naglas

⁵ što prije

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/British_Empire

⁷ Grgo Petrov: *Imbra Houstovnjak*, Biblioteka SEzam: Srednja Europa za mla-de; Zagreb, 2024., bajka na kajkavštini

⁸ Lav Nikolajevič Tolstoj: *Ana Karenjina* („Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.”)

⁹ Poverty, Prosperity, and Planet Report 2024; Patways Out of the Polycrisis

Dajte-najte

Prešel fašnik, vse po staromu. Pod laframi se ponašamo drugač nek inace, misleči da nas nigdo ne pozna. Bilo je tu kuraže, vudri po pulitikantima. Treba skoristiti tej jen dan za bedastoče spelavati i zbluvati vrage z duše vun. Sreča kaj su mačkare po zimi, se ti huncfuti mam smrzneju.

Negda smo na fašnik imeli visoki cukorstaj od kraflinov i kuvianoga vina. Seg a se pripovedalo i bedarije spelavalo. Sad sme podmukli hejteri i troli, susedima i pajdašima se virtualno štuca, a nekterima se baš fučka kaj ih se hejta vu virtualnomu svetu. Mi bedaki skupo plačamo njihovu debelu kožu, a ko se zajni smeje, najslajše se hihoče i grohoče med svojimi. Takaj, gledela sem TV prenos ustoličenja našega predsednika Milanovića, premašil je fašnika, a po istine, lepo i kulturno je bile. Na crleni tepih je došla i milostiva v bele oprave, sama, se v mladenku zamaskerala, lepa i kuražna kak mladenke več i jesu. Kaj se babi štilo, to se babi snilo, komenteral je stari Gajger, a je došel na televiziju k nam, negva gleda nekakvu seriju. Ja sem se čudom čudila otkud sad to, a Jožek mi je sufliral da je to naša prva predsednica, i pošpotal me je, gde su mi očale.

Potle sem odgledela dokumentarni film o cukoru i cukorstaju. Zgledi, na leto dan, jen človek v srejnepeneznomu svetu požere prosečno 40 kila cukora za leto dan. Dajte-najte! Išla sem se z Guglekom ervati, naj bi videla kaj je tu na stvari. A ono, nigda kraja istraživanju. Od nemila do nedraga, sega i sačesa. Zgledi da vsaki Trumperikanec (Amerikanec, op. Ifki-

ca) dnevno vu se vtekne 17 jušnih žlic cukora, čez jelo i pilo. Prosečno. V Kralestvu Velike Britanije, vsaki žitelec se natorba z 700 g cukora na tjeđen. Vsaka čast vsem, zgledi da su Paki-
stan i Indija još bolši po tomu pitanju.

I onda, merzli tuš, v skromne Hrvacke je leta 2024. za-
bileženo povečanje potrošnje cukora za čak 47 %! Mam mi se
razbistrilo, to su krivi hrvacki mali vinari z dva-tri sudiča vu
rasklimane kleti ili v podrumu hiže, i rakijoljupci z kotlom v
šupe, garaže ili za štalum. Ovo leto je moštu falelo fanj grádī,
grozdje je imelo niski cukorstaj, a nesu išli v nabavu šečera v
Bosnu, Srbiju i Mađarsku, nek su cukor kupuvali doma. Je to
tak žmefke za skontati?

Tej cukor kuplen za vino i rakiju ne bi smel zajti v stati-
stiku o potrošenemu cukoru v Hrvacke za 2024. leto. Am se
delanec z malih goric ne spiје do Silverstrova, vince se pre-
naša v novo leto. Rakija se čuvle puno let; za svadbe, krstítke,
karmine, za susede ponuditi gda dojdeju na trač-danjgubu,
za obloge zvana i lek znutra. Kuliko rakije se odnese v firme
za aperitiv gablecu, ili dari pajdašima? Deca ju razvažaju po
Evurope za svoje evuropske susede počastiti. Babice si išijasa
i vene masiraju, z češnjakom ili kamforom pomešanim v ko-
movece, se i to računa? Kuliko cukora prejde v kolače, a se ne
pojeju, nek su hičeni v smetje ili napoj? I tice se vžiju grešne
slatkoče, ak se zadobave hičenoga komada pite ili kraflina. Tak
da ja ne bi rekla da bumo igda znali kuliko točno cukora su
Hrvati potrošili v 2024. ili kuliko prosečno pojeju na leto dan.

Guglek trdi, leta 2021., 11% Trumpovih podanikov je
imelo dijagnosticirani dijabetes, hrvacke bokčije samo okraj
5%. Dale, 83% Amerikancev živi v gradu, pak si mislim, već
ne pečeju ni rakije ni *whiskeya* kak negda za vreme prohibicije,
ni im treba cukor za to. Kak bi to zgledelo gda bi z *condoa*¹
virele cevi od kotla na Petu Aveniju? Am bi veverice v Cen-
tral Parku, kaj je celi svet ide slikati padale z dreves pjane od

rakijskoga dumsta. Vusput, v parku v Grazu ih je duplo više nek na Manhattanu, a *nouveaux riches*² se moreju navrnuti i poslikati je gda ideju ze skijanja. Ne je raniti ze sarmu kaj se ni pojela v Alpam, ni misliti.

Izim vevericah, i imigranti i turisti bi bili pjani od rakijske pare kaj bi se skuplala pri denu nebdederov. Kak razluftati New York? Prodavati im našu buru? Morti rakiju ili whiskey pečeju na trajektima, kotel je na denu lađe i ladi se z vodu z Hudsona. Naših 71% gradske gospode se snajde, rakiju pečeju na selu pri babe i dede, a bormeš ni modificerani pretis lonec v stanu ni za hititi.

O temu cukor problemu probala sem se pospominati z vnukom Mirekom, a me je pošpotal, ni to samo tak razmeti statistiku. Toboš, skoro 28 milijunov Amerikancev nema zdravsteno osiguranje, nejdeju k doktoru, nemreju si ga privuštiti. Ko zna kuliko ih je cukrene? „Daj-naj, babica, nisi ti znanstvenik, kaj se pačas vu vučene posle?“ Samo kaj ni rekel za babu je kuhača, iglice za štrikanje i motika, prasec jen obični. Kakov deda, takov vnuk. I tak, pak drek znam, i dale se sekiram z tom epidemijom visokega cukorstaja med ljudekima, kaj hara po celomu svetu. Su ovisniki o sladkoče, kak i o pijače, seksu, cigaretlinima, mobitelima... Moje je mišljenje da nekterima možgane ne dozrele do leta sedamdesetoga, a ne tridesetoga kak vučenjaki tvrde.

Z misli su me ritnule vesti na televizoru. Gledim, pak gospon prelepi Musk, ličeka detičjega, i gospon predsednik Trump. Ovej drugi zgledi kaj da je farbal dreveni pod vu White House, pak se celi zaflekal z farbum. Se bojim da ga ni kaka domina naterala na takvoga kaj, z bičum po riti, bogec stari. Am to ni posel za *old fogeya*.³ A si mislim, najgorše kaj se Amerikancima more stati je da prepadneju v zemlju Kitajsku od srama, gda ova zraste v največšu ekonomiju na svetu.

Zgasila sem čuda od tehnike, v hiže čkomina. Kad, ve ti na Jožeka nazaj ze sela.

- Ivek Podrugачev je zaspal na traktoru i navezel se v stari kanalec, Marica Žanička je opala z lojtre, v betežnice je. Đuro je ostal bez krave i teleka, nečiji pes je stradal na pruge. Zrušila se Bašićeva klet, već trideset let nikoga k ne, a vinograd je đungla. Herman je otprl mesnicu v Staromu Lonjskomu Selu, a v našem Gornjemu Moslavačkomu Selu da buju naredili rampu na ceste prek pruge i drugi kolosek štreke Dugo Selo – Kutina.

Štela sem reči, to čekamo već pedeset let, a sem ga pustila naj glumi Šprajca, i odvergla kaj misli da pametnoga ima za reči. Gda sem se ja štela pospominati o važnim globalnim problemima, mahnul je z ruku: „A kaj je globalna Ifkica skuvala za obeda?“ Moslavačka Lucija mu je skuvala pašta-šutu⁴, a ju ne voli, buju špek i luk stradali.

¹ condominium, stan u neboderu, privatno vlasništvo

² skorojevići

³ staromodan konzervativac

⁴ Prema filmu „Kako je počeo rat na mom otoku“, redatelja Vinka Brešana (1996.).

Kralica Ifkica

Čera mi vrak ni dal mira, morala sem znova prevleči kojekaj prek svega vunzemalca, bi reči mozga. Tej veliki sivi, gnečavi joreh mi dela probleme da je to za ne verovati! Jožek me strela z onemi plavemi očmi:

- Baba za kojega vrapca štrom v možgane trošiš, kakva fajda od tega? Buš si akumulator spraznела!

Kecmali sme se po pitanju pranja posuda i kuvanja tri friška jela na dan. Gospon gazda se ponaša kaj gost na našemu imanju, ga je treba dvoriti celo vreme. Sad ima fazu:

- Zakaj se meni ne servira kak v otelu?

Ili novi zakoni:

- Fruštik je ob sedme vure, onda idem na pašu! Kava v deset. Obed ob poldan, kava i pita v pol četiri prede nek grem na pašu. Kaj je to tak žmefke zapametiti?

Štela sem ga pitati zakaj ide pasti travu ak se tej čas nafruštikal, ali nesem štela vraga za rep vleči. Još malo i bum se morala v pol noći stati i iti njemu zajutrik kuvati, ak premeni zakonik. Rekla sem mu kaj ga ide:

- Krave si zaprl v štalu, a ženu v kujnu!

On je to zel kaj kompliment! Bem ti *Stepford*¹, USA. Nis ja belofertunašica, kak su mu babica i mamica bile, ni misliti! Imela sem karijeru, i to karijeru daktilografkinje v Zagrebu! I imam svoju lepu pemzijičicu. Druga karijera mi je bilo *never-ending commuting*² na posel i s posla z našum železnicom. Su

mi železničari trebali otpremninu dati. I pemziju. Trajala su ta rajzanja, još sem im morala i plaćati, sramota jena! I sedmero dečice sem rodila, zajne blizance, borme je i to karijera! Nis ja mačji kašel, a ne! A da ne spominjem grunt, jogradu i vrt! I sad se tu kojekve, bi sad rekla kaj, delaju purgerske dame i špinčiju pred menu. Im mozek ni odrasel ni z pedeset let!

Skičem se po *the internetu* držeći se za lonček tople kave, kak se šika v serijami i filmima. Samo, meni niko ne plati tu reklamu. Malo vesti, onda belosvetski cucki i mački, koječiji trojčeki v obilju visokoga standarda. Potlem, gladna dečica kaj čakaju v redu za malo mleka, negde na tom svetu kaj nigda v nemu ljudeki ne buju jenaki. Iskala sem paprenu temu, za svemu selskomu buržuju, vaditi mast. Kad, ve ti ga na! V kralevstvu Jordanija, njihova prelepa kralica Rania je oblekla belu bluzu i beli plisirani šos, i sad je to velika, globalna modna stvar! A ja, Ifkica z kraljevstva prelepo Gornje Moslavačko Selo, več trist let nosim isti takov plisiranec v nijanse sive, i nikomu ništ! Bi me moj kral Jožek trebal zvati, kralica Ifkica, i naklona mi dati. A te šos sem kupila na sajmu v Posavskim Bregima, gda sme krmaču Tulipanku prodali. Onu kaj nikak ni mogla navčiti risati, išla je v privatnu školu k prasice Jorgovanke, a je rajše tancala tango nek se v slikaricu dela. Jorgovanka je bila selski Picasso, celi svet je čul za našu prelepu Moslavinu, zaradi nje. Ni to kaj god. A je sirota i ona popušila, na tavanu.

Zmed *cookies*, uspela sem vloviti napis o prelepe španjolske plaže Torrent de Pareis, tera je preglašena *najaktraktivijom plažom* v Evurope. Znam kaj bu, na leto več ne bu naj, naj, naj. Povlekla sem žgance na kraj table šparheta na dreva i po lotre spuzala na tavan, da bum zebjala kufer i na tu plažu pobegla na vreme. Toboš. Da zdrmam konzervu od svojega kontrolirajućega i zavostaloga bremzera od muža. Ve ti ga na, spental se za demnu na naiž:

- A kaj ti baba delaš, očes opasti z lotre i potrgati se? Kak bum sam z tuliku marvu i živadi zišel na kraj? Ko bu kuval i posude pral? Si poludela?

- Daj-naj Jožek. Buš preživel.

- Kam ti misliš da greš?

- V Španiju, na najatraktivnešu plažu v Evurope.

- Am je ta plaža tam več jezera let i bu je još dugo, stigneš.

- Je, kak i vse drugo.

- Vuozbili se i skuvaj mi griza, onak z cimetom, rastople-nim putrom i cukorom, baš sem ga se zaželel.

Narezani špek sem vrnula vu frižider, od dela žgancev naredim moslavačke *hushpuppies*³ za večeru, to stari obožavle vuz belu kavu. Bu toga žutoga zlata i za Krivušičku, mam do-beži ak je našnofa prek ceste. Gda tu finotu cvrlim na tignju, moram vse obluko na hiže zapreti. Ni mi za šakicu rane, nek me nevola štenta i danjgubi, pothuščavle i podbada žakoa i čaka priliku za sireka z banjka vkrasti. Obična kleptomanska siromanka! A tica se nakostreši i kune kaj murnar! Valergi-čen je na tu babu-rogu kaj Marekovička na Marekovića! Od ostanjkov púre, pol pe v napoj pujcekima, a pol dam racicam. Buju se srečno gegale i brblale po dvorišču. A sad, kuvaj Ifkica griz za mir v krallevine.

Gda je gazda prešel čuvati krave na livadu, živce sem le-čila na *the internetu*. Bar pol vure božjega mira v hiži. Kad, velika vest: „Sredozemna medvedica se vrnula v Jadransko more, vuz obalu Crne Gore.“ Odehnula sem, baš mi je dra-go za nu, bolše jena nek ni jena, nesmo baš vse zatrgli. Gore višeše, dupin Oliver se lopta z kupačima. Još vekša vest, vu-šteni i pametni su spoznali da pilevina od pravoga dreva z još kojekakvim dodatcima žere mikroplastiku v moru. Gda se ja dotepem do mora, več bu i čisto i zdravo.

Po novomu, gda kuvam obed, pol friškoga jela i kolača mam zamrznem čim se oladi. Kam bi došla gda bi cele dane gosponu sladokuscu, oblizavcu, nabiguzice i hedoniste tri lublena jela vsaki dan pripravljala? Ni on Tito! Da se na livade ne sekira kaj bu za jelo, prek mobitela emiteram emisiju po željama: „Dragomu Jožeku, Denize, Pisave, Šarave i mačku Arhimeđu, srečni povratak z paše, z duvedom i pohanim krmenadlima od srca želi Ifkica!“ I naklona dam mobitelu. Bem ti kola i kotače! I sad rečete da je ne tretiram kralovski.

Po istine, nis navek bila tak pametna. Ak sem se ko mlada nektere babe požalela, odpovedale su mi, onak imenite, kaj da su vladarice sveta i napamet dekliniraju celu Wikipediju:

- Čkomi i kuvaj! Imaš muža, zafali Bogu za nega. Ž nim gusto, bez nega gusteše.

Baš im fala na savetu. Jedino, v Jožeku se zbudil Sherlock Pinkerton, nikak mu se rasvetliti kak je moguće da baba ima kajta za flizerki otiti i po *the internetu* se motati?

Čera sem bila na vrtu i plevila slak, tej drač vse zatuši i poruši, spuzal bi i do brade Svevišnjega da ga se pusti. Zoplel je kolce z mavunami, pri vrhu su se naslonili jeni na druge i naredili zeleni *vigvam* (hiža indijancev Algonkina, op. Ifkica). Bi se kojeko mogel tam skriti i splašiti me. Zakaj je peršun tak teško podiči, a slak raste ko – slak? Zakaj znanstveniki ne poseksaju slak i peršun da se ne grbim na vrtu nad nim gda plevim?

Gda sem se malo zravнала kaj me križa ne bi jako bolela, čez jobluk hiže sem primetila Jožeka pred zaslonom mega kompjutora. Stroj svetli i plavi se, a znam da sem ga zgasila. Za ne verovati. Sprda se z Googleka, ratuje zo tem ritualnim, oprostete, virtualnim svetom, a kad tam, evo ti ga na! Gda sem se vrnula v hižu, mam sem se naluknula vu hištoriju pretrag na tražilice i doživela presenečenje. Tej put ni gledel

gole babe, preveril je moju tvoriju kaj sem ju onak srdita čera vjutro spuknula z rukava i nabila mu na nos. Friška, imam kopirajt, znanstveno još ni otkoritana v navučno smetje. Rekla sem mu naj si čuvle svoje svete adrenalinaste testostosterone, jer da se očēju zatušiti ak su blizu zmazane vode od suđa, vu sudoperu! Ni blizu ne sme dojt! Ko zna kaj sem vsega larmala gda me je prijel dar govora. Razluti me gda kupicu od gemišta gurne v masnu ranjglicu, od pečenoga šmarna ili krumpera na kockice z špekem, tera se odmače na denu sudopera. Da razluti! Zludi!

Čisteči grav na stolu pod jorehom, mudrujem tej kak vele epilog po pitanju pranja suđa. Kak to da Jožek, po veri stopototni stepfordec ni napisal roman „Gornjemoslavačke babe“ i namlatil velike peneze? Bi zezidali novu štalu i naredili prelepi plot okraj našega fonduša, najlepší v celomu Gornjemu Moslavačkomu Selu! Bogmeč razmem svoju vnuku Martinu, Gen Z (tak se veli kaj got to bile), udala se lani, a već cmuže da brak ni kaj je mislila da bu. Ja znam kaj je, problem je v suderice. Nemaju se mladi okraj čega svaditi. Ni ona kralica kak sem ja pa makar se nejni orsag ne zval sudoper. A, da bi reč rekla! Stiha prebirem po svojem i sivemi stanicami, im je kuma Agatha Christie (*Queen of Crime*, prev. Ifkica). Am je Jožek moje sidro, kaj bi bogečka lađa bez sidra? Mort i do Kralvine Španije...

¹ Stepfordske žene – film snimljen 1975., o ženama koje su njihovi opaki muževi nadomjestili poslušnim robotima / lutkama.

² engl. beskonačan

³ hushpuppies – pržene loptice od kukuruznog brašna sa začinima, tradicionalno jelo s američkog juga

⁴ Fiktivni privatni detektiv: Sherlock Holmes izmišljen od strane škotskog pisca Arthura Conana Doylea i Alan Pinkerton, osnivač najstarije američke privatne detektivske agencije.

Sam svoj sused

V našem prelepomu Gornjemu Moslavačkomu Selu proletos se stal pravi cirkus, bolši od američanskih *soap operah*, turkijskih *sitcoma* i *Netflix limited serij* vse skup. „Farma“ mu ni do kolena, a kamoli „Big Brother“.

Pokopčali su se i to gadno, Vladek, pokojnoga Dragića i Marte, kaj su se potle Drugoga rata dotepli v Moslavinu, i Luka i Marija. Oni su kupili grunt pokojne Vide Kapitanke i to mam potle Domovinskoga rata. Posvadili su se zaradi silne vode kaj je stala na Vladekove šenice. Gda je Dragić skopal grabe na svojem polu potle proloma oblaka, zaprl je odvodnju površinske vode z Lukinoga pola v kanalec. Jarki i vsi slogi su bili poplavljeni, šenica je požutela... Ne veli se zabada v da tri sušna leta ne narede tuliko štete kuliko jena poplava.

Muži su se stali v birtije „Pri lepomu Silveku“, bilo je grdih reči, ko rečimo, „... ti i tvoja Tri klanca¹, misliš da si Kitajec.“ Ili, „... bedak jen, si naredil Hooverovu branu² na međe, kaj kakvi Trumperikanec!“ I tak, Zemlica i dale lovi svoj rep po vesmiru, a ova dva su se zaprav posvadila radi dece. Jen ima tri čeri, a drugi dva vnuka, visoki i lepi kaj gore, orati bi mogli. Ormoni delaju svoje. I to je po istine, nikakov *hoax*³ ni v pitanju.

Štela sam se z Jožekom pospominati po temu pitanju, a on ni čuti. On ne ogovara svoje susede i ne zamera se nikteromu. Dobra pulitika, nigda ne znaš gda ti bu ko trebal, ne daj,

Bože, zla. To jutro, na prve kave, tumačim ja svojemu gazde kak je to smešno, sused Gabrek je sam svoj sused.

- Kak to misliš, sam svoj sused? To ni moguće! Daj mi mira, spijem si kavu i prejdem v štalu k blagu, zanovetaj papagaja.

- Gleč, prvo je bil doma-zaručnik pri Jelice, onda je v slobodno vreme gazil seno pri prvomu susedu, bi reči na Ivekovomu štaglu, z negvom čeri Maricom.

- I?

- I... oženil je Maričin trbuh i sad je tam doma-zet. Sam svoj prvi sused.

- Ifkica, tebe je te vražji internet pamet pozobal.

Pobegel je k kravicam i svinjam, imela sem svoj mir v hiže. Pristavila sem jelo i malo skrolala po dobrim vestima na *the internetu*, ko bi se zakopal samo v svoje selo, to je *passé*⁴, kak veli sused Mareković, stručnak za francuski. Gledim, pesek imenom Rocky, zbudil je svojega gospodara po noči na vreme naj bi spasil selo v Indije. Čul je odrona zemle i kamenja v planine za vreme monsuskega dežda. Lepo bome. Mam sem odnesla Campeku puranjsku bocu kaj se potezala po frižideru več tri dana, naj se počasti, i zafalila Svevišnemu na naše blage klime. Mislim si, gda pada gusta kiša Englezi vele da „rains cats and dogs“ (padaju mački i pesi, a se navučniki nemreju dogovoriti zakaj se to tak mora reči i pisati). V Indije pada kamenje i blato.

Gledim, Irska je zaprla zajnu termoelektranu na vuglen, bu narodu leže sopsti. „Pipeboats“, roboteki veličine avuto-igračke, moreju kontrolirati cevovode z vodu pod zemlun, najti mesta gdje je cev slaba i pred puknućem, i popraviti ju. Z tu tehnologiju se bu zašparalo puno vode i penez na prekanju cesti vsaki čas. Kaj je najbolše, ti čuni ne peju v pemziju, ne buju koštali orsage ništ gda su bolečni, rašarafe je i prede-

laju je v nekaj drugo. Nikakve račune za betežnice i leke ne buju obseguranja morala plačati. Radniki kaj prekapleju ceste i nogostupe za temi cevmi se buju školuvali i buju inžinjeri i pomoč društvu na drugački način. I zdraveši kaj ne buju na teškim poslima zdravle ostavili.

Nadale, znanstveniki su uspeli pomoći mišekima z problemima kakove imaju ljudi gda je strefi Parkinsonova betega. Lek se temeli na bakru i pomaže nekakvomu proteinu v mozgu kaj mu se nekaj speripetilo, bi reči pošemerilo. Čitam, to je velika nada za človečanstvo. Gda sem Jožeku to išla pripovedati, same se je zakašlal:

- Zato su Grgacu pobrali kotlene žlebe z hacijende.

- Ni to šala ni vic, am je na svetu 10 milijunov betežnikov od te betege.

- Bu Lucky Luke hitil laso, vjel asteroid 1986 DA, i privezal ga k Zemle. Onda buju inžinjeri, oni kaj več ne moraju loviti vodovodne cevi pod zemlu, naredili most i brali kotlovinu⁵, slično kak tati žlebe i žice. Bu Hrvatska donirala svoje stručnjake za tej projekt!

- Am si ti intelektualni vampir, Jožek. To je moja spika, kak se usudiš...

Živčani smo po te proletne vrućine, tak je naglo stisnula da se ne da živeti. Da bum gulgala nekaj o vušima na cvetju, nikak zapametiti, jel je z octom ili sodu bikarbonu vmoriti, neće mi se kupovati šćemera. Kad, nema interneta. Vikend je, ljudi doma sediju v gačama da se razlade, niko nikam nejde naj bi se nekaj penez zašparalo, bu tu vsega. Bu se popravila hrvacka demografska slika. Inače, naskoro buju vsi hrvacki žitelji stali na jen Thompsonov *concert*. Kad, ve ti na dede v hižu.

- Kaj, Ifkica, si je tvoj Googlek našel šocu, ne ferma te 5 %!

A, ja, da bi reč rekla. Činilo mi se da je moj Jožek lubomorni na Googleka, a da bi ga to tak jako prijelo, to nis ni v

nočne more predvidela. Serviram gazde marendu i kavu, čkomime skup. Kad, ne da mene vrak mira, pitam ga:

- Jožek, kak ti to misliš, Googlek je našel šocu?

- Je, na štaglu su popravljali *wi-fi*, tak su rondali da su se grede drmale.

- Daj-naj!

Čkomel je. Nemrem si zamisliti o čemu je tu reč, kaj spelavaju dedove hrđave vijuge pod škrlakom. Mu fali bakra, ne daj Bože. Mam sem naručila goveđa jetra pri Slaveku, mesaru. Za obedom...

- Jožek, a kтеру šocu si je našel Googlek?

- Aha, si lubomorna, priznaj!

- Same znatiželna. Nikak mi se presvetliti o čemu je tu reč.

- Kakva si ti Guglekica, a ne znaš. Troši umetnu inteligenciju!

- A toooooo... to ti je, lepi moj – taktika. Spametnoga neprijatela drži čim bliže vuz se.

- Ne misliš da je to preveč blizu, onda?

- Ni misliti, ak je mudar, bu ju i oženil, bu čkomela i dvojila ga, kuvala mu, veš prala, košule peglala i držala tri vugleca virtualnoga sveta, kak se babice i šika...

- Am to ni baba, ti baba jena bedasta!

¹ Hidroelektrana „Tri klanca“, Kina, s branom na rijeci Jangce

² Hooverova brana (SAD) – brana visoka 221,4 m, a dugačka 379 m, u SAD-u

³ *hoax* – obmana, prijevara

⁴ *passé* – zastario

⁵ U kajkavskom narječju, za bakar se najčešće koristi izraz *kotlovina*. Ponekad se može pronaći i naziv *kufer*, iako je manje uobičajen. Pridjev *kotlen* znači koji je od bakra, bakren.

Moslavački Bridgerton

Vreme je za predbožične komedije. Kak celi svet, tak i mi gornjemoslavački selaki. Žarko Mendulićev je na svojem rafungu naredil pušnicu za meso. Vsi slikaju to čudo kaj da je toren v Pise. A kaj? Žarko dela pri nekakve agencije ktera se bavi z reklamu. Za potrebe jene firme dali su narediti kuglu zemalsku promera bar tri metra. Skup z meridijanima i paralelama od nerđajučega čelika. Gda je reklama snimljena, Zemla je hičena, a on si je to domom dovezel. Vnuter je obesil meso za sušenje, vse skup omotal z gustu mrežu, a vatrogasci su mu to z dizalicum digli na rafung i zašarafili za betonsku deku. Šteli-nešteli, gledimo kak se Zemla dimi i suši, sirota. Moj Jožek komentera, da je gazda majstor kak se spada, bi prikvačil motorič za tu instalaciju, bi roterala. Je, za vaditi mast ravnozemalcima, si mislim. Inače, dizalice su pravo čudo. SSCV *Sleipnir* more diči teret čak do deset jezera ton odjenput. Nenavučno je dokazano, belgijske praline i štumfe z natom moreju diči ono kaj te najvekši kran na planete nemre, a je najvažnejše na svetu. Kak velim, čudo do čuda.

Zginulo je meso z naše škrinje v letne kuvinje; pet paketov prelepe junetine, guska, dva velika pileka, bormeš je i raca otplavala ča. Lepa pečenka svinjskoga vrata je dobila krila. Neko si bu bradu zamastil za Božić. Jožek je komenteral, a kaj se ti baba čudiš, am se po selu stalno krade. Ja sem se setila svoje pokojne babice, gda ju je zlo snašlo, klela je i zaklinjala sirota stara, nemočna. A vele da je to greh, ni si treba v karmu

pehati. Prede nek sem stigla zabremzati jezika, preklela sem onoga ko bu moju muku jel, naj dobi sračku, naj se guti z belim pilečim mesom, i kaj ja znam kaj sem još mlela. A onda si mislim, naj se begečija vžije Božića.

V Domu kulture je bilo predavanje o razvoju našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela v petoletke 2026. – 2030. Gda sem došla v salu, meša je već počela. Kad, majke ti mile, pod stolcom v zajnomu redu, smotal se je gat, lepi, kaj da je z križičima našivavan. Am je zima, kak se tu našel? Viknem: "Vsi van na perva vrata!" Niš. Zakreščim: "Šest-sedum!" Naš selski Trumpek je zanemel kaj aljaška zmržnena žaba. Selaki su mam pobegli z Doma van. A ak se babu more vmoriti z pogledom, Jožek si je naplatil moje življenjsko obsegurane, a ja sem mrla muški dok je on bil sam doma.

Kaj se Krivušičke tiče, u vreme gda je bratić Martin bil pri nje, saki drugi dan je dohajala k nam po litru droždenke za obloge, i žurila se domom. Žakou je donesla semenke i podala mu šnitu jabuke, a ovej je zanemel od čuda. Ostavila je nekaj ojrekov na stolu. Si mislim, kak sreča naredi finu ženicu od zločeste babe. Papagajec je opal v depresiju v pomanjkanju zlohotnika, i počel pukati svoje perje. Ja sem držala joko na joblučecu kaj gleda na nejnu hižu. Gda se ob noć zgasi svetlo v prizemlju, za misliti je da su taubeki prešli spat na kat (hiže). Jenu noć po mesečine mašila sem se da bum preverila kaj je na stvari. Naluknula sem se v hižu prek jobluka, nigde nikoga. A tri velika pesa su si stiha sela vuz me, crni kaj noć. Sijali su se na mesečine kak da su z mašču namazani. Polavko sem zvlekla mobitela z žepa, poprosila Baricu naj hiti tri kusa nekakvoga mesa prek plota na Krivušičkino dvorišće. Za čas je fučkala za grmom magnolije. Dva cucka su dala petama vetra, jen je ostal vuz me. A kaj sem sad? Setim se šeptalca pesima z televizije, da bum prevuzela kontrolu, i ze svojim avutorite-tom pokazala zveri ko je šef. Kad, čul je kak ona dva bedaka

mrčiju jen na drugoga i glodeju sladoled od smržene piletine, i trk po svoj del. A ja beš domom.

„Tak ti i treba!“, bi Jožek rekel. Zavlekla sem se v našu kuvinju, da bum stres lečila z belu moslavačku pitu z mendulami, kad, zo tem perifernim vidom opazim deda, sedi na šamrleku pri peči. Skoro me je frast strefil. Čkomel je, to bu rat bez reči i bez mača. Bum morala skuvati sarmu za zutrešni skijaški obed.

Martin kaj ni bratić, k Krivušičke, Martin proč od Krivušičke. Vrnuli sme se na stari kolosek. Gda je došla v hižu, tič je kreščal: “Big wave, big wave!” (veliki val, prev. Ifkica), se setil svoje karijere na lađe. Lehše sem soplja znajući da ona tri crna vraga več nesu v selu. Barice sem vrnula tri smržnena pileka, nesem se štela pokazati da sem čula kak je jenoga z sekiru na panju rasekala, valda na četiri kusa, si je z jenoga frtalca juvu kuvala gda sem bila pre nje. Kaj se tiče mesa z škrinje, sad numeriram vsaki paketić i pišem v fajl na kompjutoru, gda je pospremleno i gda je zvađeno z škrinje. „Misliš da bu to splašilo tata?“ čudil se moj gazda.

Zvečera sem se čula z kumu Katicu, falela mi je dnevna doza trača. Veli ona mene, Brankec Mesarićev je dobil sračku, nikak se zlečiti, bu tešči Božić. Žena mu se skoro zagutila z belim pilečim mesom, jedva ju je Ivek Posarić, kaj je tej čas išel po cesti odgutil. A punica je nosila kosti cucku, se poskliznula po ledu na dvorišču, opala i strgala je kuk. V betežnice je. A ja, da bi reč rekla.

Opal je prvi jesenski sneg v Moslavine, sedim vuz pečicu, skuvala sem si prefinu čekuladu i čitam vse neverujući, Šveđani posipleju svoje ceste ze smesom od kuruznoga škroba i melase cukorne repe namesto soli. Asfalt se ne smrzavle, sneg na ceste se od tega otaple, ne škodi prirode i tičeki se lepo rane na te finote. Laponci trdiju da ne smeta ni *aurora borealis*.

Dumam si, kaj bi poželega za Novo leto, osim rampe i drugoga koloseka štreke Dugo Selo – Kutina. Povedam svojemu Jožeku, da bi bar 10 % svetskih poglaverov bilo dobri, normalni i pošteni ljudi, *well fed, well bred and well read*¹, to bi onda kaj virus, zarazilo vse druge pulitikante, išlo bi se na prvo, niko na planete ne bi bil lačen ni vodice zelen. A moj se gazda puknul smejati, sem se leknula bu bruha od grohota dobil. Inače, vse po staromu vu našem prelepomu Moslavačkomu Bridgertonu².

Naravovučenje: Za blaznika je preklinane dobra terapija, mora se spelavati stiha, da se ne čuje do Hogwarta³.

¹ Osoba dobrog psihofizičkog zdravlja, izvrsnih manira i vrhunskog obrazovanja (*engl.*, dobro uhranjen, dobro odgojen i načitan).

² TV serija (2020.) i niz od osam novela autorice Julie Quinn.

³ Imaginarna škola magije u Škotskoj, iz romana J. K. Rowling.

Ipovlopsihofobija

Gda greš med ljude, prvo preveri jel je gebis tam gde treba biti, niš od krasnosti ak se doma v kupice grohoče. Preveri ktere jočale imaš na nosu, moraš zgledeti mudropametno. Čim opaziš nečiji mobitel kak te vreba, namesti svoj levi poluprofil, a šaku porini pod bradu. Zravnaj se da se ne vide grbava pleča. Zaradi kojekakvih draufgengerov kaj te očēju na kipec hititi, pri punomu stolu ne smeš jesti. Gda ješ, zglediš kak zglediš, gda ješ. Morti ti kus mlinca visi z vust, a rezanec se obesil na brk. Meseko odojka z ražnja je najslajše gda se ogrizuje, oglable z kosti i z kebu zmed palca i kažiprsta v usta kus po kus rivle. A se tak ne dela med gospodu, ni misliti! Zelenu šalatu pozabi, buš ju moral loviti po tajneru z vilicum i nožom, a i med zube se zna zacvikati. Ak te primne smejanje, zglediš kaj semafor vuz cestu.

Več ak si se pozabil i zgubil kontrolu i preveč vsega nagrabil na svoj tajner, zapameti si, Velike Sestre navek glediju; ko, kaj, kak i kuliko žere. Gda te hejteri vudriju na kipec za te takozvane društvene mreže, celi svet bu gledel i komentiral, gleč sladobuzni lakomec, doma nema kaj jesti. Gda imaš puna vusta, grd si kaj graba, zato, jesti moraš kaj tiček. Malo, pomalo. Gda košeš ranu naj pripovedati. Gda pregutneš jen zalogaj, i spiješ malo vodice, naj bi zepral zube, trejtęga suseda prek stola pitaj nekaj škaklivoga, kak rečimo Štrumfa z Dolnjega Moslavačkoga Sela:

- A kak je gospa Marica P., ze Srednjega Moslavačkoga Sela?

Vsi znaju da mu je to gelipterica. Tak ga metneš na binu i vsi lukaju na njega i njegovu zakonitu. Za to vreme zlij kiseliš pod stol, ak preveč popiješ, laprdaš kaj ni treba. Kus masnoga mesa hiti cucku kaj pod nogami čeka, naj si posladi. V malo-mu špiglinu preveri zube. Gazdaricu fali, delaj se da ne znaš da je jelo naručeno z restorana, pet put joj ponovi kak je sve bilo fino, bu srečna.

Ak je švedski stol v pitanju, hodi jokolo z kupicu z malo vinca v jene ruke i z klipičom v druge. Tak se ne moraš rukovati z nikim. Cuclaj fini eukaliptus-bombon, pet komadov sem ti porinula v žep, tak buš ziher da ti z vust ne smrdi kaj dušec ze staroga sudiča za vince. Motaj se med zgubidanima kaj kravska gubica oko sitka, i poslušaj kaj pripovedaju. Seg a buš čul, to ti morti dobro dojde. Dobro je znati tuđe tajne, to je kaj da imaš pinklec z nuklearnim oružjem, vsi te se boje.

Gda se neko oče z tobu slikati, ak je niski, ti malo prikleni, da ne zglediš visok kak jesi. Bi se tej trifrtalček mogel osečati skompleksirano. Inače ti bu grdu sliku del na interneta. A ak očemo po istine, napoleonski kompleks je zmišlen, tej car je bil prosečne visine za svoje vreme, opče ga ni trebalo nado-srati. Niskoga v odnosu na druge močnike ga je risal kuražni karikaturist z Engleske¹. Zato pazi na se, naj se nikomu, a kam karikaturiste, zameriti.“

- Ifkica, a kojega vraga onda pem na tu svečanu večeru ak ne smem jesti ni piti, nek se same slikati i bombone cuclati? Ni spominati se onda nemrem...

- Celo vreme se veseli, doma te čeka fina, friška, vruća sarma i kuvani buncek!

¹ Britanski satirist i karikaturist James Gillray

Fake [fejk]

Jožek si je sel k televizoru, vučil je tabana roniti v laboru i dremal. Vani sme sve posle naredili, pečica je lepo grela. Micek Pašteta se je smotal na moje krilo, štrikala sem dedu vunene štumfe za v čizme, gda ide na pašu ga ne bu zeblo. I tak, velim je nemu...

- Čak i ja, Ifkica z Gornjega Moslavačkoga Sela, znam da vse evoluera i menja se, pa tak i naša kajkavščina; virtuvalni svet nas vse predelavle v Engleze. Nigda dosti školovanja, navsek đak, a baba! Zajno vreme me ždere reč *fake*¹, vuz reč *fuck*² kaj se stalno vrte po kojekakvim rilekima (*reels*, prev. Ifkica), serijam i filmima z Trumperike i ostanka sveta. Fejk v prevodu na hrvackomu jeziku znači falsifikat, izmišljotina, prevara, simuliranje... Požuteli rečniki z vuhima sede na stelažami, a mi zurimo v zaslone kompjutora, punih kojekakveh faking fejkof.

- Baba, nečem te već poslušati!

A zakaj ne, kulturno je poslušati gda neko ima nekaj pametnoga za reči.

- Naglasek je na pametnoga, Ifkica, za Boga miloga. Si me vjela v laboru i sad misliš da bum trpel tvoje laprdanje?

- Zakaj bi neko išel nekaj fejkati, i kojekaj zmišlati? A kaj drugo nek da more sfektati i scecati peneze od nevmetnoga i bedastoga mulca kak sem si sama. Vsaka hiža ima križa, vsaki človek tajne i probleme. A fejkeri nude fejk rešenja, za svoju

korist! Sfejkaju pol kugle zemalske, one ravne i one okrugle. Z lažima zavađaju ljudeke i od toga dobro žive. Po istine, pulitikanti fejkaju celi svet, i nikom niš! Nemreš narediti korak sim ili tam, iti za svojim poslima ili skrolati po tem vražjem internetu ak te nekaj zanima, a da te ne odere nekakov i nečiji fejk. Ili fejk cajtungštimer z fejk vestima. Slaže se laž na laž. Onda ti nude leke i terapije proti posledic od vsega toga. Za krepati od smeha.

- Ifkica! Dosti je bilo!

- Primera radi, pri kojekakovim kramarima, kaj ni svojega štacuna nemaju, naručiš kiklu svoje veličine, a poščer ti donese krpju kaj v nju nemreš jenu nogu porinuti. Ni za spirke, ni za obojke, ni za poda oprati, vražja plastika. Ili, četiri cecnjaka, dobiš popust 50 %, lepo je platiš, a v paketu su samo dva. Sreća ak dojdju prave veličine. Čkomiš, ne sme selo znati da si nasela na fejk oglas, a vkanlivcu moreš hititi soli na rep. Srečna, veselila si se paketu, i porukam:

„Vaš je paket krenuo na put. Sada je na desnoj obali Pacifika. Vaš paket sretno je stigao na lijevu obalu Tihog oceana. Vaš paket uspješno je preletio preko Mount Everesta. Vaš paket će vam biti dostavljen u plavom kombiju za približno tri tjedna. Dostavljač će Vam se javiti na ovaj broj mobitela. Ima zelene oči i crnu trodnevnu bradu, broj cipele 44.“

Ti bokca, ne pamtiš gda ti je neko napisal tak lepo pismo v nastavkima, i poslal paket z pekla. A gda to čudo, kaj opče ne trebaš *endlich* dojde, smeš mu kleti vsega i svačesa. Hititi ga v smetje, da niko ne vidi tu huncitariju. Ko bi išel vrnuti stvar, priznati da je nasel na propagandu tam kojekavoga bi sad rekla kaj, i sramotiti se na pošte. A ze vsega ostane nara-voučenje, za raspametiti se.

- Ifkica, daj se skuliraj, kaj te spopalo?

- Onda, Novo Leto. Mi kaj na stene kuvinje imamo gregorijanski kalendar, Novo leto čakamo pervoga prezimeca, a po julijanskomu kalendaru, godina počme trinajst dnevi kesneše. Jeni slave ovak, drugi onak, trejti odeju spat. Nekteri stareši potle pol noči iščeju decu po betežnicami, na spumpavanju su želuca, su mladi pjani kaj letve, počeli su vežbati, za sad su same fejk-cugeri. Kitajci Novo Leto slave v rano protuletje i zove se *Spring Festival*. Roš Hošana se slavi v jesenščaku ili mi-holjščaku. V staromu Egiptu feštali su Novo Leto v jakopovščaku mesecu. Za ne verovati! I sad, tero novo leto je pravo, a tero je fejk? Sećaš se, gda sme sedeli pri Rendulićima, a oni nas nutkali z češnjovkami, to su bile fejk kobase. Zato kaj su pripovedali o njima kak o svojima, a ja poznam Jagičin posel. Pobegle su z nejne pušnice k susedima. Onda Krivušićka. Ta pak kupuje pite mađarice i breskvice pri Danici z Levoga Sela, naruči po dve kile kolača i onda se cifrasto i fejkasto fali kak ih je sama pekla. A ja ju falim, baš su popraf uspeli. I tak, na svetu je i nekaj dobronamernih fejkerov i fejkeric, oni spelavaju te kak vele, bele laži. Kak rečimo, gda sem nepočešlana, nenaspana i vse me boli, a ti mi sfejkaš komplimenta: „Joj, kak si mi lepa!“ Mam znam, morala bum kuvati ladetinu ili poriluk cušpajz. Gda mi suseda opali komplimenta ova nova flizura je ali baš cukrasta... oče mojega suvoga sireka. A ta flizura je na gospe Julie Andrews baš lepo zgledela pred pedeset let! I tak, fejk po fejk...

- Ifkica, čuj, lepa moja...

- Muka mi je gda se setim onega kaladonta z interneta, za dragu cenu. Toboš, to čudo zbeli zube mam, od perve vupotrebe. Naručila sem ga i pervo sem ga išla sprobati na naše kobile Zore, kaj smo ju ko žrebicu dobili od kume Mare. Niš se ni stalo, osim kaj me je šupila z repom i ze zajnu desnu nogu poslala k vragu. Ni misliti sfejcano, baš *fucking* zaspravno. Jo-

žek, za ne veruvati, slušalice si del na vuva, sram te bilo. Buš se ti zaželel babinoga glasa, a bu kesno...

¹ Željko Bujas: Veliki englesko-hrvatski rječnik, treće izdanje, NAKLADNI ZAVOD GLOBUS, Zagreb, 2001., str. 301.

² Isto., str. 346.

Reklamacija

Mila ni nigda bila moja ni Jožekova pajdašica, makar mu je sestrična. Navek je bilo sklisko ž nju, kaj po alaškim putima leda. Nadaš se da se neš smacal. Ot kak je dovica, Mila obilazi familiju, a tetica Ruža mi se prek mobitela požalila: „ Dojde nepozvana i ima lice faliti se kak zašpara strom, grejanje i ranu gda je pri meni!“ A sad sme mi došli na red.

Zajni dan je Mila pri nami v našem prelepomu Gornjemu Moslavačkomu Selu. Celi teden je fektala naj skuvam kiselu repu z gravom i friškim svinjskim kožicami. Jožek to voli takaj, ja se zbegavam zo tem štentati. Bilo mi je žal hedoniste ne vusrečiti, i sad cela hiža smrdi kaj nevola. V želucu mi se mota kača, kaj da sem z malu lađu na velike bure na moru. Najrajše bi celi lonec tega čuda zlejala v kantu za napoj, naj se pujceki častiju. Čak sem se morala Gajgerice poniziti i sprostiti dve šake kisele repe.

Stojim vuz šparhet, na male tavice mešam anjprem. Otrpla bi jobluk i zluftala kuvinju, a je mam do ceste. Ne mora celo selo znati kaj se pri nami kuva, makar, radijo-Gajgerica bu naredila svoje. Gda su se nato flali cušpajza, a saki je tri put grabil, i to one Ikejine velike, gliboke tajnere na vrh, veli ona mene: „Ifkica, to nije ni zdaleč fino ko babičino kuvanje!“ Ja čkomim, drbam po tajneru kaj kokoš po stiroporu, rezanec repe jede mene, ja nega.

Pobrala sem tajnere, donesla na stol kavicu, štrudel ze sirom i z jabukami, podvorila sem je kak grofa i groficu. Štrudlin je bil prefini, ni me mamica zabadav muštrala od mega trejtoga leta. A, Mila ko Mila: „Kore na apfelstrudlu od jabuk su pretenke i preveć hrskave!“ Smazala je dva komada i onda, z belim brkima od štauba: „Zakaj si pol štrudlina poštaubala, a pol nesi“? Obliznula se i dodala, toga nema v restoranima ni hotelima, gde se ona gostila. Kaj ja to zmišlam? Po istine, naredila sem to zato da more zebrati kaj oće. Morti ima visoki cukorstaj. Študirala sem si, kaj se te žene grdoga v življenju stalo da tak, ali baš jako grize celi svet?

Potle kave je z Jožekom obilazila imanje, kaj da je došla z Amerike i na večer leti nazaj prek Velike bare. Motala sem se po okučnice, toboš ranim kokoši i pobiram veš, i bormeš čula kojekaj. Zakaj ovo ni podmazano, zakaj štagel ni zaštićen z nečim za drevo, zakaj bracek ni premenil krovišće na štale, zakaj ni pokosil travu z onu stranu plota? Čak sem joj dala za pravo, a da bi reć rekla. Ona ode proč, a ja bum z gazdum dokanjala. Za večeru sem imela gotovu zdelu ladetine vu frižideru. Obrnula sem aspić na tajner kaj tortu i razrezala na šnite. Lepo je bilo za videti zrnje crlenoga i beloga prpera i kockice rozastoga mesa od svinjske glave. Vuz rezance svinjskih kožic, tu i tam se videl koturek merkvice, peršuna i komadički korabice. Zuri baba v žele kaj da duha vidi, da kaj je to? Možgane vunzemalca? Hladnetina, velim. Mam se namerila na me, ona ne bu kaj god jela.

Jožek je od prve otel dva komada dršćeće mrzletine, zakiselil ju je z limunovim sokom i samo kaj ni skočil v svoj tajner. Cmugal je od sreće i falil kuvaricu. A zločestoća je same pikala po falaćecu mega umetničkoga dela. Da nepe laćna na cug, dela sem na stol desku ze suvim špekem i kobasicu, friški sirek i vrhno. Bilo mi je drago da se lepo najela. Mam je narisala osmeh na licu, cela se v smajlića storila, a mene je

srčekó zaderhtalo, kak je malo treba za sreču. Reku, sad me bu pofalila. A kad tam, šlus! Sikče pozojka na nas kaj stekla: „Po dece, gda su bili pri vami niste mi poslali belu kobasu. A vse ono kaj jeste spakerali, to su v stanu sami požrali. Ifka, odi na tavan i spakiraj mi v ovu torbu repete, i dodaj dve tablice špeka. Prefini je, za prste polizati!“

Mahala mi je z torbu pred nosom, kaj ju je sfrkanu z taške zvlekla. Am bi armonika Hohnerica od 120 basov stala nuter! I sad, moj stari problem; kak reči ne, a preživeti? Snajdem se, toboš sem gleženj združila gda sem rivala tačke z kuvajnicami k sečkarne i ne usudim se po lotre puzati na tavan. Onda se milostiva obrnula k bratecu Jožeku: „Nu, geni se i odi na tavan! Moraš me na vlak odvesti!“

Jožek se potulil ko đak na matematike gda putuje od klupe do ploče. Mi sme sedele za stolom, čkomeči. Gda se gazda vrnul z najže, jedva je vlekel tej teret. Vužgal je traktora i v prikolicе odvezel babu i nejnu bređu torbu na železničku stanicu. Avuto je bil v garaže, a se ni ufala prigovarati.

Gda se šofer vrnul domom, ja nis znala kam bi i kaj bi, kak pretrpeti poniženje. Mila ni sirota, ima lepu penziju i hižu, dobru decu. Doklem nas bu skoriščavala? Jožek se hitil na kavuča i počel se smejati, smejati, i smejati... Kaj norčak. Donesla sem mu kupicu vode, malo je otpil i hihočući priopčil: „Nasipal sem punu torbu kuruzu, a na deno gurnul tri stara rečnika kaj pobiru pavučinu za rogom već dvajst let! Spratil sem ju skroz do vlaka i torbu porinul vu vagon, tak da ni uspela videti kaj je nuter spakirano.“

Vele da je smeh lek, smo se mi dva starca skup lečili, za krepati od smeha. A ak se Mila požali na kuruzu, bez računa nema reklamacije. More v gradu taubeke raniti ili v mlinčenjaku mleti kuruzu za žgance.

Princeza Jifkica

Počistila sem špajzu i frižidera od blagdanskoga preterivanja, spraznila zdeličke i ranjgličke z ostatkima rane v kantu za napoj, za svinje; šaka francuske šalate, tri žlice mlinecv, suvi skrajci orehnače i keksi. Z velike sobe sem donesla tace ze zrezuckima oblatni, babičin stekleni stalek z kusom torte od narande, tajner z ficlekima mađarice i bele pite i dva joreh-kifleka. V pekaču je čubel falačec štrudlina od jabuk. Zajna sarma se nalukavala z rezanoga zelja i juve na me kaj jeno-oki pirat. Naputovala se z petnajstiltrenoga lonca do politrene ranjglice. Navek premečem ostajinke jela z vekše v menšu posudu. Gda sem Jožeka pitala jel bu dojel tu sarmu, tak me je pogledel da su me kolena mam prestala boleti. Vuho, nogica, i rep odojka, zdelička ladetine, frtalec kokoši i kuvani rezanci kaj su juvu popili, to sem vse v zdelu od krumper šalate nametala da bum peseku odnesla, a malo sem odgrabila i porezala za mačke. Tičeki jeju z kokošima i z pesom na dvorišču, a sejeno, pred Božić sem im na slive obesila komade tenkoga friškoga špeka, naletela sem na akciju v marketu.

Za obed, v rol sem dela police krumpeta i celoga pileka, nema puno brige zo tem i sela sem k kompjutoru naj bi videla kaj je novoga v Novomu letu. I, ve ti ga na: HNWI¹ prihajaju z Kine! Ni to novi virus, nek su se Kitajci-bogataši razbežali po svetu. Ne znaju kaj i kam bi z penezi. To su te kak vele *nouveaue riche* bez zmožnosti. Svoje friško i mlado bogatstvo rasipleju po svetu. Dojadile su im skupe marke canjkov i škornj na newyorške Pete avenije, svetla Pariza i pesek Dubajja.

Za nje, pametni poduzetniki po ostatku sveta zmišljaju toplu vodu naj bi im donesli peneze. Još, još i još, nigdar dosti.

Jagica mi je pripovedala da je Mirko Mustačov na općinske sednice predložil, na prasce i prasice v šume namonterati plastične roge i slikati je v megli, metati na društvene mreže, v nade da buju HNWI-jevci došli v lov na rogate svinje. A bi se dalo i jenoroge složiti. Ni mu to prešlo zaradi internacionalne sramote i blamaže lepe naše hrvacke države. Ono kaj se niko ni nadal, po tajne linije su zagrebački HNWI-jevci čuli za te svinje, rogati suvi špek prodaje se na *the internetu* tripit skupleše nek inače.

Kaj se rajzanja tiče, gledim i čitam *the interneta*, gde bi ja, Ifkica z Gornjega Moslavačkoga Sela, mogla biti fini zalogaj za morske cucke, i gde me za vrpju ojrekov čakaju kraljevske kobre, divli pesi, krokodili, ščemerni ščipalci i pavuki. Oče im se brka zamastiti z prehajavcima. Jopci su zdreserani lupeši i stranščakima kradeju jočale, torbe i mobitele. Putnik prehajavec calta gazde majmuna kuliko ovej išče, dobi svoju dragocenost nazaj, i vsi srečni. Tam ziher ne pem. Imamo mi svoje jopce-tate v selu, ni nam treba v Aziju leteti. A ak moj Jožek i ja mislimo gledeti jafričke žirafe i slone v njihove domovine, trebamo pod hitno tam otiti. Imam za razmeti Jafrika se razilazi na dva dela, tu bu ganc novi ocean zrasel. Držim ze staru vodu, plastikum i smetjem i z ribami punim žive bu zašel med istočni i zapadni del kontinenta. Nemre ocean biti jotok.

Po pitanju božićnoga darivanja i preterivanja v jelu i pilu, a kaj je greh, ja sem držala da je to plod konzumerizma i posledica američanskih filmova. Kak sad Jožeku priznati da se vučeni znanstveniki slažu ž nim, još su špilski ljudi razmenjivali dareke, primera radi, v suvu travu su zamatali komad roga ili klove, kantu za hcanje od mamutove kože, nož od nektare kosti, to je bilo na velike cene, a mašlek je bil od tenkoga žniranca od jelenske kože. Egipćomci su počeli z darima za rojsni

dan, a Gerki su puhali vu svečice naj bi zloduhe stirali proč od slavljenika. Daruvalo se za Novo leto, a gda su znanstveniki vustanovili da se Isusek rodil 25. prosinca, odonda ljudeki daruvaju jeni druge za Božić. A more i za Novo leto.

Kaj se srejnoga veka tiče, po pitanju svadbe rečimo, namesto da tast daruje zeta v zafalu kaj ga je zla rešil, mladenec je aufštafirung daval tastu v zafalu za dobru, lepu mladu babu. Borme bi se tome dendenes razveselili gazde kaj imaju puno ženske dece! Namesto da z mladenkom z gospodarstva ode ral zemle, krava i spavača soba, gazda bi dobil pole i marvu. A, kaj se more, zavostali jesmo, ampak v srejnemu veku ipak nesmo! Borme sem puno navčila, šteta kaj bum pol tega mam pozabila.

- Ifka! Kaj je v rolu? Am je kuvinja puna dima! Kojega vraga delaš?

- Jožek, a kaj galamiš?

- Hiža gori, a ti si za kompjutorom! Rekel sem ja da bum to čudo v kanalec hitil! Kaj če jene selske babe internet?

- Am ti voliš pileka reš pečenoga!

- V kaj si se ti, baba vrgla! Zakaj sem baš tebe ženil?

- Zaradi aufštafirunga! Se sečaš moje kravice Jelenke, prasice Zumbulke, kobile Zore i žrepca Šimeka. Pedeset let spiš na posteke kaj sem ju dobila od oca i matere, a krave paseš na babičine livade. Šteta kaj je Gornje Moslavačko Selo moderno i napredno mesto, inače si ti trebal ocu aufštafirunga dati! Kaj vu srejnemu veku.

- A je? Trebal sem kupiti princezu? Morti bolše da sem počekal črni petek, bi te dobil na rasprodaje! Princeza Jifkica, ha!

- Jožeeeeeek.... Nekaj tak lepoga mi još nigdar nesi rekel!

¹ High-net-worth individuals

Jaz do jaza

Naša vnuka Ružica bila je na ferju pri nami, i bormeš je bilo problema. Mleko, sir i vrhno ni štela jesti, kak ni kokošja i račja jajca. Toboš, skoriščavlemo živinu. Pak sme pizze naručivali vsaki drugi dan. Sreča kaj se Mari- ca Klečina vrnula z metropole i otprla birtiju i pizzeriju sredi sela. Bogme joj biznis ide, več je kupila četiri apartmana na Cresu. Onda, dedo ni smel zapreči Belku i odsanjhati se v du- čan, to je zrablivanje kobile. I kaj mast na toplom kruveku, hitila mi je na nos da sem stoput gorša od selaka na Tajlandu, kaj nateravleju majmune v berbu kokosa. Majke ti mile, je to jaz gliboki kaj Marijanska brazda¹, a med nami su same dve generacije. Kaj da sem joj babica 350 generacij nazaj.

Nis mogla prečkometi, velim ja nje, te tenisice i traperi- ce kaj je nosi, su one opale z oblaka? Nejni otec i mati ideju na posel vsaki dan, za to dobiju bokčijsku plačicu, taman za preživlavanje, a na njima zaradi i gazda firme i država. I to za skupe avute i politikantske debele pemzije, grejuči fotelje v Saboru i Vlade. Pemziju veliku kaj Sagarmatha² v usporedbe z moju Moslavačku Goru³.

Prijel me je dar govora, a deklica me je belo gledela. Sem začkomela.

Onda dale, štela sem detetu reči, roditeli joj kupe mobi- tela kaj košta ko pujcek za klanje. Kaj to ni zrablivanje stare- ših? Tuliko tega delaju deca kaj nejdu v školu, neg na posel, tam negde za Božjim plečima. Delaju steklu modu za nju. Jel

vidi kak ima sreču, kakvi je to razluček v življenju? A, čemu požiraka trošiti, nejni vunzemalec ni dozoril i ni pri pameti. Naredila sem knedle od sliv i paradajz juvu, deklica se najela i vse pet. Bilo me strav da me bu špotala kaj sem se igrala kirurga, slive razrezala i koščice zvadila, a paradajzeke mučila pasirajuči im vse kosti...

Potle je ona prešla k susedice Gordane, a ja sem na Gugleku naletela na *reel o poopu* (*reel* o kakice, op. Ifkica), kaj se na vrhu sveta pribire i smrzavle. To tam penjavci ostaviju z snegom pokrito. Kaj se more, na stran se mora iti. A, gda se sneg počne otapati, oj, la la! Sreča je kaj gableci v Nepal u nesu ni fini ni jeftini ni obilni kak ovi v Saboru, i mora je se nositi na plečam za sobu po glibokomu snegu na goru. Šerpe pomoreju, a nesu to konobarice v seksi borosanama! Sad penači-osvajajući moraju nositi i torbe za svoje drekece, s gore dole. Red je red. Zgledi, makak visoko planina zrasla, pobeči nemre, človek i nju zasere. Tak prosto bi moj gazda rekel, da ga vsi dobro razmeju, nemam ja ništ zo tem.

Meni se čini, ludski mozek i gda dozori je najopasnejša stvar na kugle zemalske. Ak je spametno vudren, vse vidi i vse zna, sejeno ak je bogec, nemre puno premeniti na tom svestu. Ak je na bedasto vudren, naredi štete kaj ju pedeset vučenih mudroznancev nemre popraviti z bogačenjem. Kaj da se Svevišnji igra z karakterima, bem ti vse. Bormeš ima lepi šou, kak se leči od tuliko smeha?

Marekovička je čera bila pri mene, malo si je popila i zanovetala, Jožek i ja sme bili pri kave. Čini mi se da ona kibica prek živice na naše dvorišče, i gda kavica zamiriši, ve ti je na k stolu i moje prefine moslavačke bele pite od mendul. Čim je zašla v hižu, zela si je lonček, natočila kavu i ni pet ni šest:

- Ifkica, one dve bele kobase kaj si mi čera dala, vse sme onej moj i ja pozobali. Prefino. Bi prosila još, platim, neču zabadav!

A mene poldan, al bum i nahrdala i nagrajsala, to sem joj vuz suvi sirek pogurnula v torbu da Jožek ne zna. Kaj bi on Marekoviće ranil z kuruznim kobasami. Am je to moslavački kavijar, nekaj najboljšega za pod zub deti, v celomu vesmiru. A kaj? Donesla mi je tri prelepa grudnjaka kaj je naručila prek interneta, a su joj mali, probala sam je i baš mi lepo pašeju. Pak sem je štela tak platiti. Nigdar ne biti dužna goršemu od sebe, to je bilo kak Biblija v naše hiže gda sem bila mala. Gda ju je vrak komaj pobral doma, moj gazda:

- Rekel sem ne dam svoje bele kobase. To je za nas i našu decu.

- Mislela sem...

- A š čim? Am je ženski mozek 10 % menši nek muški!

- Mislela sem da su to NAŠE bele kobase!

I tak sem zeznala zakaj je te jaz med muškima i ženskima tak gliboki kanalec. I dedima mozek dozreli, prede ili posle, i imaju vekši mozek, ali ga nesu navčili rabiti. Treba je školati...

Gda smo klipsale na sprevodu pokojnoga Mirka, šustera z Dolnjega Moslavačkoga Sela, dovica Vladeka Štigleca je celim putem klafrala, več ju nis mogla poslušati. Da joj se pofalila Štosova Bara, kelnerica v krčme „Pri lepomu Silveku“, kak je čula dva velika gospona spominati se v bertije. Vele oni, celi svet gledi proti Bele Hiže v Trumperike, i švica se zaradi nepredvidljivosti novoga šefa. Šteta kaj se gospon Musk, svetski biznisman, sposoben da ga je treba iskati, ni rodil v SAD-u, pak nemre bežati za predsedničkim mestom. Kak ni pokojni gospon Kissinger, a sejeno, narede svetsku halabuku bez problema, slično kak deca kapetana Trappa⁴ narede predstvu z bebami. Nezamenjivi. Ta velika gospoda su došli z puta v birtiju hcati, a su saki po viski spili, morala je novu flašu načeti. To se ne bu popilo pet let, osim ak se ovi ne vrneju pred nove izbore. Jen gospon je poprosil kuvara šakicu domaćih čvar-

kov, za želju. Ovej je nekomu telefoneral i za čas, ve ti ga na, donesel je Karlo, od pokojnoga Mateka sin, a bome fanj, još toplih čvarkov. Človek je to lepo platil.

Inače, kak sem? Izim kaj se patim z *time boksingom*⁵? Nigda dost cajta za vse kaj bi štela narediti. Živ si dok ideš napravo, vučiš i mučiš se. Takaj, ždere me Prometejev jaz⁶. A sad pitanje, kojega vraga če Prometejevu jazu babica z Gornjega Moslavačkoga Sela, i kteri vrag je sad pak to? Am sem išla 11 let v školu, plus, vsaki porod, odgoj i školovanje deteta računam kaj jeno leto svoje škole, to je onda 18 let vse skup. Ne računajući odgoj Jožeka, tu sem več i docentica. Nektere babe mašeju z diplomu, su ju dobile još za cara Murata, vsaka čast. A, gda ja vsu svoju decu, vnuke, bormeš i podvnučiče postrojim pred hižu za slikanje, am je to celi narod kaj sem rodila, odgojila, školala, ženila, udavala, dočekivala... Sem pol stoletja stala pri šparhetu i kuvala im jelo, lepo je zdravo ranila, prav *from scratch*⁷.

I tak, stručno bi Krivušička precenila da sem – dešparatna, kaj da sem zglajzala z steze na Mont Everestu. Vnučica Ružica me je baš lepo obrisala:

„Ti si bako ovisnica o internetu! Zašto ne bih ja bila, možda je to nasljedno!“

Bi sad rekla kaj je, a bum fina, nis ja z Levoga Savskoga Sela! Kak je dokazati da ni dobre mladost potrošiti na kaj god. Onda dale, temu vražjemu jazu nigdar kraja. Kupili sme novi rol na struju, da po letu ne kurim peč na drva. A te vrag ima kompjuter, umetnu inteligenciju ili bi sad rekla kaj je nutru, i sad ti Ifkica znaj zo tem baratati. Kaj da se na Qomolangmu pentram. Dva dana i noć sem poskrivečki dumala vuputu na engleskomu, nemačkomu, francuskomu, slovenskomu i hrvackomu jeziku, na 22 lista, i to da me Jožek ne vidi. Kaj da sem čitala „Sto let samoće“⁸. Bi to čudo najrajše vrnula v dućan. Onda, za Božić sme od dece dobili novi televizor, šlank

kaj i prva dama Amerike. Dalinski ima pedeset i pet gumbov. Ni misliti gledati televiziju, kaj bi išla priznati da ga ne znam vužgati, vrag ti dal kajgot. Jožek ko Jožek, stišče gumbe skri-večki, da se baba ne bi nekaj navčila. Naj mu bu, ja imam sve-ga Gogleka i Youtube muziku, na vuha denem slušalice i baš me briga za negve vesti i utakmice. Bar se ne svadimo v kaj bumo zurili, a on takitak mam zaspi. Lupe ga zelene farbe trave na igrališču, morti si negvi vunzemalec misli da ga je gazda pustil na pašu.

I tak, ak me neko pita kak sem, tak sem. Vsakim danom je svet vse dale od mene. Kaj da sem z vesmirske crne luknje opala v zemalsku bedastoču.

¹ najdublja brazda na svijetu

² Mont Everest, najviša planina na Zemlji (8848 m)

³ gora u Moslavini (488 m)

⁴ čovjek koji ima utjecaj i političku vlast zahvaljujući svojem bogatstvu

⁵ metoda organizacije vremena

⁶ koncept koji se tiče odnosa ljudi i tehnologije i rastuće neusklađenosti među njima

⁷ priprema jela od svježih namirnica

⁸ roman nobelovca Gabriela Garcíe Márqueza (Španjolska, 1967.)

Kaj i ti, Ifkica?

V Parizu, 8. ožujka ovoga leta, članice feminističke grupe „Femen“¹ su digle bunu kontra „uspona fašizma u Europi i svijetu.“ Ak cajtungšmirer laže, ja mu помаžem. Kuražne i lepe, da je milina za videti, bormeš su se razmahale z ceckami po vulicah Pariza. Ja bi se mam primešala med nje, a ni misliti! Bi Jožek premenil ključenice na hiži. Adio, Ifkica! Nega se ne sme sramotiti, ni vnuke, niti prevnuke. Bog i bogme je zavostali za gradom svetla.

Zato, činiti mi je kaj morem. Dan žena, dan ko dan, prejde za 24 vure. A ja predlažem ožujek za službeni, ne neslužbeni mesec žena. Naj bi se naše ženice osečale važne i lepe. Celi mesec bi imele popuste pri flizerima, na oprave, šolce, čubomaz, puder i parfeme. Vu firmam bi delale pol radnoga vremena. Imele bi cajta za se, svoju dečicu i za svoje muže. Bilo bi več štosanja, hoblanja i bumsanja... No, hopa-cupa. To bi ozdravelo naciju i pomoglo natalitetu. Pametni ljudeki bi se rajše razgibavali seksajuči se, nek hodili po terapijama i potili se v teretane. Srećneši, trošili bi više penez. Državni budžet bi precvel, i ko posledica vsega, moglo bi se više krasti.

Vredne i snalažlive, odgovorne kakve već jesu, gospe bi se na radnomu mestu požurile i posel naredile za pol radnoga vremena. Penzionerke bi mogle plavati v toplicah za badav, racake loviti po bazenu, slično kak na moru galebe, namesto da se sirote vtapleju v sudoperu. Jožek ne sme znati o mojemu

mudrovanju o tem promenama, ni misliti. Mam bi se sprdal: „Kaj, i ti, Ifkica?“

Marčanske babice bi i dale kuvale za familiju, čistile hižu, dedima glumile batlere i odgajale je v kulturne gospone, svekrvam menjale plenice na jeziku. I dale bi odhajale v betežnice sprdnuti dečicu. Ali – imele bi svoj mesec. Celi protuletnjak. Ovak, mužima i mladičima je lahko biti nekaj kaj nesu tej jen dan. A gda bi morali biti džentlmeni 31 den zaredom, bi se morti i privčili na kulturno ponašanje v društvu dame, makar i suđenica bila, navčili bi se vuključiti vešmašinu i suđericu, pobediti strav od vusisavača i fertuna. To bi bil mesec pripitomlavanja *Homo sapiens* vira.

V denešnje doba, na tomu našem strplivomu svetu, a stara poslovica trdi strpliv-spašen, v 195 zemlah šefuju muži, a vu 29 vladaju žene. Zajne 23 lete na naše planete zbrojen je vekši broj muških nek ženskih žitela. Držim da je to zato kaj je na Muskmarsu otprta kvota za iselenje i del moških je teleporteran nazaj na Zemlu, pulitikanti, lenivci i kriminalci. Statistički gledajući na stvar, normalno je da svetom gospodari vekši numer nositelev lulekah nek pipicah.

Na planete Mojfunduš imamo 120 stvorenja, a samo njih 10 su očaki: gazda Jožek, pevec Čaruga, gusak Posavec, racak DJ, puran Reeve, pesek Hachiko zvani Campi, Đurek Turopolec, kunec Jankec, kozel Makaron i micek Pašteta. To je onda 8,3% samcev na momu planetu. Kaj se demokracije tiče, ko ih je zebal? Ifkica. Ni to samo tak, nekomu dati moč! Mora biti muško i z dobre gajbe, bi reči zadovoljavajuće pasmine, i delati svoj posel *ka-und-ka*². Primera radi, petel mora kukurikati kak se spada, a ne brbotati gluposti. Ni mu treba glazbena akademija i note, ali mora imati sluha. Ne mora spelavati Verdijeve arije v zoru ili Schuberta pred spanje. Važno da je negva pulitika pospešna, a on zdržliv ko mladi bik, i štanca odvetke dvanajst vur na dan. Ak ni kak se spada, v lonec ž nim! Ima

novih, ambicioznih, i mladih kukurikačov, želnih slave i moći. Pune su ih američke senje.

Moj Jožek jedva zdrži stres osmoga marca, a kam celi gregurščak. Zbigeca se i zrihče kak da ide pred oltar, onda pojde v cvečarnu, a cvečarica Milka me dan prede pita koju boju jorhideje oču. V pateke, moj daruvatel mi kupi najvekše parkiranje konjskoga balzama. V marketu zbere lepu čekuladu. Na metraže zeme matrijale za fertune. Gda si šivlem preprege, setim se štrajka tekstilnih delavkah, 8. ožujka 1857. leta, v New Yorku. Iskale su vekše plače i krajši radni dan za se, naj bi življenje bilo leže, a kak mi je i samoj den-denes. Kaj da to poženje još plava prek Atlantika k nam, ko mali, žuti plastični raceki, kaj su z kontejnera na lađe pobegli, i već se dugo motaju po voceanima.

Gda kupuje dare za me, Jožek vu vsake butige vrljuži faleči se kak časti svoju gazdaricu. Onda, toboš je mašina krepala, auto ostavi pri železničke stanice i prešpancira se tej kilometer do doma. Susedi mu mašeju, babe i dedi z lese ga pozdravljaju, čestitaju mu Dan žena kak se spada. Gazdarice spočitavleju svojim dedima: „Si videl kak je Jožek kulturni gospon, nosi dare svoje Ifkice za Dan žena kak Bog zapoveda? Čak tri visoke jorhideje v prelepe keramičke kopajnice, za na jobluka deti. I čekuladu veliku kaj prlek od plota!“ A ja, da bi reč rekla, leta dresure su se *endlich* splatila, moj Jožek je osmomartovski vitez našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela.

¹ Ukrajinski ultraljevičarski feministički pokret osnovan 2008. godine.

² Kaiserlich und königlich (njem.) – carski i kraljevski.

Kak do sad, tak od sad!

Negda su naši stari putovali daleč od špilje kaj bi vjeli jelena ili mamuta, nabrali divje šenice za kruvek i trave za lek. Skapali su korenje sopunčice vuz poteke, su ž nimi lasi prali. Donašali su domom sol z dalkoga sveta. Rajzalo se, ali i ratuvalo. Z lađami se odvažalo tuđu muku, naj bi se bogatilo. Osim toga, denes furešti putuju v potragi za sobum. I to, na rate. I fale se, gleč me, vjel sem bizona z mobitelom! Imam selfi ze sitim i sediranim lavom. Skijal sem se v Alpami, vozeći na špek i luk.

Imamo cajte gda si sami zbiramo kaj i kak, strukovniki vele da nigda prede nesmo tak lepo živeli, a zgledi da baš i nesmo pri velike pameti. Fahmani, kak rečimo klimatologi i meteorologi se groziju, naskoro tu v našu prelepu Moslavinu bu doklimala tropska klima. A ja je mam poručim, ja se nje ne bojim! Bum na svojem vrčaku sadila kavu i banane. Namesto šenice, sejali bumo čaj i začine, buju velike kolonijalističke kulture imele dobre opravdanje za nekulturno opkrasti nas. Kak dosad, tak odsad.

Oni muži kaj su se ogrebli za kakvu-takvu moč, čak i oni kaj bi šteli biti zapamčeni kaj veliki, pametni i nezamenjivi, bi reći oni kaj su se snašli i naranili bedu detinjstva i svoj ego, su si kaj Ikari privezali krila, i metastazerali po nebesima zavostalih društvenih mrež. Pametni su se zasitili, a oni drugi, baš su se prav v nje vjeli. Kaj ribe, pak je lađe vlečeju kam očuju. Da ni *Facebooka* nigdo za nje ne bi čul ni primetil da imaju vraga v kečki. Kak do sad, tak odsad.

Velika stvar i ja to nemrem verovati. Zgledi da se bu v Kraljevstvu Velke Britanije zdošlo kraljevstvo – štoplcigera! Favredne ankete su pokazale same 27% mladih brexiterov ga ima doma. Kupuju vino vu flašami na šaraf. Bormeš, bantujuče jotočke vesti. Zgledi da ne znaju kak rabiti štoplciger! *Complex matter*. Kralica sirota je vmrla, a *complex matter* je ostal.

Francina, Atlantski orkanski veter ima kršele v riti kak i super tajfun Yagi v Kine, su bili skroz na skroz živčani i delali zlo. V Evurope, autoputi su se učili plavati. Morti bi z kako-vim velikim vadičepom mogli odštekati kanalizacije i odvode vode. Ili, z raketlinima poslati gore pakete z lekmi kontra visokoga tlaka nebes. Ljudeki ionak nemreju požrati vse tablete kaj se štancaju proti te betege na vse strane. Inače niš drugo novoga na ovemu svetu, čak ni okraj „pedeset ratnih sukoba, međunarodnih i lokalnih“, na Silvestrovo leta 2025.

Ovo leto, gda je vu Gornjemu Moslavačkomu Selu bilo prevruče, kak i vu cele Evurope, zaradi te kak veliju klimatske promene, na televizije sem videla bele severne medvede kak se zležavaju v bazenima z ledom. Vodica lepa plava, kaj Jožekove joči. Jesti dobiju kuliko im treba, imaju naređeno kazališće i na bine glediju zavidne ljude vseh vrsti i fela kaj im se dohajaju nakloniti. Si mislim, morti tem *Ursus maritimusima* dojadi lepo življenje. Mi se čini da bi se ljudeki rajše zležavali v bazenu, a medeki išli na ledenjake loviti svoju marendu. Nikak dobro, i niš novega.

Jožek je v štale popravljao pante na vrata. Odneseo sem taci z kraflima i kavami na stolec pod jorehom, mam je došao odehnuti i zasladiti si. Spominamo se, velim ja, bi trebali skopati lepi veliki bazen tu na dvorišću, bi se zležavali na vode kaj beli medvedi v Zoo-u. A on, ni pet ni šest: „Ifkica, misliš da bi ljudi plaćali vulaznice kaj bi te gledeli kak se pacaš? Bi zaradili za premeniti krov na štale...”

Hoxana

Dugačka zima je pomogla da i nektare selake zagnavi ta, kak vele, anksioznost. Lečili su ju „Pri lepomu Silveku“, pri „Ivanke“ i v pivnice vsaki dan, kak ko. Guglek mi je prišepnul, čak deset posto žitelov modernoga sveta se zadobilo te betege, tak da su naši deda čist svetska elita po temu pitanju. Gerry Bracka („human biologist“, kaj got to bile, op. Ifkica) propoveda da 44 % Amerikancev pije tablete proti depresije, a nektari se leče i leče, i po dvajst let, a se ne zleče.

Imam za razmeti da to ni jeno te isto, ta kak vele anksioznost i depresija. Anksioznost vuklučuje osečaje brige, nemira, nervoze i strava, a depresija drži nesrečnika dugo, beznaden je, nejde mu se naprvo v ničemu. Nama, selskim babicama se takvoga kaj nemre stati. Prek zime si lepo počinem, malo gledimo niš koristi serije, slažemo svoje ormare, pospremamo hižu za Božić, i potle Božića, naj bi Novo leto dočakali kak Bog zapoveda. Onda gda to preguramo, pospremamo hižu za Sveta tri krala, gda župnik dojde, vse mora biti cakum–pakum. Kaj da zvonar vidi pavičinu pri plafonu dok se moli „Oče naš“? Sramota, i te kakva. Pravi tabletići na pravomu mestu, nema mestu hecu ni huncutarije. Dojde fašnik, treba si kostima zešiti, lafru narediti, hižu počistiti, kaj buju maškare rekle? Nevuredna i lena baba, tu ADHD ni izgovor za niš! Prek ferja dojdeju vnučeki, puna nas je iža, još ak je snega... A kuvanje? Da ne spominjem brigu za živinu. Gda bi ja ime-

la cajta biti anksiozna? Čim si sednem, mam zadremlem kak sem trudna od posla.

Pred protuletje dlani pobedasteju, fali im pravi kreativni posel na friškomu zraku. Vrčak. To je v DNK vsake prave sel-ske ženice, ni negda bilo dučanov v terima raste šalata, paprika i krumper. Ak si nesi posejal i posadil, vsaki dan obdelaval i plevil vrt i okapal pole, ostal si lačen. Ti i familija. Istina, moglo se kupiti, ni sekud bila suša, mraz, poplava ili lenost. Ali, ni bilo penez.

Svete Šofije¹ se nikak dočekati. Treba gredice prirediti i flance presaditi, ak seme i flance vtekemo v mrzlu zemlicu, s toga ništ, fali toplina sunčeka. Dojde mraz, zlo. Išla sem k susedi Jankovički na kavu, kak smo se dogovorile, a ona je z tavana skinula stari kufer pun semenja. Premetala je škarnicle, čitala kaj na nimi piše, od sega mi je dala po šakicu semenki, i na papereke pisala ime bilke. Ak se nje kaj od tega zatrgne, morti pri meni preživi i ostane za seme, pak se na leto podelimo. Starinsko seme, paradajz od babice Mire, veliki; paradajz od sestre Jane, jabučar rani; sitni od Štefice z Česmanskoga Sela. Žuti paradajz od pokojne strine Jele. Paprika... Po joblukima ima već pedenj visoke flance, kak mi je i samoj. Na štačićima od sladoleda, vteknutim vu stare ranjgle piše kaj je kaj. Prede setve, te je ranjgle z friškom zemlom i kompostom prepekala v rolu naj bi se kojekakva gamad vnutru zatrgla. A vani je još navek kak na Antarktike, race su se v pingvine storile, a sekud piše kak je došlo do zatopenja. I sad ga ti znaj!

Jožek je prešel v rajz, tri dana bu pri dece vu Varaždinu, ze zetom dela novu kuvinju. Kuvati ne moram, a gda sem se čula z sestričnom Baricom, ve ti nje na k mene. Pred tri lete se preudala v Oroslavje, a hižu v našem prelepomu Gornjem Moslavačkom Selu je prodala. Kčer se udala v Nemačku, sin ima familiju v Zagrebu, a nejni novi gazda je v toplicami v Daruvaru. Od mene pe k nemu. Dovezla se z *Oro-Goro* jumbo

pizzom, pol zagorska, pol slavonska, škatulu je zamotala vu alu-foliju i veliku plastičnu vreću, još je topla bila gda sme ju odmotale. Al sme se gostile!

Jožek kaj Jožek, naskroz tradicionalni ded je čist zavostal po pitanju pizze. Ak jelo ni v bar tri litrenomu loncu skuva-no, ne grabi se ze šeflum i ni na žlicu, to ni jelo. Ak mamica, babica, strina Jela i teta Kata nesu pekle pizzu, to ni za ljude. Kaj bi on išel sprobavati nekaj novoga, ni misliti! Jest se mora domače, regionalno i sezonsko, kakvi vražji Mletki i njihova pizza!

Sedeči tak spominamo se na verande. Sunčeko čist lepo greje, a ko zna kak i kaj bu zutra. Avuti v Dubaju se vuče plavati i trebaju škrge, ko bi se tomu nadal? Kaj vidiš pri susedu, nadaj se v svojemu dvorišću. Ak su geofizičari v pravu, a zmerili su da se naša prelepa Evuropa najveć zagrejava od cele Planete, onda se tešim da ne bumo puno drv pokurili, a sme naredili petnajst metri. Lepo se sušiju na dvorišću, milina ih je za videti. Agacija, grab i rast, z naše huste.

Barék i ja smo sega i sačesa laprdale, a poldan je već prešél, čučé se greju na suncu i prašiju v pesku, kravice su v štale, mirne, dobile su saka puni škař narezane repe, svinje site od friško skuvanoga jela v kotlu i kuruzice. Selska idila, srčeko i dušu leči. Barica i ja se nesmo dugo vidle, puno je toga bilo za nadoknaditi. Kad, ve ti na Marekovičke. Veli, pizza je zadišala čak na nejno dvorišće. Ponudila se, prefina je, komenterala je. Došla se pofaliti, na mobitela joj je vnuk složil Gugleka i naišla je na tej avion kaj je potle poletanja z erodroma ostal na nebe trideset i pet let. Da navučenaki nikak zeznati gdje je celo vreme bil, ko zna na kaj to čudo vozi. Namesto da čkomim i pustim ju naj dela bedaka od sebe:

- Suseda, dajte-najte, vsako malo dete zna da je to *hoax*! To su jene satirične novine zmislile...

- Ifkica, nemoj ti meni soliti pamet. Znam što sam pročitala.

- Velim vam, to je šala.

- Ti si, Ifka, ljubomorna zato što i ja imam Gugleka. Sram te bilo.

- Suseda...

- Kakvi *hoax*! Zašto bi netko pravio budalu od ljudi?

- Suseda, nis ja tu niš kriva...

- *Hoax, hoax, hoax*! Ti si prava Hoxana!

I ode. Nis joj stigla natočiti rakiju. Z lesu je tak lupila da su pantima kosti zacvilele. Kad, za čas zove me Krivušička, kroz smeh je uspela zlaprdati, kak to da se sad zovem Hoxana?

- To je pravi i čisti *hoax*! Kaj bi se ja zvala Hoxana.

- Slažem se z Marekovičku, ti si, Ifkica, Titanic med Hoxanama!

- To z Titanicom je *hoax* takaj!

- A je?

- Je. Kaj bi bankarec išel potopiti svoj brod zaradi tri takva svoja bankarca. Am se oni dogovore i podele svet zmed sobu. Oni su svoji.

- Je, kapetanica Hoxana. Jel ima još te pizze?

Brže bole spravim tri komada pizze v rol, sireke z banjka v špajzu, zvadim flašu z maslinovim uljem na kuhinjski element i donesem trejti lonček za kavu. Žako me je samo gledel, a gda je zlo od Krivušičke došlo na verandu počel se drati: „Skriti sir, skriti sir, skriti sir!” Još joj bu ta prirodna tičja inteligencija zlaprdala da je pizza v rolu...

¹ Sveta Sofija, 15. svibnja

Minus trinajst

Čim sam se zbudila i zvelkla spod svoje premile tuhice od pahulic naših gusek, zamotala sem se v topli šlafrok, obula vunene štumfe kaj sem je sama naštrikala od domače vune. Pogledela sem na termometer kaj ga je moj gazda složil blizu jobluka z vajske strane kuvinje. Minus trinajst.

Baš me razveselilo stanje stvari, dobro je da se zima drži zime, a ne da kesni kaj naši putnički cugi. Gda niske temperature zavostanu za zimu i v protuletje sfure sirotinjske vočke i gorice, am je to za plakati! Ode muka nikam i za ništ, a pomoči si nemremo. Sad, ak bar tjeđen dana drži tej jaki, debeli mraz, buju se prekleti španjolski puži smrzi i pokrepali. Sekak se oču te gamadi z vrta rešiti, a da ne trujem tlo. Solim je, paprim je, sipam pepel okraj gredic z povrtjem, pokrivlem z luskami od lešnaka, oreha i pistacij. Borme sem videla susedu Marekovičku, za mesečine ih je vuz bateriju pobirala! Kaj je Španjolec Kolumbo ni odpelal v Ameriku, nek su je naselili v našu bogačku Hrvacku? Imamo strane radnike, to razmem, ali ovo? Niš koristi.

Lani je moj gazda primetil da mu z gajbe kradem pivu za tu gamad od pužev. Gda sedne pemzija, on na traktoru doveze domom tri gajbe pive. To je za pomoć kravicam gda se teliju; susedi dojdou pomoći, veterinara treba počastiti gda dojde vuštrojiti odojke, cepiti kaj se mora cepiti. Po letu je mrzla pivica ze zdenca najbolši lek za vse; umor, lenost, anksioznost, depresiju, ADHD, PTSP... Ma, celu abecedu leči. Muži

skup dudaju saki svoju flašu hmela i germe vu vode, požale se jen drugomu na svoje babe, leže im je sopsti. I pužima je piva nekaj prefinoga, bormeš imaju maratonska natecanja na jenomu tabanu, ko bu prvi dobežal do šanka, i lepo se napil, na račun hiže. Bar se ne tučeju ko muži v birtije. Same ločeju i vtope se srečni. A mortu popevleju i bečarca, ko bi ga znal.

Ne bi moj dedo ni приметil da mu fali piva tu i tam, nek sme se, ali baš gadno pokcemali, i to zaradi skoro ničesa, a ja, zbrblala sem mu da je kaj puž, jer voli piti pivu. Borme dva dana nis morala kuvati, vozil je na burek i čevape! Gajbe z pivum preselil je v svoju radionu. A sem se ja snašla. Nigda mojim vrtnim pužima ni sfalelo pive. Čim stari ostavi načetu flašu negde na dvorišću i prejde po halat ili za kakovim poslom, hopla, pol deci odlejem za pužeke. Vraga on zna kuliko je pive pocucal. Vse dok se ded ni spametil i donesel domom četiri race i racaka, one indijske trkačice z Međimurja, kaj najvole puže jesti. To je njihov kavijar. Problem rešen. Jedino, malo se zgubilo na akcije i igre, a Bože moj, bum ja već nekaj drugo zmislala, ne bu nam dugočasno.

Gda sem vu to zimsko jutro zišla z hiže van, prvo sem prešla videti kak je naše blago bavilo obnoč. Gda sem otprla vrata štale, toplina me je zapahnula, a kravice i konjeki, vse je obrnulo glavu k mene, kaj da me pozdravlja. Ko zna jel im dugočasno tak, bokcima zaprtima. Prvo sem zafalila Svevišnjemu, kaj smo bili mladi, a spametni i zidali štalu i ofrajhali na vreme. Gda smo bili pri snage. Naše marve je lepo toplo po zime, a po letu zdržljivo, ak se propuh naredi. Ionak oblok mora biti raspert zaradi lastavic kaj na gredam znad blaga imaju svoja gnezda. V protuletje i po letu, štalica je puna žvrgolečega veselja gda stareši dolete z jelom v klunu! A komarci, obadi, muve, vse se to seli v gvate ptičkov, bar marvu ne grizeju. Tak da se zjačaju na putu za Afriku, kolevku čovečanstva. A bormeš sme joj lepo zafalili za vse! Mislim, Afrike.

Čera, gledim otvorenje pariške olimpijade, je vu to hiče-no puno penez, bi se zo tem moglo v te bokčijske Afrike bar pedeset betežnic, i isto tuliko fabrik rane narediti, posaditi mlade huste i dovleči vodicu z velikoga jezera, kaj je potonulo gliboko pod peskom pustare. I decu v škole slati. A nisu tu samo Francuzi gospodarili i bedu ostavili, pol sveta je dužno Afrike. Denes inženjeri moreju vse, ak im pulitikanti dopuščaju. Domači ljudeki bi imeli svoje vrte i livade, sami bi se ranili, ne bi im ostatek sveta slal eroplane koječega, kaj tam, bi sad rekla ko i kaj preprodavleju, a sirotinja ostane lačna.

Za gradnju štale, imeli sme projekt i plan arhitekta, si-neka našega suseda Iveka. Ta suradnja je na dobro zišla, za ne veruvati. Dečec nam je naredil kompjutorsku simulaciju štalice, čak je nacrtal i kravice, i jasje, mala vrata črez ktera hitamo gnoj van i z šlaufom spiremo pod kteri ima 2% pada, tak da blago ni vu vlage. Raspored vu štalici je skorišćeni najbolše kaj se more, izolacija kak Bog zapoveda, instalacije vode i struje, šalteri, štekeri, lampe... Kravice, konji i svinje su skup, same niski prezid je med njimi, podseča na birtaški šank od betona. Kokice imaju tavanski stan ober pujcekov, i dve lepe lotrice kaj im je gazda v svoje radione naredil. Jena za pen-tranje v kokošinec, a druga na gnezda v potkrovju, gde nose jajca. Vse to skup ne zgledi veliko, a vntru je pravo bogactvo.

Tu i tam se zvečera stiha stanem pod štalski jobluček, čujem stanare kak si mrmlaju, kaj da se spominaju med sobum. A morti nekaj senjaju pak si tak pomažeju. Bum im naheklala senjolovca. Retko mi uspeva špijunirati je, svinje jako dobro čuju i mam zbune kumpaniju. A nije ni čudo, kak velika ušesa imaju.

Guske imaju svoju garsonjeru takaj, one idu na spanje zajne i spiju v forhganjku, mam za vrate, a pred svinjcem i kokošnjcem. Saku večer im prestrem čistu suvu slamicu. One su dobri čuvari takaj. Ak se lisica ili čagel špancira po dvorišt-

ču, one digneju bunu, i pesa zbudiju. Onda Campeke, brek kaj brek, počne brekati i zbudi susedovoga cučka Čvarka i Marekovićkinu kuju Lajku. Lajanje se širi po selu kaj poplava, ne daj Bože nigda nikome. Za čas se pale svetla po celomu kraju. Tat, bil na četiri ili dve noge, pobegne i treba velika kuraža da se vrne v naše prelepo Gornje Moslavačko Selo. A sekud smo deli velike napise: „Pazi, snima se!“ i „Oštar pas“. I to pomaže.

Druga stvar je naš novi pes Princ. On je zdresirani, negda je delal za policiju, dopelal nam ga je zet Dragić, naj bi se cucek v penzije vžil lepoga življenja i prirodnoga, zelenoga i zdravoga okruženja na selu. I čuval nas starce od sega kaj nam se more stati. Tak se naša deca, rashitana po svetu osečaju bolše. Princ se pritaji i pusti tاتا na dvorišče, a gda ovej oče pobeči z gusku ili kokošju, kaj je bedača ostala vane i zavlekla se pod kola, onda ostane bez lač i gač. Ovej ga zruši na zemlu, legne si na nega i ni makac. Gda sme naredili probnu akcijsku dramu z kumićom Matom z Čažme, kaj ga Princ ne pozna, borme ga je zrušil na tlo, držal za vrat, ležeči na negvim leđima vse dok Jožek ni dal komandu naj ga pusti. Ja to nis mogla veruvati, navek sem gledela seriju „Rex“, a borme sad vidim kak su pesi pametni. Na -13°C se nikomu ne splati ležati na smrznutoj zemlici ni jen čas, a kam vuru ili dve. A Princ ima cajte, a i šapam je teplo na bedakove pleči. Jedino, sirota kokoš kaj je skoro bila vkrađena doživi stres, moramo ju voditi k glavoderu za pernata stvorenja, na terapije, naj dojde k sebe. Denes to zoveju šepači čučicam. A gda se ova vrne v bazu i spripoveda drugima kak je življenje daleč od kokošinca pogubno, vse se primiriju z sudbinu i srečne su. Ak je primne anksioznost, denem lonec za juvu na stol pod jorehom, i mam ozdraviju.

Išla sem skoristiti priliku kaj sem se prva zbudila i naložiti peč, da bum pristavila zajutrik i čaj, kavu, vse kaj nam

treba naj bi srečno zašli v novi dan. Vuključila sem centralno grejanje na plin i otprla sem radiatora naj malo zgreju zrak i kupavonu. Gda to delam, osečam se jako svetačnje, prava gospa, bi najrajše obula *stilleto* štikle kaj su čeri hitile na tavan. Kak da sem v penthausu, u velikomu gradu. Još da mi neko počisti sneg z dvorišča, posadi cvetje pred hižu i vuz cestu, zasfaltera steze vse do kućnih vrat, naredi tramvajsku štreku pod joblukom... ma, milina. A, nemre mi biti. Nektere gospode je tak celo živlejnje i još nesu zadovolni, same prigovaraju. I još su nama selakima zavidni, toboš imamo lepo življenje.

Gledim, piše fina gospa na svemu blogu, kak ze svega stana v metropole mora gledeti suvu granu nekterega dreva, čak mu ni ime ne zna. Niko ju neče odrezati. Onda, posle kiše, na nogostupu pri nejne zgradi asfalt ni ravni pak se tam na vuru-dve pribere malo kišnice. Valda gospa ne zna plivati. Zaprav, nema metlu i lena je ziti van, i onda tu vodu pomesti na travicu. Da je v sirotinjske Afrike, žedna i lačna, bi ju morala nekak poloviti i juvu si skuvati! Am smo zemlu v asfaltne oklope deli! A te milostive gospe, zmazane škorne su najvekši problem, je nigda ne čisti, same hiti gda joj dojade! Dale, žali se milostiva, odrezana je od celoga sveta, grad prepravla trambulinsku štreku, stanicu su pomeknuli tristo metri dale od staroga stajališča, sad mora hoditi daleč od svoje luknje vu velike betonske košnice, kaj ni jenu ciglu ni podala ili kantu morta zmešala. Majstore trpela i dvorila. Najbolše da joj narediju stanicu za trambulin sredi kuvinje! Ta su gospoda tak pekmezasta, to ni za veruvati.

Nekteri znanstveniki prigovaraju, ne sme se drva kuriti i dima delati, to je ščemer za atmosferu. Druga vrpa vuštene gospode veli ovak, trejta onak, svaki po svemu. Vražje lobiranje, ko bi znal kaj je po istine, i koga poslušati. Čera sem na internetu videla jenoga, ali baš fino oblečenoga i zrihtanoga muža z petnajst titul, zgledi onak... spametno i školuvano,

pripovedal je na angelskomu jeziku. V prevodu je pisalo, nemamo brige, nesu kravice i nejni pezdeci krivi za tu kak vele ozonsku luknju na nebesima, a borme ni sirotinjske pečice kaj se selaki grejeju i kuvaju si zdravu, domaću ranu. Tej gospon je lepo rekel, čak i da nam je tej kak veliju uglični otisek duplo vekši, to ne bu naškodilo naše prelepe planete Zemle. Ona ima svoje cikluse gda se ladi i greje, kak rečimo, valunge. Ko je pak nega potplatil naj bi tak pripovedal. Kavuboji kaj vuzgajaju junetinu i govedinu? Morti te žlabravec i ni človek, nek UI hoax. Komu veruvati?

Jeni se školaju celo življenje naj bi spasili kaj se spasiti more, drugi se bogate zaništavajuči sve kaj moreju. A si mislim, bu pamet pobedila, ne bu se ljudska rasa zatrla ni zdošla, nisu ljudi tak bedasti. Umetna inteligencija pomore, ak im pamet skroz-naskroz zahiri. Gda sem se z gazdu išla pospominati o temu problemu, on se setil nekterega filma gde su navučenjaku, bogatuni vjeli i skrili ženu i decu. Moral je pred kamerami reči kaj su mu napisali, naj bi natukli vagone penez. Ta gramzljivost je borme veliki greh, ko je odgajal te ljudeke? Am se detešce rodi z *tabulom razom*, črez življenje ga formiraju negvi stareši i škole, a potlem iskustvo. Gde se opeče, tam već nejde. Več z osem meseci se pokazalo da oseti i razme kaj je zlo. Tak su rekli znanstveniki, istraživači, oni dobri.

Zemem košaricu z novinami, odem v špajzu gde v jenoj kutiji držim na sitno porezane kartončke od kojekakvih papernatih škatulah kaj je nosimo z dučana. Ambalaža. Fala Bogu, je od kartona, a ne kojekakve plastike. Zemem jenu kockicu za potpalu, na rostu počistim pepel i za tri minute, pečica gori i veselo puckeče. Tej pepel ide na pole i na vrt, kak i čađa. To prirani zemlicu, kaj bi više i lepše rodila. A gda je jaka zima, nebo je lepo i vedro, dimnjak mam povleče dim, črez luknje na vrata peći ide lepi propuh i pomaže ognju. Celi svet mam zna da su ljudi v te hiže živi i pri snage. More se dojt na

kavu... Pervo gledim čez jobluke na vse strane okraj nas, jel vsi rafungi kašljaju dim. Nesu amerikanski indijanci bili be-dasti, z dimom je plemo z plemenom virtualno komuniceralo, još dok reč virtualno ne bila zmišlena.

Pečica se lepo razgorela. Pristavila sem mam obed, tu takzvanu antibijotsku juvu, od govedske kosti i flama, frta-lek stare kokice, šaku peršuna, mrkvice, korabice, pol glavice pečenoga crlenoga luka na tabli, listek kelja, malo celera ... A kak to lepo diši! Gda se kuva tri vure na pečice na dreva, z domačim rezancima, zgreje staro telo i zleči ga. A borme i sinuse i pluča.

Danilo se. Campeku sem nosila tople vode i komadić pečenoga mesa kaj se vlekel dva dana po frižideru. Na vrata svoje cuckarne ima firungu od debele gume, vntru su dve stare deke. Jožek mu je lepu hižicu zezidal, same rafung i obloček fali. Princ ima svoju deku na seniku, vuz jobluk tak ima celi grunt i pol sela na joku. Skočil je na dvorišće i hodil z demnu celo vreme, sem ga dragala i zafalila kaj nas je čuval celu noč i dala mu kost, su deca kupila dve vreče za nega, to kaj največ voli. Puno je kriminalcev v rešt pospremil, vsaka čast negvomu nosu, vuvima i pameti. I školam kaj je moral prejiti, ni to lahko. Kokoši i guske sem pustila van, hitila im pol kante kuruzice na zmrznutu travu, tak da moreju na svoja gnezda jajca nesti i več kaj živad ima za delati tak rano vjutro. Gda sme se lepo vžili svoje domače rane, planerali sme kaj se bu na protuletje delalo, kam se pe, ko bu došel. Skup.

Prešla je zima, pregurali sme ju i počelo se iti na pole i vrt. Kakvoga veselja, al bumo sejali, plevili, okapali, brali voće i povrtje, ma, lepoga življenja. Pemzijice dojdú saki mesec, kakve-takve, zafalni sme za nje, samo naj bu Mir i naj nas zdravje služi. Na minus ili plus trinajst.

Same dobre vesti

Čera sem skoro nagrajsala spominajući se z Jožekom o tomu kak sme mi na našem fundušu kaj Danska. Volimo svoje posle, delamo kuliko očemo, ili kuliko moremo. Ak bi dobili velike peneze na lutrije, sejeno bi se držali svojega grunta, nas to veseli. A Krivušička, valda je čubela za vrata, zakoračila je v kuvinju i ve ti ga na: „Je, imate godišnji odmor, blagdane, božićnice, debelo mirovinsko...” došla nevola moju monodramu pokvariti. A žako, nakostrušil se kaj kvočka gda opazi jastreba nad dvoriščem: „Ička, kička, odi vrit! Ička, kička...” Bogme ga je tak pogledela, tak lepo da je mam začkomel. Mi se čini da ga je celoga zamislala pohanoga vu vrućemu ulju, skup s perjem. Jožek je pocrvenel kaj luti ajvar, ni se smel na glas smejati, a drobec mu je tancal kaj riba na vudice. Kakovi gazda, takovi tič! Ni nama treba v sopunaste serije blejati, am je v našem prelepomu Gornjemu Moslavačkomu Selu kaj v Hollywoodu, kakvi Bridgerton! A, vsaka čast Danske. Ima trulo velike pemzije.

Gda je nevola prešla proč, z dva suva sireka i litrum rakije, premenila sem temu, ni fajde v prodekuvanju o Danske. Prijela sem se domaće teme: „Negda su šekreti bili binarni...“, a moj plavojokec je zbečil joči na me, stisnul vusnice, hitil kapu za na pašu na glavu, i mam kravice potiral na livadu. Kaj da napušća zestanek G8 i celi svet ga gledi. Bormeš je lubomorni na mojega Gugleka i znanje kaj priberem.

Majke ti mile, prede nek su zmišljeni zahodi, za ne verovati je da su građani, bi reči kulturna elita Evrope i ostataka sveta, hitali zlato z kahlic z hiže van na cestu, i to črez obluka. Sreča kaj su jambrele zmišlene još 3500. leta stare ere. Zaradi smrdlive juve po ceste, šustari su zmisleli postole z visoku petu, a šnajderice su skraćivale kikle zaradi glazure po putu. Sad su muži mogli videti ženske nogice pa ktera se ne mogla udati na grdo lice, prešla je pod lepe noge. Zašparalo se na platnu za kikle, takaj. Gospam su se gležnji videli, a v to doba je to bilo jako sexi, srečica za muže. Saki Dreck (njem. zmazanoća, prev. Ifkica) za nekaj dobrega. Da je to bilo negvo doba, gospon Hugh Hefner¹ bi objavljival gole ženske gležnje, a ne (gole) cicke i riti. To zo tem der Dreck problemom po putu, išlo je vse dok šef francuske policije ni naredil da vsaka hiža mora imati svoj šekret. Tak je Pariz postal grad svetlosti.

Študiram si o evolucije teh *restrooms*² za pudranje nosa, i niš drugo za delati tam. Na selu, zahodi su bili zidani od cigle, ili sklepani od desek. Bez grejanja, ni se po zime v šekretu skrižalke rešavalo. A ni po letu novine čtelo na zahodu. Muve ze zmazanim nogami i neopranim zubmi su tud zunzale, toaleti su bili njihove Arene za besplatni šoping, oj, la-la! V gradu, su se nužniki na javnim mestima preselili pod krov i otad su muški ili ženski toaleti. Jedino v autobusima i eroplanima su unisex, bi reči, seks v nima je obavezni, jer dva nemreju biti skup vnutru, osim ak se ne narivleju jeno k drugomu, ali poprav. Ni tu greha ni sramote, življenje ide dale, rekli su gospon doktor sredi Jurskega parka, pak mu se zareklo. I onda pilot javla, turbulencije su zaradi krila kaj je za oblaka zakvačilo.

Guglajući dobre vesti... Jen mladič negde Bogu za plećima, drži se tega kak vele *off the grid*³ fele življenja, ima minimalnoga dotikavanja z civilizaciju. On si je v huste sklepal bajtu i naredil šekret, a vuz njega uzgaja travu mehkoga, širokega lista. Gda gre *poopati* (srati, op. Jožek), vusput natrga te

friške i dišeče listeke. Veli da su žilavi, ne pukneju po sredini, kak rečimo rit-paper. Gda skaple rudnik pod svojim WC-jom, nalaz zakopa pod korenje toilet-drača.

Nadale, v Japanu, toaletni paper je naređen od zmazanih pleníc. Probna proizvodnja. Grad Shibushi (okraj 29 mil. žitelov) i grad Osaki (blizu 129 milijuna žitelov), prefektуре Fukuoka, za leto dan pribrali su 98 ton zmazanih pleníc, oprali je, zmleli i naredili role papera. A, gda sem ja na Mesnomu odboru našega lepoga i prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela predložila naj bi i mi od pleníc delali paper, već kad nemamo slone z čije se kakice dela paper takaj, općinari su se tak jako smejali, im je trebalo plenice za lače zakvačiti.

Jena babica v Kine, imenom Qiu Chaishi, ima 124 lete, živi z vnukom od 60 let, po naravi jako optimistična. Morti je zato tak dugo na ovomu svetu. Negda, pred jezero let gda je bila mlada, delala je na veliko v polu i slagala kamenje, deržim da ni krpala Kitajski zid⁴. Sad voli kuvati i raniti živad. Celo življenje jede tri put na dan, a najveć voli kašu od bundave z žlicu svinjske masti. Gda su ju cajtungštineri pitali kak to da je tak dugo živa, sešegajući je otpovedala: „Zgledi da me je vrak pozabil!” I sad si ja, Ifkica, z naše prelepe Jevurope prebirem po svemu vunzemalcu (mozgu, op. Ifkica); ne moram ja otiti v Kinu naj bi dugo poživela. Am mi je gospa Qiu kaj sestra; i ja idem rano spati, nadelam se na gruntu i jem tri put na dan, svinjsku mast na toplomu kruveku z češnakom volim, a more i tri čvarka zo tem, oj, la-la! Kuvanjic imamo sako leto puno pole, pekač bučnice naredim bar dva put na tjeden. Jedino, premečem drva i cepanice mesto kamenja, valda se i to računa. Bu još Ifkica videla čiste ocevane, i babicu – šeficu SAD-a! Peju i oni naprvo, strpljenja. Same naj *tik-tok* poživi, bar kuliko i Chaisi, i vse bu dobro! A ak ga gospon Musk kupi od nejnih Kitajcev, mort i on potegne do 124. leta. Vam javim...

¹ izdavač Playboya (1926. – 2017.)

² zahod

³ živjeti neovisno o javnim komunalnim uslugama i uzgajati vlastitu hranu

⁴ Kineski zid

Pismo Dragutinu Domjaniću

Velepoštuvani i dragi gospon Domjanić,

javlam Vam se z prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela. Godišće je 2025., moj dedo i ja smo v življenje spratili sedmero dece; zdrave, pametne i školovane. Imamo dve kravice, fanj živadi, pajceke, negda smo imeli i dve kobile, a sad gazda naš gruntek obdelava z traktorom. Ze susedima sme si dobri, pomoremo jeni drugima gda je kakva gungula, a za svetke, svadbe, čehane i sprevođe priberemo se na vrpū, po starinski...

Dragi naš pesnik, svet se je jako premenil otkad sem ja bila đak, a kam otkad si se Ti rodil, pred 150 let! Navučniki i inžinjeri su zmisleli čuda, njurgaju o takozvanomu evolucijskomu mis-matchu¹ i globalizmu² kaj je zamenil kampanilizam³. Ko si je mogel takvoga kaj domisleti? Denes, više pol žitelev planete se gnezdi na asfaltu, a najvećši grad na svetu je Tokyo, ima deset put više priselcev nek cela naša prelepa Hrvacka zemla. Vuz pulitiku, zabavljanje lenčina je najbolše plaćeni posel denešnjice, huncutari i galženjaki su svetske zvezde, mlatiju peneze ko dreš snope šenice, a pulitikanti kokošare kinč za sebe i svoje jato. To je globalni problem, nije ni nas zaobišel, makar smo pri repu svojega cajtgajsta. Vu vsemu tomu, žmefke je ostati svoj, kak je vu veršima pisal Tvoj cenjeni kolega August Šenoa, još dok si Ti bil dete.

Gospon Domjanić, po istine Ti pišem, čuda od kompjutora su tuliko toga premenili, mi stareši smo nepismeni vu te takozvane digitalne ere. Cela planeta je vlovlena v jenu veliku mrežu zva-

nu internet. Većina žitelev cele dane zuri v kompjutorske zaslone. Jednima je to posel, drugi spelavaju huncutarije, a trejti nekaj trže. Četrtri prostitutuveraju sebe, a bedaki to čteju i glediju, misleći da je zabadav, pozabivši na skupoču živlenjskoga vremena. Gda sem na paše z kravicama, na svojemu mobitelu morem gledeti morskoga cuc-ka-bika kak plava okraj Sydneyske opere, morem brojiti pingvine na Antartike, klokane v Avustralije. K čemu te sveznajuče ekrane pris-podobiti? Podsečaju na školske pločice, samo su osvetleni, delaju dan i noć i imaju svet na dlanu. Televizija je deset let stareša od mene, zdohađa se zaradi kompjutora. Od čega su naređeni ti stroji? Imaju tranzistore, a to su poluvodiči i pojačivači, i kaj ja znam kaj vse ne, a signali putuju radio valima. Vnuk Igor mi je o tomu pripovedal, su to za me Markovi konaki². A da je puno vsega na tomu internetu glupost i laž, to je. Još človek ni zmislal nekaj dobroga, a da to nije zloupotrebil.

V denešnje doba gda se ide v rajz z cugom, primera radi, ne gledi se čez jobluk po te lepe naše Hrvacke, ne spomina se z putni-kima, kak negda. Putem prenosnoga telefona domači se spominaju z nekterim v New Yorku ili ze svojima v Nemčije. Deca ktera putuju v škole z cugom, zadaču vučiju putom na svojim prenosnim računa-lima. I ta čuda stalno nekaj računaju, a zoveju se tableti i laptopi. V napredne Evuurope, kak rečimo vu Francije, z vlaka joko ne stigne niš videti, am su to eroplani na šinama, praše i 400 kilometri na vuru. Mi, kaj da smo z torbe staroga vesmira opali.

Dragi naš pesnik, otrpeli smo germanizaciju i mađarizaciju, turcizmi su v kostima naše prelepe štokavščine i kajkavščine, Fran-cuzi su se motali po Dalmacije, Talijanci su posejali svoj jezik na obale Jadranskoga mora. Denes, kak i sam vidiš v mojemu pismu, v naš domači jezik dotepleju se anglicizmi, i to ko zna kolko fel; jezik engelske elite, engelske sirotinje; basic English, fast English; velški, amerikanski, avustralski, briselski, holivudski... Negda su nas tlačili susedi, a otkad smo globalno selo, tlače nas vsi.

Ja bi se Tebe gospon Domjanić štela požaliti, vu velike brige sem za ovu našu šaku sveta. Prede su naši ljudi išli v Nemčiju naj bi si zaradili lepu pemziju i na domovine naredili hižu. Onda ta Nemčija već ni kaj je negda bila. Jedno vreme su vsi šteli biti Amerikanci, a sad su i oni zišli z mode. Amerikanske senje zamenile su one japonске i kitajske. Naše hrvacke senje, dragi gospon Domjanić, zgube se z tuđim glibokim žepima, vtope v rukavima mokrim od suzah, kak i negda. Bokčija sme i denes. Primera radi, ak mi na našem grunteku ne ranimo svinje, kravice i živad, i ne obdelavamo vrčak i jogradu, ne bu poortja i zimnice, trap i tavan ostanu prazni. Morali bi kupuvati egipatski krumper i kitajski grav v marketima. Nemam ja niš kontra tega, nisu biljke krive kaj smo mi leni, a pulitika je takova kakova je. Mene i mojemu dedeku je domače najslajše.

Tu i tam, gda si počivolem od posla, guglam po internetu, naj bi bar malo razmela kaj se na svetu dogaja. Sad su vsima puna vusta umetne inteligencije!⁴ Nova pobožnost, i ž nu straše sirotinju. Mi-slim si, kaj bi se ja išla zo tem sekirati? Ak tu UI pošnem na vrt, bi mi znala donesti listek peršuna za juvicu i presaditi šalatu? Počistiti štalu i kravu oteliti? Posaditi pole krumpera i luka? Prefine bele kobase narediti ili moslavačku belu pitu s mendulama speči? Kak je pametna, morti bi z štapičima za ražnjiće lovila španjolske puže i servirala dedu za obed. Srednje ili reš pečene? Ne bi dobro prešla.

Velepoštuvani i dragi naš pesniče, čez življenje sem stočila puni zdenec suz. Rekla sem si, već ne bum jokala. Čak ni na sprevodima. Ali, bar jedanput na tjeden se neko v našem kraju reši žmefkoga življenja. Žalostna, dugačka kolona v crnom vleče se putem ze sela, i prati mrtvika na groblje na bregu. Pred hižami, naslonjene na lesu, pogrblene babice i derhtavi dedeki spraćaju prošeciju. Po koga bu pokojni došel? Hodimo vuz blago na paši, niš ne zna i ne žalosti se. Jablani vuz potok nas z visokoga glediju, tice pršeju, zlecane z kako-foniju puzajuče pleh muzike.

Ja sem bez babice ostala ko malo dete, a se sečam gda je mrla, suze su me pekle kaj žeravka. Nis znala zakaj sirotu pospremlju tak

gliboko v žutu zemlu, a neko mi je rekel da bu odsad vu nebeskomu cvetnjaku. Zamišlala sem ju nasmejanu, z velikim angelskim krilima, leteči k oblakima od plaveh potočnicah. A kad tam, još i dendes pamtim lupanje čekiča, sused Blaž je zabijal čavle v nejni les. Sirotica ni mogla v raj odprhetati. Suseda nis trpela zaradi te negove rabote. Mislela sam si, v hižice je lepo toplo, ima mesta za vse nas. Babica je navek bila od koristi, kuvala je jela i pekla kruvek i gibanice za celu družinu, štrikala nam je šale i kape, štopala štumfe, krpala opravice, šivala fertune, heklala tabletiče, našivala stolnjake, tkala tepihe; jene minute ni bila za badav. Segaj je nas decu navčila. Otec je išel na pilanu na posel, mati je bila na polu i z marvu. Babica je držala hižu i na nas vnučkeke pazila. Išlo se naprvo. I zakaj sad ona nemre več biti z nami? Zakaj si ju je Svemoguči zel? Bolelo je. I kaj drugo nek jokati, gda čujem Tvoje reči, pesnik naš:

*Za vsaku dobru reč,
Kaj reći si mi znala,
Za vsaki pogled tvoj,
Za vsaki smeh tvoj, fala!*

Putem do groblja, pantamo i hramlemo, kak ko. Nekteri skući zaradi žulev, nekterega žereju čukli i stiha je kune. Gđa ženicu boliju križa, cmuže ruku pod ruku z pajdašicum. Kolena nam hruščeju kaj pileće kosti v cučje gubice. Šantavi dedek zdihaole, vukući nogu prepucanu v nekteromu harcu. Polavko puzamo na breg, trudni i puni reume, stiha se spominajući o nemoći kaj je se nemremo rešiti. Na sprevoz dojdeju pokojnikov i pajdaši i familija z celoga kraja, brojimo gdo je mrl, pošilamo pozdrave onima ktere znamo z škole, sajma, svadbi i prek rodine. A gđa Tvoja prelepa popevka zaječi po tomu tužnomu bregu, i kamen joče. Držim, dobri naš Dragutin, ni senjal nisi da bu „Fala“ celo stoletje naša najdrajša domača popevkica igda, i ne samo nama kajkavcima. Fala Ti. I gosparu Vlahe Paljetku za prelepu ariju.

Tak malo dobroga
V življenju tu se najde,
I če je sonce čas,
Za oblak taki zajde.

Fala Ti kaj si popevke slagal, i vučiš nas, ak svojo ljubav, dobrotu i strplenje podelimo z drugima, i mi smo v duše bogateši, mrvicu lepši je svet za vse.

A ti si v srce mi
Tak puno sunca dala.
Kaj morem ti neg reč:
Od vsega srca Fala!

Držim da si se ko advokat i sudec nagledel ljudskoga jada i bede. Bokčije je žmefke i dendenes, zato volim tvoju popevku „Zviranjek“, ž nu se leže sople.

Puno veselja je vse,
Kud se popevka razleva –
Kada ja čujem tvoj smeh,
Vse mi vu duši popeva.

Na moj pedeseti rojsni dan, deca su mi darovala knigu Tveh popevki. Sad je znucana, i makar Tvoje mile kitice znam skoro na pamet, volim ju čtati znova. Zamotana v tuhicu, skrta od sveta kaj pilek pod kvočku, po koji put prečitam si bar jednu pesmu pred spanje. Gda delam na jograde ili berem grav v kuruze sama, popevlem si Tvoje popevke. Makar sem dete drugeh cajtov, čini mi se da hodiš vuz me, držeči svoju ruku na mojemu ramenu. Leže je z Tvojim rečima. A vidim, i moji unučeki vuče Tvoje verše v škole. To mi je srčecu drago.

Gda čtem Tvoju pesmu „Ciklame“, istina me pikne v serce kak mač. Setim se Bashōa⁵ i negvoga haikuja o travami, pod kterima

počivleju senje soldatov. Čez hištoriju, mladiči nikomu niš krivi ni dužni, vmirali su vu mrzline i blatu nečijega harca. Vmiru i dendenes. Elitisti, moguli, gnusi moćneh spravišča, cucaju sirotinju kaj sklopi, čineči zmutniju i boje, bogateči se. Tuđu dečicu pošilaju na frontu, a svoje čvuleju v palačami. To je obšanost i černene ljudsko. Treba dete pod srčekom dugo nositi, roditi i odgajati. I poštivati.

Študiram si o Ernestu Hemingwayu, sedemnajst let mlad amerikanski karcni kajtungšmimer v doline reke Soče je bral dogodospise i dogovščine za svoj roman o Velikomu boju⁶. Pomagal je Crlenomu križu, z beciklinom je razvažal cigarete, čekuladu i hranu talijan-skem soldatima, bil je šofer i vozil kola z ranjenikima z bojišča v betežnicu, i sam poranen. Jel on na ratiščima Italije, Slovenije ili Španije, zmerkalepotu i tugu ciklamah na soldatskim grobekima? Niko ne bi smel po križalinami gaziti, to su senje mladih soldatov. Ti si leta 1917. nadrukal zbirku „Kipci i popevke“, med nima je i popevka „Ciklame, krvave ciklame“.

Kuliko je soldatov pod soldatčekima ostalo, dok su je doma čakali oci, deklice, žene, deca? Celo selo! Z poceka hiže mati na cestu gledela, z fertunom suze z lica brisajuči. Molila se naj se nejni sinek vrne domom živi i zdravi. A ak se nigda ni vrnul i ni čula glasa od nega, veruvale je, preplival je Dravu, prebegel v Južnu Ameriku, bu se javil. Mamice bu kartu poslal, kad-tad. Čtela sem na internetu, na Vuzem ovega 2025. godišča, na svetu se ratuje i vodi više nek 110 boritev⁷. Več dugo tej broj ni menši od sto. A cucki rata i dale lajeju.⁸ Zemlica se neporočne keroi napije, a planeta zamata v cvetuče ciklame.

Po celomu svetu su boji
Na hiljade zmirom ih pada
I samo se širiju grobja
Prek zemlje i sela i grada.⁹

Predobri i dragi gospon Domjanić, fala Ti za vsaku Tvoju bezcajtnu reč istine. A gda si mi, domači, na čehane zapopevlemo „Popevke sem slagal, i rožice bral...” to mi je kak da sem išla v ambulantu k doktoru, dobila punu torbu medecine i tri tjedne toplic z terapijami. Osečam se mlada i lehka kaj vrapček. Fala Ti, mili pesnik naš!

*Punoga srčeka Te pozdravla Ifkica z
Gornjega Moslavačkoga Sela*

¹ Mismatch – (engl. *evolutionary mismatch*) evolucijska neusklađenost, također teorija neusklađenosti ili evolucijska zamka; koncept evolucijske biologije o neprilagođenosti ljudi i životinja, zbog naglih promjena u okolini.

² način gledanja na zbivanja i probleme u globalu

³ uski lokalni patriotizam

⁴ umjetna inteligencija (UI, prema engl. akronimu AI, od Artificial Intelligence), dio računalstva koji se bavi razvojem sposobnosti računala da obavljaju zadaće za koje je potreban neki oblik inteligencije; također oznaka svojstva neživog sustava koji pokazuje inteligenciju (inteligentni sustav). Umjetna inteligencija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 21. 3. 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/umjetna-inteligencija>

⁵ *O, ljetne trave –*

preostale od snova

hrabrih ratnika

Matsuo Bashō (1644. – 1694.) S japanskog preveo Vladimir Devidé.

⁶ Roman „A Farewell to Arms“, (Zbogom oružje), objavljen je kao serijal u Scribner’s Magazineu 1929. Iste godine otisnut je i roman (SAD).

⁷ Geneva Academy; <https://geneva-academy.ch/galleries/today-s-armed-conflicts>

⁸ „The Dogs of War“, iz drame Julius Caesar, W. Shakespeara, III. čin, scena 1, (1599.), „Cry, ‘Havoc!’, and let slip the dogs of war“. Po romanu Frederick Forsyth (1974.) snimljen istoimeni film (1980.).

⁹ stihovi iz pjesme „Ciklame, krvave ciklame“

Fjaka

Lipanske kiše su curele dan za danom, ložila sem pećicu od jutra do večeri, grejemo se i mi i mali raceki kaj su ostali bez mamice. Ju je preklela lisica vjela. Dobila bu ona svoje, same naj ju ja vidim! Jožek mi je čera donesl škatulu ze solju da joj denem na rep gda ju vidim. Bu on nadrajsal, takaj. Onda, tri dana je vani prevruče, ne da se sopsti. Sparina. Reuma ruje po zglobima, a telefon stalno zvoni. Ljudima su živci popustili, namesto da je pustiju na pašu.

Pak kiša, a onda je sunčece zabelilo, živčani smo i mi i marva. Kak im spripovedati kaj se pripetile vremenu i klime? Damo im krmu i vse kaj vole, friške vodice kuliko očeju, očešem je, pripovedam im, a nikak se primiriti. V štalu sme deli veliki ventilator, to pomore. Muve i obadi je muče. A si roglaste sirote nemreju pomoči. Kak muvu napiknuti na roga? Kupila sem partviše i pribila je na jasje za seno, češeju glave i tak si malo pomoreju.

Kak blagu dokazati da vreme nemremo premeniti, Zemlica ima svoje goruče probleme i to vu valima od dvanajst jezera let. I baš su ju sad valungi lupili. Zluđena je i trudna sirota od nas bedakov, a ima i svoje probleme. Kravice bi mogle imeti grižnju savesti i razboleti se od osečaja krivice, to je toboš zaradi njihovih prehrambenih navik. Konji, da je to zaradi prdeca, a pujceki, nim je žal kaj kuruzu ne predelavleju v bisere. Same špek i bele kobase. Dragala sem je i tepala im kuliko sem stigla. Niko ni kriv.

Snočka sem si sela k svemu kompjutoru. Jožek je mam potle večere zaspal, a ja bedača, okraj šeste vure sem popila veliki lonček kapučina z Krivušičku. Nevolja ju je donesla i nikak otiti. Valda doma ima puni sudoper posuda za oprati i veša za peglati, prekrastinera te posle, sedeči na moje verande. A žako je poludel. „Kička, rička, šem ti gajde!” Gledim tu malu kokoš, otkud je sad to zvekla. A papigec vudri kleti: “Jem ti miša! Jem ti miša! Jem ti miša!” Prave govorne vežbe je imal. Ko ga je to navčil? I onda se setim, sused Štefina, stari Lonjanec, našega pajdaša Zdeneka dedek je sedel z Jožekom skoro celo dopoldan na verande vuz tiča. Dedi su dudali gemištece i častili se z belum kobasum z dima. To su negve reči. Jedino, tič ni zapametil „Vrabec te zel!” to valda zaradi tičje netrpelivosti, mu je spod časti o *sepija* vrapcima se spominati. Kak bi bilo čuti „Žako te zel”? Ili „Papigec te vjel”? Am Lonanci nesu videli papigeca do potle Drugoga svetskoga rata!

Vsak si zmisli svoju originalnu kletvu, kak rečimo, mladi kumič Imbra: „Bem ti led!” Tak da bu zapamečen vsaki put gda neko opane i nekaj si strga na ledu. A onda, opala je tuča na negvi vinograd, i to ko vinogradarske breskve velika. Borme je išel zmišlati novu kletvu, nekaj kaj ne curi z nebes.

Išla sem skrolati vesti z sveta, te kak vele... rilove. (the reels, op. Ifkica). I kaj? Naletim na curičku kak zhađa z pozlaćenoga *Rolls Roysa*! Okraj nje tri mlada muža, otpiraju joj vrata, drže ju za ruku... Držim da se ni jen gradski golub v letu ni usudil pustiti svoje mišljenje na to zlato od avuta, bi mu deklini čuvari mam zaprli zajna vrata z metkom, i to v zraku. Rajše se posereju sirotinje na glavu, bedaki takitak misle da to nosi sreću.

Pustim to, *reelam* dale. Nekteri cajtungšmirer tvrdi, jen srebrni vunasti gorilec je jak kaj dvajst zdravih, mladih mužev, ne z teretane, nek oni kaj su pol življenja grabe i grobe z lopatu kopali, ko zna kuliko kol gnoja na pole zvezli i rastepli,

i beton na ruke mešali. Gorilec more z šaku lupiti tak jako da krokodilova glava več ni za selfi seltati, zdrobi mu kosti ljubajne. Za ne verovati, a i dobro je znati. Ak se z tropsku klimu krokodili dovlečeju v naše prelepo Gornje Moslavačko Selo, moramo mam uvesti svoje bratiče gorile ze srebrenim plečima. Gda reše krokodile moreju delati kaj čuvari v birtijam. Ne bu se niko tukel več, a onej zubar privatnik, skupi kaj vrak, ostane bez posla.

Skoro v pol noči, na messenger mi se javil vnuk Vedran. Piše: „Hi, bako, zar još ne spavaš? Te drži depra, jel vruče?” Pišem ja nemu, same fjaka. A on, znači zaboravila si onaj ljuti umak u frižideru. Uzmi pola najmanje žličice, i sve pet! Zafalim se detetu, poželim mu sreću v igrice, i poslušam savet. Tak to denes ide, deca nas stare vučiju življenju. Na žlicu stepem crlenoga lutoga sosa, tak do pol. Šteta ga je, bu za rebrica na roštilu. A je to sos imena *Beyond Insanity*, a flašička je menša od nučice z konjakom kaj je dedi nose v žepu. Am je tej sos doletel čak z Kanzasa, SAD. Gda sem to pregutnula, svet sem gledela z očmi mišeka Jerryja v crtiču, gda mu je maček Tom na tri centimetra od nosa, z otprtom lalovkom morskoga cucka, a zubi, kaj da ih je voda nanescila! Steplo me, zdrmalo, prebrojila sem 315 jezera zvezdic v Kumekove slame. Bar sad znamo kuliko ih je, več gda tej teleskop *Hoover* mora v pemziju. Morti bi se i on aktiveral i delal slike kak i dosad, a morebiti i v koloru, gda bi mu te *Insanity sauce* nakapali na šarafel! Ili nalejali mesto antifrizu, takvoga kaj, kaj baba zna.

Velike kapi znoja su mi se zlegle na čelu, nos je imel poplavu, a vu srednjim vuhima, jer imam dva srednja vuha, svrbelo me je za poludet. Onda se je lutina z grla odsklizala v želudac, to je tak jako peklo, skoro sem se složila na pod i mrla. Setim se, to je dete donesclo jer je negde prečitalo da se tej luti umak ponaša kaj nitroglicerina, otpire krvne žile i pomore ak neko ima infarkt serca. Do dolaska hitne službe more spasiti

ljudeku življenje. Dečec se stara da bumo mrlji! Brže bole sem popila pol čupa kiseloga mleka z frižidera, sela si na pod i naslonila na kauča. Čekala sem kaj bu. Am me je tej lek proti smerti i fjake skoro vmoril!

I kaj? Prešel cunami, predihala sem, trudna kaj da sem pol dana kuruzu okapala. Ni depre, ni fjake, ni letargije, ni anksiovoznosti, kaj nova, a bome ništ od senjah. I kaj je naj-gorše, ak gazda zezna kak sem prešla, bu veselo! Otpišem ja vnuku Vedranu, nikom ni reči o te lute avanture. A bilo je ke-sno, več je bratićima i sestre napisal poruke kak se babica ze-znula, ni čitala kaj je napisal. Dobro da sem šparna... Borme im je bilo veselo, prasci mali, a gda buju spali? Stalno na tem vražjem internetu! Tužim je roditelima!

I dale, niš od spanja, sad luta sama na se. Da mi se tej čas pokazal krokodil v sobe, ne bi dobre prešel zdemnu kak ni zo tem srebrenoplečnim gorilom. Bi mu vunzemalca zdrmala z dasku za rezanje luka i porinula mu ju v gubicu! Mam bi mu precurele krokodilske suze! I da ne bu greha, gorile nesu jop-ci, nek naši dalečni rojaki.

Kad, *A smile makes good blood*, (smeh je lek, prev. Ifkica), citeral je pokojni Papa Francek komedijašima, kaj su ga došli pozdraviti vu Vatikanu. Na avudijencije ih je bilo čak 105! Humor poveže ljudeke i leči je, rekel je i to po istine. Bar je to zabadaav za sirotinju. I princeza Catherine, z Engleske je bolše ze zdravlem, vidim, vrnula se pokazuvati svetu. I tak, prešla me je ta lutina, a sejeno, od mojih sen, ni traga ni glasa. Išla sem zvaditi suvi buncek i zmrženi mladi grav z škrinje, zuter za v lonec hititi. Zamalo se sunčece vrne v naše prelepo Gor-nje Moslavačko Selo, novi bu dan, fjaka ili ne, jesti se mora.

Potrte posude

Napojila sem kravice i svinjam skučila pol kante kuruze v kopanju. Čim je ostatek zarušil po zdublenom, drevenom koritecu na dvorišču, žugice i kokoši su se pribrale k zrnju, kaj beli medvedi okraj krepanoga kita, grenladski stol. Negda sem v temu gnečjaku kupala svoju dečicu i klofala veš. Nazaj v hiže, nagrahila sem si veliku zdelicu vručega kompota od jabuk, i stisnula se na fotelju pri radijatoru, k miceku. Da se bum borila z *the internetom*.

Sveznajuča mreža sveta (WWW, op. Ifkica) me vpučuje, ovu zimu se moraju nositi karirani rekli. Bormeš, kaj da se mene pitalo, v mojemu ormaru već dugo čami prelepi, plavo-sivi pepita kaput. Po pitanju lač; ja sem skroz na skroz zavostala baba. One moraju biti komotne, kaj bi vraga reklamerala devin papek¹, i to v Gornjemu Moslavačkomu Selu. Imamo mi kravice i koze, one imaju svoje, lepe papke. Papki² ionak ne znaju o čemu je tu reč. Držim da selske babice moreju biti kulturne i fine dame, već gda su nektare gradske milostive – potrte posude. Po mojemu mišljenju, žalosno je gda se nektaru milageru mora same po pofarbanima parkelima zapametiti. Skrolam i štem dale.

Po pitanju astrologije, gda je na Vsesvete nekaj zdrmalo i zaplahnulo prelepo Gornje Moslavačko Selo, to je Pluton vušiel vu znak vodenaka. Guglek mi je dal rezultate za moj oroskopski znak i ja sem si zebrała ono kaj mi se največ zdopalo. Zvezdice su mi poručile, leto 2025. bu za me presvetlujuće, a

karijera mi bu precvela. Pluton bu od velike pomoči, sem se poveselila, morti premenimo krov na štale. Držim da bumo i štalica i ja vsu tu sreču zdržale do leta 2182., gda bi asteroid *Bennu* trebal strefiti Zemlu i to v silnosti od 22 atomske bombe. Dotad, morti močni plavojokeci³ prebole svoje komplekse, pak se primire vu svoje zemalske *panta rei* sudbine. Ak ne, zdroneramo je vu vesmir naj igraju tenisa z *Bennu*, ili golfa, kaj smeta ak su luknje crne, tam gore. Tak dugo dok znanstveniki ne zmisle ambrelu kontra te vesmirske napasti.

Za ne veruvati je, a zgledi da vuz vsaki veliki grad raste i negvi grad-blizanec, i to od zguštirane krame, neprodane robe i hičene jestvine. Inače, selaki hičēju madrace, vešmašine i nekaj šute na rub huste, vse stane na jen kamion, i to je to. Morti Pluton, planeta transformacije, presvetli vse jednako. V restoranima, jelo več ne bu gostima dvoreno kaj pujcekima, z lopatu ili kantu na stole. Tu i tam ljudeki nekaj poprave, zašarafe, recikleraju, zašiju gumb ili porube rasparani šav na kikle, da se robu ne mora hititi. Za dvajst let, kuliko bu Pluton vu vodenaku, luft i vodica prizdrave, voceani predišēju, nove huste zrasteju, vekovečni led se pak zaledi. To bu onda globalni kintsugi⁴, a naša planeta lepša nek je igda bila. Tej Pluton vu vodenaku zaprav zlata вреди.

Gda se Jožek vrnul od kuma Goričkoga, prečitala sem mu svega oroskopa, a pozabila sem prečkometi obećanje uni-verze da se bum preporodila i zalubila. Morti moj princ dojde z mladim belim *Volvom* namesto konja, i danskom pemzijom⁵, dodala sem.

Gazda me je onak, primodro pogledel:

- Reči mi, princeza Ifkica, a kaj si skuvala za obeda? Zrno graška?

I bez oroskopa sem znala kaj mi je delati. Beš, Ifkica, v kuvinju, nekaj zimprovizerati, svega krala naraniti.

¹ camel's hoof – engleski sleng izraz za velike stidne usne vidljive kroz usku odjeću

² luzer, glupan, bezveznjak

³ muškarci plavih očiju

⁴ tehnika popravljanja slomljene keramike u Japanu

⁵ U EU, najviše penzije su u Luksemburgu i Danskoj, oko 2417 EUR (mesečno, op. Ifkica)

Berba

V ponedelek, Jožek mi je donesl košaricu našega grozdja z goric. I tudum i seksarda, nekaj francuza, vse je bilo slatko ko med. Zgreštvaj je to malo grozdja v zdele, zgraderal cukor v moštu, preveril je dugoročnu meteorološku situaciju nad *Mons Claudius*, bi reči Moslavinum, i moj car i kral, preglasil je radost berbe. Same mu je venček od lovora falel na čelenke:

- Ifkica, v sobotu bummo brali!

Kaj da bu v sobotu dobil zlatnu korunu i preglašen bu najmočnejšim gazdom na svetu. Moj Cezar. Mam sem išla pitati umetnu inteligenciju jel i Julije Cezar imel tak lepe plave joči, a *they* (UI, op. Ifkica) mi je mam otpisalo, imel je *keen black eyes* (pronicijive crne oči, prev. Google). Tak da memu Jožeku ni do kolena, makar je bil car. A ni bogec kriv za to kak se rodil.

Jožek je dva dana za redom išel v klet, vse prirediti za berbu. Doma je kravicam nakosil travu, ni se išlo na pašu. Trebalo je prirediti i oprati sude, kace, lagve, škafe, brente, podškafjak, lakavnicu, odvesti gore košare i kante v tere se bu bralo i druge stvari z doma. Trebalo je pokositi vinograd. Ja sem svoj del posla znala; telefonirati našoj deci, kumima i susedima, veselje da nemre biti vekše, same naj vreme posluži. Dobila sem naručbe od dece; imela sem narediti pohane ping-pong loptice – faširance, za najmlajše vnučke. A kam bu želja nek babi v ruke, kak trudne bile. Deca zineju i hičeju loptice jen drugom v usta, a tej njihov smeh je za me najbolši

doktor na svetu, leči vse betege. Istina, ja v loptice narivlem fajn kuvanoga i zmikasnoga povrtja, da bu zdravo za nje, a da bi reč rekla. Stareše vnuke su prosile pohane pileče bocice, a su naručile i dvoje rozaste gumene čizme z cvetekima, broji ti i ti. Jadranka i Brankec su mi poslali poruku, bi šтели pohano belo pureče meso. Zнала sem ja kaj je na stvari; pametne i načitane mamice im brane jesti pohano meso, beli kruz i kolače. Stalno su v škole, na kompjutoru, ne skačēju i ne igraju se kak negda mi ko deca. Ne hodiju preveč, niš ne delaju, vugleni idrati (the carbs, op. Ifkica) bi je mogli zdeblati v pubertetu. A, pri babice se švercaju, miceki moji mali. A ja, Ifkica kaj Ifkica, delam se bedasta, niš ja tu ne razmem.

Prosila sem Svevišnjega kaj bi mi dal jakosti naj vse kaj treba naredim kak treba. Da bu jelo fino i da ga bu dosti. Još malo pa nas starih ne bu, vnuki buju zrasli, a bu nekaj za setiti se, za srčeko zgrijati.

V sobotu, posle jene vure berbe, nisme se stigli poprav ni zmučiti, mam se išlo prvi put jesti. Na bregu, na zraku, sunčeko nad nami, a mi lačni kaj vukeki. Došli su susedi vikendaši pomoći pojesti vsu tu domaću hranu, a sem je zvala: „Ote nam pomoći pojesti slona!“ no, z onoga filma „Svevišnji su opali na šišek“², našle su se tu tambure i popevke taj čas. Počivala sem za stolom i mudruvala, am sem ja najsrečnejša babica v Univerze, svoju sem ovozemalsku zadaču kak treba zgotovila. Če tej čas vmrla, zafalujem za sve lepe i dobre kaj sem imela priliku narediti, i za to Negvo veliko poverenje kaj mi je dal. Dobre, i Jožek je tu nekaj kriv.

Ljubica je donesla veliku termosicu kave i pri te naše Moslavačke gore, kaj je najlepša na svetu, lepša čak i od zagorskih bregekov, naj mi moji stari Zagorci kaj su se sim dotepili oproste, to je bil nepozableni dan. A orehnjača, makovnjača i dve velike oblatne su zginule taj čas. To gazdarici ima za reči da je bile fino. Vnuka Gordana, the psihologinja, me prijala za

ruku, veli: „Babica, te pak vjel *the flow*³, kaj ne?“ Sem si zaradila lepi *hug i kiss* (zagrljaj i pusu, op. Ifkica). Lepo, bormeš.

Išlo se nazaj med trseke i lucene. Za dve vure smo vse porabili. V kletice se vse naredilo i cela je dišala po moštu. Sudiči i kace su bili puni, grešvalka i preša oprane, posude pospremlene, nekaj vsega toga posloženo na traktorsku prikolicu za domom odvesti. Onda smo se vrnuli za naš veliki stol pred kleticum i gledajući kak sunčece zahaja, popevali naše dragge popevkice. Pri susede na bregu su se pekli veliki protvuni štrudlina od jabuk i bučnica, a v naše krušne peči meseko i krumpéri za naraniti čak i one na Muskmarsu, sirotinja narani celu Univerzu.

Po bogatstvu i dobrote je dišala cela prelepa Moslavina. I „Falu“ sme popevali, poete Dragutina Domjanića, moralo se i do negve murve v Prigorju čuti. V naše prelepo Gornje Moslavačko Selo smo se vrnuli mlajši i zdraveši, kaj da je vsako od nas bil na moru bar tri tjedna.. I bormeš fanj penez zašparali.

¹ Moslavina

² Bogovi su pali na tjeme (Gods have Gone Crazy)

³ psihološko stanje potpune zanesenosti

⁴ salus per aquam, zdravlje putem vode

Pismo Williamu Shakespeareu

Poštuvani i dragi gospon Shakespeare,

pozdravljam Te ze svojega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela. To je lepi moj, negdašnja Vugarska, onda Avustruvugarska, kraljevina ova ili ona, republika sim, republika tam, udavala se ta naša Moslavina i Hrvacka puno put, menjala je gospodare kaj gospoda škorne. Klanjali smo se i klanjamo se vsem kaj nihalka za naftu vleči (pump jack ili klackalica, op. Ifkica). A kak je vsako zlo za nekaj dobrega, tak smo spod zemle nasopli naftu i išlo se naprvo. Pomalučko, ni dobro bežati pred rudo.

Negda su Rimlani, Francuzi, Mletki, Mađari i Avustrijanci vladali našim krajem. Tvoja Engelska koruna nas ni nigda zela pod svoje, ni našega šipkovoga ni glogovoga čaja ni duvana, cukora ni svile ni bumbaka, zato je fala bogu imela ostatak sveta. Mi sme bokci, nema se kaj od nas zeti, mi sme dobre mušterije i kupujemo vse kaj Jevuropa nudi. I srečni sme skup ž nu v jenomu loncu.

Na tom svetu međe med orsagima su se špancirale sim pak tam. Ratuvalo se za zemlicu naj bi se imalo gde kruveka žeti. Denes, dobri moj, v harcima gineju mladiči za ono kaj je vu vutrobe planete. Nas skoro buju moćniki lovili asteroide po vesmiru i cecali ž nih vse kaj se more skoristiti. Zabadao. Svet se je premenil, a ljudi nisu. I dale je čovek svoja sramota. To ti je dragi gospon Williamek moje mišljenje, da se razmemo. Nečem se ja v pulitiku metati. Ti bi se baš lepo zabavil pišući o denešnjim faraonima, kaj je najvećši šou na kugle zemalske zajno vreme.

Sedemdeset i dva leta prede nek si se ti rodil, Amerigo Vespucci je zapisoval kontinente Jamerike na kartu sveta. On je bil Trumpe-rički kum i dal im ime Jamerika. V Germanije August Zeune, karto-grafer, čak 316 let pozneše, dal je ime Balkan vsemu zahodno od gore Balkan. Po mojemu, tej Balkan bi se trebal zvati po nemu, Augusta. Taj fini gospon ni nigdar bil na tem Balkanu, i ni znal da se gora Bal-kan ni pretegla prek celoga poluvotoka vse do Jadranskega mora. A Augusta je takaj i grad na Sicilije. Pak bi kumiči pokojnega Ameriga misleli da je Balkan na Sicilije. Za Boga miloga!

Pitaš me kaj ima novoga na tom svetu? Čuda, itekakva čuda, lepi moj. Primera radi, v Azije imaju fabrike gde delaju paper ze slo-novoga dreka. Vele da tej paper ne smrdi i da se od njega delaju teke, salвете i kuverte. Držim da paper ovega pisma ni od te sirovine. Po istine velepoštuvani gospon Shakespeare, dugo nis znala zakaj vsaki čas neko vuzdiše: „Biti, ili ne biti, pitanje je sad!“. Nis ja išla v škole dvajst let kak je to denes normala. Vele da ludski mozek ne dozreli do leta tridesetoga, pak onda decu vlečeju po školam, kaj ž nima? Gda zideju s teh škol, već i nesu mladi, hoditi ne znaju jer su celo življenje sedeli i vučili. Ne znaju niš delati. Ni šivati, ni štrikati, vrtu obdelavati, grozdje štucati, stolec popraviti ili hižu zidati. Nisu za niš. Same v telefone zuriju. Mislim si da mi ne veruješ, a Ti nemrem pomoći, lepi moj. Tak je, kak je.

Pod stare dane zeznala sem da si pisal o vražbinam kaj je copr-nice kuvaju v kotlu, sličnom onomu gde ja kuvam napoj za svinje. Malo po malo, počela sem čtati tvoje reči, i bormeš mi se dopada kak si opisal truvanje Hamleta z čemerom nalejanim vu negvo vuho. Bormeč lukavo, a denes ništ koristi savet, lepi moj. Denes sumlive smerti ideju na stol k patologu, i on tej čas najde jel pokojni bil vmo-ren i kak. S druge strane, stručnaki šepču, vsaki živući človek prejde vuz bar 10 – 15 vumorstvev črez svoje življenje, a je ni ne primeti. Ni ne misli da bi to bilo moguće. Morem si misliti kak je negda bilo.

Moram ti priznati, denes vsakojaki novinari i istraživači piše-ju, da opče nesi bil v Italije, nesi videl onega mosta vu Verone. Lepi

moj, mislim si, kak si lagal celomu svetu. Gugleka nesi imel. Ni Earth 3D, i kaj ti ja znam kaj još. Vele da pisec treba pisati ono o čemu nekaj zna. I sad si ja mislim, most je most, ljubav je ljubav, ščemer je ščemer, a zločesti ljudeki su sekud okraj nas. Mi je žal kak su se roditeli išli mešati med decu kaj se imaju rado, su spelavali svoje tiranije.

Tak je bilo i pri nami v našem prelepomu Gornjemu Moslavačkomu Selu. Marica Pilarova se štela udati za Mireka Pokornoga, a to pleme je sebe držalo za gospodu i nesu šteli sirotu za snehu. Lepa je bila kaj slika. Mirek ni znal, negva je mati vjela Maricu na polu gda je vezala šenicu sama, našpotala ju i ni mislit da bu nejna sneha. Marica je zela pinklec na punklec i prešla proč ze sela, otišla je v Zagreb, tam je služila pri bogate familije, i onda se v nju zalubil gazdin sin. Kak mu roditeli nesu dali da oženi sluškinju, oni dva su se pobrali i prešli vu svet. Tak za dvajst let, došlo je pismo z Švedskog Kraljevstva. Lepo su živeli tam, Marica je ostala dovica, i poslala peneze i karte mlažšim sesticam naj bi došle k ne. V bolše življenje. Niko nikoga ni vmoril, izim ak se ona ni rešila svega gazde. Tak, ak mene pitaš, dragi moj pisec, za deklu ni dobro da je lepa ni prelepa. Ni begečijska, a bormeš ni bogata. A ni kriva kaj se žensko rodila, ni gda, ni gde, ni komu.

Dragi William, vele da si zmislil veliko reči, i objavil vu svojim dramam i esejima. Tak mi je i samoj, gda nemam reč za nekaj, ja ju zmislim, a ovi okraj mene selaki misle da sem pobedastela. Naj im bu. Ja se zabavljam i imam svoje veselje, naj krepaju od muke.

Lepo te pozdravljam, do pisanja,

Tvoja Ifkica z prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela

Šalter sim, šalter tam

Denes niš od kuvanja, tiha meša v hiže. *Wi-Fi* niks. Kaj se stalo, izim *niksen*¹ pulitike? Gda sem z prvu kavico sela k sveznajučemu *the internetu*, nadureni od jutra gazda se obrecnul na me, da kaj se delam pametna, toboš i papagaj more skrolati po tem glupostima, ponavlata kaj tam vidi i čuje. Zgledi da ga je *monday blues*² šupil v sredo takaj, mu se šalter pokvaril. Lupil je z vratni prav muški, a za vuru-dve sem od svojih babic čula da je v Dragecove špilje zestanek nekuliko gornjemoslavačkih vugroženih plemenskih vođa. Bi reči, v kleti su i da buju primislili ogenj ili toplu vodu, več nekaj. Doma, mir Božji. Gda se gazda vrne z pečine čakaju ga gledanci z dišancima, naj se vžije.

Dečec, lepi kaj slika ze zaslona krešči na me: „Svoj mozek morete premeniti z drugačkim mudruvanjem.“ Ko bi zapametil kak se tej stručnjak za prirodnu možgansku inteligenciju zove, ih je na tem *the internetu* kaj da ih je voda nanesla. Po istine, ja sem primetila, svega vunzemalca premenim kopajuči na polu i vrtu. Vsaki put gda motika lupi po tlu, ovej gore se zdrma, ali poprav. Ili, gda posude popirem, mermlivi glas romuljenja vode ga prevvari da sme na Plitvicami. To je onda ta drugačka perspektiva, ili kaj?

Tulika leta sem se sekirala kaj sem suđerica, kuvarica, gazdarica, mamica, babica, kralica za svoju živad i blago. Vse nekak, al noge i križa boliju, kesno mi je premeniti spola. Onda više pol tega ne bi trebala delati. Kaj da se sečam svojega

pokojnoga oca kak se čudom čudil, gda me je mamica komaj zrivala na tej svet: „Pak popišanka?“ A sad po novome, prama vupute z *the interneta*, obrnem šaltera v glave i dilitam³ jočevo laprdanje z svega vunzelamlca i velim si: „Bravo, Ifkica! Tvoj je celi svet! Ti si naj, naj, najbabica v celomu Gornjemu Moslavačkomu Selu!“ Tej šalter zbilam funkcionera. Perem posude, kuvam, gazdu dvorim, ranim svinje, dojim kravice, okaplem kuruzu i ogrinjam krumper, i opče se ne sekiram zo tem.

To novo razmišljanje z premenjenim vunzemalcem... am je pranje posuda posel od 10 minut, malo počistim kuvinju, operem pod, nabeream cvetje vu vazu, za to vreme zakipi voda za kavicu. Držim stvari pok kontrolu naj me ta kanta črev pod lasima ne vlovu z kontraobaveštajnu službu. Bormeš je lepo živeti zo tem premenjenim mozguvljanjem. Sednem vu svoju fotelju z kockicum prefine moslavačke bele pite z mendulami i kapučinom, a onda, ve ti ga na. Dojde stari z štale v hižu, pozabi zuti čizme v ganjku i zamaže celu kuvinju. Odreže si šnitru kruva, očisti glavicu luka, nareže špeka i natoči gemiš, to požmakla, popije moj friški, vruči, prefini kapučino, ostavi lupine od luka, mrvke kruva, kožicu od špeka i spotrgani suhi sir po cele kuvinje, i moj mozek se pod hitno resetera na ono staro. Za ne veruvati! Tak znam da je tej znanstvenik vu pravu. Same trebamo okidač! Prekidač. Bi reči, šaltera. Za sim, i za tam.

Čera sem naredila napitek od kurkume, papra, francuske sive morske pene, oprostete – soli⁴, kajenskoga papra kaj opče ni perper, meda i soka od limuna z malo cimeta. To je zgledelo lepo, kaj sok od narande. Popila sem dva deci na eks, a još tak za pol litre je ostalo v peharčeku v kuvinje. Po te juve su plavali koloturi limone. Prešla sam dojiti krave. V štalici mi je lepo ž nima, mir, čkomina, mlekeco tuli po limene dojače, kaj da dva soprana popevleju duet z Figarovoge svadbe. Miceki se postroje na poceku i čakaju topli obrok, gledajući me

kaj kralicu. Osečam se, ali baš močno. Gda bum cedila mleko, vmijem lice z penom, pravi eliksir mladosti i lepote. Vuz domaču guščju mast kaj si ličeško namažem ž nu, bum prava pravcata moslavačka Greta Garbo, bormeš mi bu naraslo perje. Jedino, nem se kupala v mleku, kak Kleopatra, kak bi kon-tam nosila mleko z kade, za Boga miloga!

Kad, čujem staroga na dvorišču, kune i kriči, se glasnejši, ode štalska nirvana ča. I lastavice nad kravicam su se mam razbežale, prhnule su z štale vun.

- Baba, jel ti to mene očes otruvati? Kojega si vražjega ščemera v peharu ostavila? Ti i tvoj Googlek, sekakve gluposti spelavlete! Sad pak moram zube prati!

I tak, mam su mi se prebudili moji nutrešni organi, a tlak je spuzal na Mont Everest tej čas.

Išla sem po poštu v kasliča, na mostu me je vjela suseda Gajgerica, veli, vsaki naivec koji je trošil hormon G23ZSk1 za mršavljenje, zrasle su mu plivajuće kožice. A oni koji su pili dodatek prerane G32ZKS2, njima je zrasel drugi par vuha. Krivušička je dobežala na zestanek, naj bi slika o nonicam na mostu bila kak se spada, je komentirala: „Čula sem da su te *hoax*⁵ na internet deli miši v laboratoriju, vuz pomoć umetne inteligencije! Ljudi to slobodno ločuju, buju bolše čuli i ne se već vtapali.“ Žako, *the poeta* se z hiže dral: „Gajga - ranjgla, Kička, ička!“ Rima, kaj je, je.

Neki navučnici su zaključili da imaju odgovor na vekovečno pitanje, ko je na svetu bil prvi, kokoš ili jajce. Pak. Po trenutnom stanju stvari, skoro ziher je bar pol navučne zajednice – prvo je bila kokoš, jer ona štanca protein *ovcleidin-17* (OC-17) kaj je odgovorni za proizvodnju luske kokošnjega jajca. I sad, dok se ne dokaže drugač, moremo biti ziher da sraka ni znesla prvo kokošje jajce, ili dinosavur z irokez kukmicom na plećmi. Za mozguvanje znanstvene zajednice, imam pita-

nje: „Jel su muški ili ženski *Tyrannosaurus Rexi*, kokošji stareši, kukurikali?“ Treba vuključiti pravoga šaltera, i vse se more.

¹ ne raditi ništa (nizozemska riječ i praksa)

² osjećaj tjeskobe početkom radnog tjedna

³ obrisati (engl.)

⁴ keltska sol

⁵ laž objavljena na društvenim mrežama

Ni hičene za hititi

Negda su sirotinsku decu krale škole i obećanje za lepše i leže življenje, kaj se ne bi mučili na gruntu. Bogati selaki, ak su imeli puno zemle, decu nesu nikam pustili, moralo se grunt obdelavati. Tak da se bogatstvo od puno rali zemle i puno blaga ni baš splatilo mladima. Čeri su se udavale i dobivale kus zemle, kravicu i sobu. Stari dom je bil siromašnejši za težaka i anštafirung. Gda su stari prešli na onej svet, sve se delilo na vsu decu i vsi su bili sirotinja. A bez škole.

Ak je sirotinjsko dete dobro vučilo, otišlo je v dom u veliki grad, ili k familije gde se navčilo sekaj delati. Čistiti, prati, kuvati, gazdaričinu decu prematati i odgajati. Nisu strine ni vujne bile dobre kak mamice. Dečeci su prešli v zanat, spali su na senu, po zime v štale da im bu toplo, dvorili su marvu, gazdaricu i delali vse kaj se od njih iskalo. Onda su išli v radionu i vučili zanat, bil to kolar, kovač, šnajder, bačvar ili koji drugi zanat kaj ga več dugo na ovomu svetu ni treba. Zatrglo se. Vse prejde i vse se menja. Ali, škole se moralo završiti! Gda se mozek navči da mora vučiti, potle se privuču vsemu.

Čim su deca došla do škole, i meknula se ze sela, več su bila drugačka. Oni kaj su bili v gradu, tam su videli bogatu gradsku decu kaj imaju vsega i svačesa i mam su to šteli i sami imeti. Gda je čer ravnatela škole došla v razred z novom flizurom, mam su sve dekle štele tak zrihtane lasi. Gda je sinek gazde kaj je bil bok i batina na birou za zapošlavanje došel

v školu z novum talijanskum torbum oblečen v rifle z Trsta, deca su doma na selu mam naredila fajer i iskala novce za v Trsta otiti po lače. A otkud?

Sečam se, gda je moja sestra Marica došla z škole, a bila je v trejtem razredu, hitila se na pod v kuhinje gda smo išli obedvati, a samo se nju čekalo, lačni kaj mali isuseki, jer sme se navek skup pomolili i zafaljivali Svevišnjemu na rani koju imamo i zdravlju, ter sme mogli na svomu polu po cele dane delati. Kak velim, naredila je fajer da oče televizora v hiže. Moglo se prodati odojke na sajmu i kupiti televizora. A, struje v selu ni bilo! Kak detetu reči da nemre televizor delati na petroleum kaj lampa? Nema toga fakulteta kaj ga roditeli nesu diplomerali dok su se z decum rvali. Nigda prede čovečanstvo ni imelo televizora! Ni im deda ni baba mogel reči kak su se z tom spelancijom nosili! Kak orati pole ili saditi krumper, to da. Ali, ovo?

Fala Bogu da je struja došla v Gornje Moslavačko Selo. Skrbelo se sve kaj se mislilo da nam treba, po popisu. Onak kak su stvari zmišlene i v dučane došle, korak pod terim nas je civilizacija našla za Božjim plečima. Prvo su se deca tukla oko televizora, ko bu kaj gledel. Potle, vnuki su se svadili oko kompjutera. Delali sme rasporede. Jedni su se štel i grati, drugi zadaću pisati, trejti nekaj istraživati, četrti nekomu pisati. To je imelo jednu dobru stvar za posledicu. Gda je v hižu došel kompjutor, Jožek je mogel gledeti televizora i svoje lublene vesti, utakmice i vesterne gda je štel. I spati na kavuču.

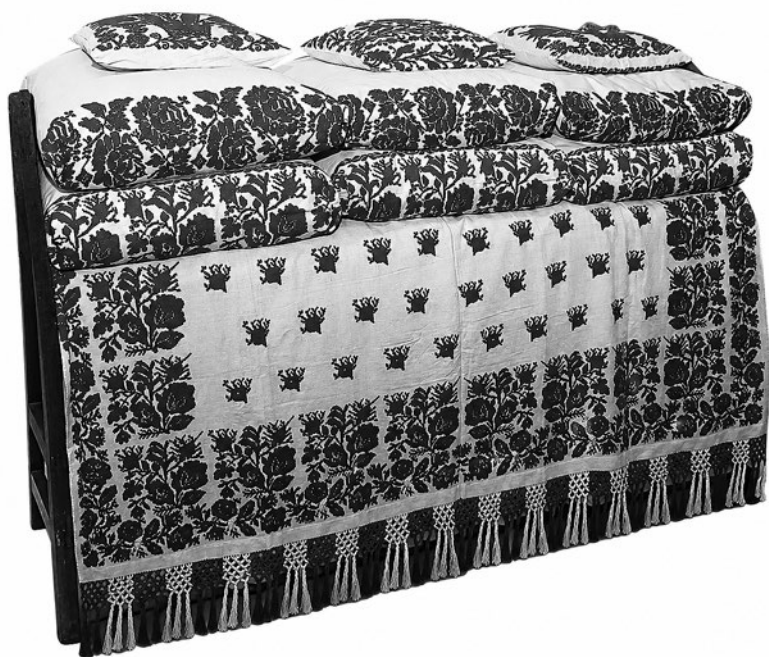
Kak smo kupovali te nove, moderne stvari kaj ih je svet nudil pučanstvu, stare smo, ne daj Bože zla, rata, bede i gladi nosili na tavan ili v letnu kuvinju. Naj se najde. Vse se moralo čuvati. Onda se po tavanu već ni dalo hoditi od stvari. Gda je zgorela hiža sestrične Marte i nejnoga Brankeca, na početku sela, bome smo Jožek i ja počeli čistiti tavan. Jer su vatrogasci rekli da je Marta obgorela zato kaj su tulike lako goruče stvari

bile tam. Nekaj smo pogoreličima odvezli, dovezli su si klet z goric na dvorišče i išlo se dale. Nova kuća se delala, bilo je pomoći ze vseh stran.

Na našem tavanu je stvari bilo ne samo za muzej, već i za arhivu holivudskega studija! Jožek je dovezel prikolicu od traktora pod jobluk čez koji sme negda digali kuruzu na tavan. Došla bu ravnateljica muzeja, bu si zebrala kaj joj treba, a i deca naj vide kaj očēju čuvati, a drugo preberemo i v smetje. Kaj je od drva to se spili i skuri, paperi vu vreće, se zašpara koje drvo i plastika vu svoje vreće za reciklažu. Amen.

V kaci tristopedeset litri na tavanu je sedela velika tuhi-ca. Sečam se kak smo mi babice celu zimu čehale perje za tu moju blazinu. A zamenila sem ju gda je Jožeka v dučanu z metražom trgovkinja nagovorila naj kupi lepoga popluna. Bil je veliki tri rali i teški kak kombajn, stalno je padal z posteale i bilo je pod njim prevruće. Ali, moralo se šuteti i trpeti, tak da Jožek bu sretni kaj je priskrbel popluna. Kaj bi gospon pod zavostalom blazinom spal. A gda sme nekak zaspali, okretali se po posteli, zmučeni, boli ovo, trga ono, onda je med nami bil tunel i bome sem fanj ozebla i bolela su me križa. On je vlek el poplun k sebe, ja k sebe i v sredini bi onda trebala neakva pećica ili radijator biti kaj nam ne bi bilo zima. Metala sem termofo r v postelu, Jožek ga je vlek el sebi pod noge.

Pustila sem ga naj se greje ze svojim poplunom velikim kaj pole detele, a ja sem si zela poplun od perja z ormara, kaj mi je donesla moja Ljubica, ona je dobila od nekoga, a joj ni treba. I sad se naspiiiiiim...

Ništanci, gledanci, čekanci, nadanci...

Protuletje je tu, moji zglobi vežbaju hervanje levoga i desnoga usmerenja, nikak se namestiti v postele. Misli se kopiču i ričēju po vunzemalcu kak lačni cujzeki. Trebala sem otiti na jotok Maui, tam je stalno lepo i toplo vreme. Gajgeričina dijagnoza za me: „Ifkica, to ti je stres poradi velikih obećanja naše Vlade.“ Mareković kaj Mareković, ziher bi me zlečil, ak bi se ž nim valala na seniku.

Gda sem zaspala, senjala sem naše blago, španciralo se po Makena Beachu. Berbotali su kojekaj, nikak se dogovoriti kaj i kak dale, kaj da su v Hrvackomu saboru. I dale v senjam, pitam Jožeka kak se to moglo stati, a on: „Umetne inteligencije se nekaj pošemerilo v računu, popiknula se na slovu K, naredila je čipiranje i ceplenje krav, kobil, koz, krmači i kokoši. Sad su klopotlive kaj pulitikanti.“ Bem ti vse, koga zvati na pomoč gda se UI pomota? Nisu to umetne cicke, o pameti je reč! Vjutro, ložeči peč, moj pečokurec je komentiral vesti z Trumperike i Makronike. „Mozuli, vražji mozuli...”

- Moguli, Jožek. Kakvi vražji mozuli. A, da su moguli za prav frunte sveta, jesu.

- Čuj me, Guglekica, dok se ti o priščima staraš, a svet se sprda z mozul-mogulima, ti belosvetski slepari nas opkradaju v domino efektu. Vsi smo mi Afrika.

Ne bi se štela mešati. Prešiel je v dućan, ja da bum surfala po *the internetu*, naj bi vjela friškoga štofa za argumentiranje z dedom, a ni Krivušićka nije za hititi. Dojadi susede ogova-

rati. Čtem, ljudski zubi su na tapete. Znanstveniki v Amerike su došli do toga da moreju sprečili rast umnjakov, a Japonci imaju lek od kojega zrasteju i trejti zubi. Nis ziher, z osmicami ili ne. Ak ni *hoax*, bormeš je velika stvar. Šem ti gajde, komaj se muke zvane zubi rešimo, pak spočetka. Hičene plastične ge-bise buju ribe sprobavale i žvajzale jena drugu na selfi-kipec. Zubno cepivo bu obavezno za stareše, a v reštima budućnosti, vuz brigu o mačkam-frentarima, grešni faraoni buju štancali gratis dudice za nas.

Ostala sem v Zemle izhajajučega sunčeca. Izim kaj je tam zmišlena flaša koja se raspadne v morske vode, a da ne ostavi za sebum mikroplastiku, pred svetom je Društvo 5.0. „... nakon društva lova, poljoprivrednog, industrijskog i informacijskog društva. Nove tehnologije za pametne gradove...“.¹ Ak internet spelava laži, ja mu pomažem. Moje mišljenje je, makar je Tokyo najveći grad na svetu, z deset put više žitelov nek cela Hrvacka, red bi bil i o selu nekaj reči. Ak očemo po istine, vendar smo vsi mi vnučki Neandartalca i Austrolopitekusa, z pečine i sela do asfalta smo dorivali. Kaj ostane globalselaki-ma nek se tešiti z holivudskim coprijami.

Kad, nevola od Krivušičke je na lese. Bu me zadanjgubila, a žako se bu duril i klel celi tjeden, alergičen na babu koja nam krade sireke. Zgledi, po negve PI (prirodna inteligencija, op. Ifkica) suvi sireki su - kyawthuit², i kvit. Lučem van čez firungu z jobluka na kuvinje, dva sireka si je vusput ze sirnice pri zdencu zebjala i gurnula v cicnjak. Tak tam sad ima četiri suva sira. Gda je zašla v hižu, dišala je kaj skvareno mleko vu tetrapaku. Komentira svetsku pulitiku ober kave i kraflinov, kaj da smo v studiju CNN-a, a celi svet ju gleda. „Na snage je globalni hanzigadrp!“ Kaj da je rekla nekaj novoga, a sebe ne vidi, stara kozodojka! Kaj narediti z tatom koji ima moč-ne pajdaše, a niski moralni pocek? Me priredi kaj Balamirovi Huni³ Rimsko Carstvo.

Ja se veselim obečanjima z Markovoga trga; nesu vsa Markovi konaki⁴. Mi penzionerci smo optimistični, imamo mi cajta za faraonske križalke, strplivo čekamo na mrvke z nejnoga stola. Kaj bi vraga bubrežnjake, pršute i šunke jeli, je ta rana bezicirana za ego visoko spentrane gospode, zaprav, vse visoko je za nje; vile visoko nad morem, hiže visoko nad gradom, stan nad trgom, visoki tlak, visoki cukorstaj, visoki zločesti kolesterol, visoka umetnost ak ništ ne košta. Bez posledic, seveda. A bokčija, čim lačnejša, tim zdraveša, sita od nadancev. Dok oblečemo vladajuče aparatčike, a kak se stalno debele, bormeš nas koštaju štofa, dok im platimo avute i šofere, eroplane i pilote, dojdemo i mi na red. Počakanci su naši hrvacki oblizeki, bi je trebali patentirati i svetu prodavati.

Ja, Ifkica z Gornjega Moslavačkoga Sela odgovorno tvrdim, da smo v Avustrougarske Monarhije, bolje bi prešli, bar bi nam naredili nove štreke. Naši susedi Mađari su svojim umirovlenikima splatili dve sečanjske mirovine vu veljaku ovoga godišča, a Slovenija bu svojima dala letni regres v rožencvetu. V Avustrije, prosečna starosna pemzija je okraj dve hiljade tristo ojurekov, a ovo leto bu rasla do 4,7 %. Z Jožekom se nikak sporazmeti, bi zeli duplu pemziju ili regres v duhovščaku. Poželela sem si nove firunge za sobe i lepi, dupli špajz-servis, kak sem je videla v Schönbrunnu i Eggenbergu. A moj gazda:

- Kam ti pamet, Ifkica? Moramo krov na štale premeniti, kravicam i lastavicam ni lepo gda zmokneju.

I tak, mi živimo v poloprivrednomu društvu 2.0, a v isto vreme, u Dubaiju se špinči par nebdedera visok 180 metri, pri vrhu su prikvačeni skup z bazenom. Življenje v ultra-penthouseu. Za vreme velikoga potresa, bazen vežba skok z vode... I da, orsag Grad Samobor, počinje plaćati babicama i dedekima čuvanje vnučkov, po vuzoru na Švedsko Kralevstvo. Gda se oče, more se iti naprvo, ni vse v čekancima i zgledancima.

Kaj se bazena tiče, naše race obožavaju stari metrički lavor. Nigda kraja kajpapapapakanju. Guglajući, pozabila sem na vreme, a Jožek se vrnul z dučana:

- Baba, kaj si skuvala za jesti?

A ja ni pet ni šest:

- Dišance ze gledancima!

Same me je... onak pogledel. Naručili smo čevape. Na motoriču, z pečenarnice ih je dopelal mladi migrant. Sel si je z nami na verandu i pospominal se kak domači selak. A su se čevapi baš lepo oladeli. Popil je kavu i prosil recept za moju prefinu moslavačku belu pitu z mendualami, bu mamice v Nepal poslal. Presrečen je v Hrvacke, veli, naše domače dekle su mu lepe, visoke i vredne, Moslavci su pravi pajdaši, a moslavačka kajkavica mu je za *Pacapanannakō lāgi*⁵. Pital je za kakovu dobru deklu, bi se priženil...

¹ Citat iz holivudskog filma „Neki to vole vruće“ (*Some Like it Hot*, 1959).

² Najrjeđi kamen na svijetu, otkriven 2010. u Myanmaru.

³ Krajem 4. stoljeća nomadski narod Huni osvojili su središnju Europu.

⁴ neutemeljeno i opširno pripovijedanje

⁵ U nepalskome jeziku znači 55.

Vsako zlo za nekaj dobro

Gda je suseda Barica opala z lotre i pukla joj je noga, morala je sirota, ali baš ležati z gipsom, ni misliti na nogu stati. Decu su odvezli k Markovim roditelima, trejta hiža od škole, a dedek i babica su se z veseljem o njima starali. Problem je bila kuvinja. Marko se o vsemu znal starati, ali ko dobri tradicionalni muž, do svoje četrdesete ni zmočil ruke v napoju na denu sudopera. Pravi muži ne pereju posude. Točka.

Mi susede smo im nosile ranu i kolače, nekaj je i sam znal skuvati, Barica mu je rekla kak. Ko rečimo, belu kavu, čaj i žganu juvu. Ali... Vrak je zmislil suđe, posude i mertučje!

Sprva sem se znala zaleteti i počistiti joj kuvinju, negda ja, negda nejna sestra Pepica ili kuma Katica kaj se z Sobočana udala v naše mesto. A onda nas je Barica poprosila naj pustimo gazdu, naj se navči poslu. I bu više cenil usluge restorana „Baričina kuvinja“.

Kad za tak pet dana, odem videti Baricu, a kuvinja čista. Pitam ko je bil, veli gazda je zasukal rukave i pomalo opere suđe, nekaj skuha, hiti v rol. A onda se pukla smijati da joj je skoro gips pukel.

- Gda ide prati suđe dene škrlak na glavu!
- Barica, kaj pripovedaš?
- Ti velim, Ifkica.
- Valda se skrivle od sramote pred samim sebum.

Ko bi vse na svetu razmel, takvi smo, kakvi smo. Poprosila me naj bi z nejnoga ormara zvadila dva materijala za kikle, kaj tam stoje več dve lete. Spominale smo se komu dati zešiti oprave, gda jenput stane na noge da bu imela za na kontrole pri doktoru kaj obleči. Imeli smo šnajdera Tomeka, on je bil stalno zavuzet. Božica Klunova, ona je prelepo šivala, ali je bila skupa, ko da ze zlatnim koncem šivle. Nejni su ajneri bili točno na mestu, a same probaj dojt na probu z drugim cecnjakom nek z onim kaj si imela na meri, ak se ufaš! Augustić je imel niže cene, al si je znal popiti i ženu onak v kombineju, na probe kikle ščipati. Ak se išlo k njemu, moralo se zeti pajdašicu kaj bi strogo kontrolerala to kaj dela. Žene su znale zeti negvu punicu ze sobu, nje se je bojal ko deca koprive.

Dok smo tak pripovedale, spekla sem fanj vrpju palačinki, a gda se gazda vrnul z paše i zašel v hižu, bome je i čižme zul pred vratmi, da posle ne mora čistiti. Mam je pol palačinki pojel z pekmezom.

- Baba, kaj bumo obedvali?

- Suseda Ifkica nam je donesla pileka i hitila ga v rol, donesi mi krumpere bum je obelila, juve ima od čera kaj je Pepici donesla.

- Idem na vrt po šalatu. Ne bum odrezal onu koja ide v seme, a loše liste bum hitil kokošima.

Barica mi je namignula i tak se lepo nasmejala, da mi je srčeku bilo čist drago. Si je malo počinula, takaj. Bome je jeno zlo bilo za dva dobra! A kak bu gda stane na svoje noge, bu se čulo. Dedek se uspel dovleči v 21. vek, a da mu kruna ni opala z glave. Valda je zato metal škrlak na glavu gda je pral posude.

Jedva čakam pofaliti ga Jožeku, bu veselo...

Trendsetter

Čera popoldan su došla deca k nami na vikenda, vu naše prelepo Gornje Moslavačko Selo. Nučica Vjekica je zaplakana, oči crlene i dete ni svoje. Same čkomi. Za Boga miloga. Peti razred osnovne škole! Mam mi je palo na pamet da ju v škole i doma maltretiraju zo tem kaj bu gda odraste, na koji fakultet pe i da bar pervo dete mora zroditi prede nek navrši trist let. Mora imeti vse petice kaj bi natamburala dosti bodov iliti poenov za vupis na fakulteta. Kakvo je to društvo kaj deci ne da da buju deca? Nekteri đaki očeju biti vučители, neko doktor, neko vodoinstalater. A većina veli nekaj same da zapre gubec vučitelima i roditelima.

Išla sem pitati brata joj Miroslava, on je dve lete stareši, mirni i pametni dečec. Zvala sem ga naj mi pomore pobrati jajca po gnezdima. Spuzal je po lojtre na seno, i reč po reč, veli da su ju cure i dečki v razredu zlostavljali da se zgickala.

- Kak misliš, zgickala?
- Zdeblala. Očeju reći da je pretila, debela kao gica.
- Daj-naj!
- Biserka joj stalno viče da ima guzasto lice.
- To ni moguće, am ima ličeka lepa kaj beba.

A majke ti mile, am je to mala curica, ima sitne kosti i ak dobi pol kile to se mam vidi. I otkud ta reč?

- Zakaj bi neko išel tak larmati, su već ko deca ljudeki maslečni, za Boga miloga?

- Bako, djeca su okrutna!

- Am si i ti dete!

- Sve sam ja to prošao zbog naočala! Djeca su zla, a vidim po mami i tati kada razgovaraju o ljudima u firmi, i odrasli su zli, ali zato da uzmu više novca.

- Za ne veruvati! Deca onda zlostavljaju drugu decu kaj hobi? I mene su za kečke vlekli i torbu mi v grabu hitali. A nis bila nikom niš kriva. Tomu se ima stati na kraj. A otkud ta reč za boga miloga? Zgickati se.

- To je trendseter zmislio.

- Za ne veruvati. I kaj on dela za kruvek svagdašni?

- Plate mu da komentira kako se ljudi oblače, što jedu, kako hodaju, verbalno zlostavlja sve i svakoga. Sada ću ti pokazati, na mobitelu.

- Za ne veruvati! Am hodi okolo ko tič papige kaj je imela posla z pavunom.

- Iz kojega si ti stoljeća, bako? Danas je normalno sve što nije normalno!

- Znaš, mislim si, tu na selu vsi zlostavljaju vse, mi to zovemo selski trač. To je zaprav greh, prejudiceranje ili kak se već zove. Osuđivanje.

- Nekima je to najbolje plaćeni posao. Uz golišavost. Ne treba diploma, radno vrijeme, veza, ni novac.

- Je, same treba nemati odgoja ni morala. A nas zoveju selaki... Hillbilly z ravnice...

Študiram si, kaj bi tej hejter tek za me napisal da se po te negve Špice prešpaciram v svojemu sivomu plisiranomu šosu, rupcu oko križa omotanom, z trajnu na lasima, mrežastim črnim štumfami i v Igorovim tenisicam? Bi ja mogla ztrendseterati nekaj penez za novi krov na štale?

Tak je povedal dedek Tonček

Zajno vreme, vse je više nepoznatih ljudi v našem mestu. Prede, gda sme se mašili v dučan, poloprivrednu pateku ili železaru, zestali smo domače ljude, familiju, kume, susede, nekterega svoga. Sajmišča su bila prava društvena mreža na friškomu luftu, pajdaši na vse strane, likovo se plačalo. I bilo je prelepoga blata za gnesti z čižmami, zdravo za živce. Po zime, sedeli smo za klimavim pečenjarskim stolima i greli se na vrućemu telećemu rajžlecu ili kobasicam z kotlovine. Bilo je fino, a dišalo kaj raj.

Sad se mi stareši još vidimo na sprevodima ili na klupmi pred vrati previjališča v ambulate, čakajući inekciju mladosti za koleno ili rame, naj bi se leže klimalo naprvo. Po istine, nikomu se ne žuri na pikanje. Naslušamo se domaćih vesti i navčimo o nemoći kaj pritišče sirotinju kak sme i sami. Od strava pred belim kutam, zriflani, friško oribani i v svetečnje robe kaj žula i pritišče, laprdamo vsega i svačesa. To je kak vele, stres onda. Dedek Tonček je znal reći: „V stravu je dugački jezik!“ Bogme da.

Prošli tjeden sem v poloprivredne pateke zestala mladi par, kupili su mladice rožah, seme iskrice, dragoluba, suhe rože... Nose to v avuto, a tam, valda dvadeset mladih belagonij v gepeku. Mam su mi bili srčeku dragi, kaj protuletje. Spominali su se z Maricum, trgovkinom, snehom gazde Jan-ka. Osebna vusluga v dučanima je nekaj kaj se seli v muzej, a mi se ne damo. Te *personal touch*¹ v dučanu je velika stvar, leći anksioznost i depresiju. Sprejdemo se, ili becikliramo do

trgovine i razgiblemo potle okapanja repe i zalevanja vrčaka, pospominao se z gazdu i gazdaricu o starini, deci, o mustri-ce za ručni rad... Svet je mam lepši.

Negda, gda voće, povrtje i meso ni raslo v marketima, išli sme v Lojzekov štacun v Levo Selo ili k Štefice, na Tomekov breg. Ona je držala i materijale i vunu, vuz vse drugo. Kupovalo se na sajmina, takaj. Gda je muž trebal savet, utehu i lepu reč i meknuti se z doma, prešel je k gazde Marku, v krčmu. Platil mu je pijaču, ovej si je sel ž nim za stol i vse probleme mu rešil, kak Bog zapoveda. Ti posebna usluga vrne mušteriju nazaj i ona donese još penez. Kak je mudruval pokojni dedek Tonček: „Novci su os okraj ktere se Zemla obrče.“ Kak su išla leta, a negva seda brada rasla, selaki su bili ziher da je stari Grek, i vsi su ga poštivali. Jedino, sedel je na poceku svoje štale, a ne na Agore² v Atene.

V starinskomu dučanu, ak nam je sfalilo penez, kramar nas je zapisal v svoju teku. Dug sme mu vrnuli gda se prodal grav ili kuruza, telek ili odojki. Jenput su vlasniku železare Mirku, pokojnoga Vladeka Vajta sinu, vkrali tu teku, bormeš je bilo štofa. Moj Jožek je bil jedini muž kaj je išel vrnuti dug, točno v dlaku. Neče on prtlati ze svojom karmum, ak je, i če je ne. A gazda ni štel zeti negve peneze. Vsem je vse bilo oprošćene. Za dva dana su cene skočile gore za 20%! I, već ni bilo teke. Puno let kesneše došle su kreditne kartice. I onda mi negdo šlabekuje o tomu kak smo mi ratari zavostali selaki. Ni misliti!

Ti mladi ljudi, kaj sem je zestala v poloprivredne pateke, kupili su hižu od Majdekov, pri poteku Bistrica, mam vuz stari dreveni most. Da buju selsko domaćinstvo naredili i borili se z turizmom. I tak reč po reč, velim ja Brankice i Miroslavu svoju atresu, naj dojdū po još cvetja, moj je cvetnjak kaj rajski vrt, vsega starinskoga, domačega imam. Po vučenom bi rekli autohtono, tradicijsko, ljekovito i ukrasno bilje. Kaj v knige nanizano. A i mogla bi im prodavati sireke i putro ak buju restorana otprli.

A gda su se za dva tjedna navrnuli k nam, došla je i nejna mamica. Gda se pozdravila s Jožekom, ona je gledela svoja kolena, zelena v licu kaj sirutka, a on je pocrvenel kak lunarna pomrčina, obrnul se od nas, sel na traktora i odvezel proč z doma. Da bi reč rekel. Valda ga je bilo sram staroga škrlaka i čižmi. Ili kaj? A onda mi je došlo na pamet, morti je ona jena od negvih floyzi ze Zagreba, gda je tam išel na posel. Ono, dečeci buju navek dečeci, a muži? Kaj ž nima?

Sečam se, jeno vreme mu se štelu otiti proč ze sela, biti gradski gospon. Sredovečna kriza, valda, ko bi ga znal. Sva-dili smo se dan za danom. Ja ga razmem, z gospođu bi skupa delal, išli bi na posel i na gableca skupa držeći se za rukice, leple življenje bi imel i pravi gospon bi bil. Škorne i nofti navek čisti. Morti je ž nu vežbal te kak vele „Monkey branching“³. Ona je imela lepi stan, samorana mamica Brankice. A ja, v pa-ketu z demnu je bilo sedmero dece, jeno drugomu do vuva. I grunt. Puna štala blaga i vekovečna robija. Ni za čuditi se da je štel pobeći. No, prešlo ga je... Valda savest. Decu je volel, već ak sem mu ja dodijala. A da je dedek Tonček bil v pravu, je: „Svet je mali, tak mali da v žep stane.“ Ni se veliki loter nadal da mu bu ex-flundra z metropole na blatno selsko dvorišče došla! Ko zna kaj joj je obečal i pobegel.

I tak, cvetje sme skopali, kavu popili, malo se pospomi-nali, i novi susedi su prešli proč. Išla sem kravice napojiti i pustiti je na pašu. Zela sam si šamrlek i štrikanje, a za čas se čulo traktora kak se navaža na dvorišče. Do večeri je počistil štalu, naranil svinje, opral posude i pobral jajca... Kak sem i mislela da bu.

¹ engl. personal touch – osobni pristup

² trg u Ateni

³ Obrazac ponašanja u vezama u kojem osoba ne prekida trenutačnu vezu dok si prethodno ne osigura novog potencijalnog partnera.

Jel ti znaš ko sam ja?

Ankica, moja filarka je saki četrtek vozila punu košaru robe od mene i lepo mi mam, pošteno platila. Znala je imeti puni bunker naše selske muke, i to je onda preprodavala Zagrepčancima na nekteromu placu. I vozila im na kučne atrese, slično kak ja nosim mleko svojim kontami po selu. Potle Novoga leta je prešla v betežnicu na aperaciju, a mene se doma pribralo suvih sirekov, putra, vrhna, jajec, sega pomalo. Trebalo je to prodati, da ne stoji.

Spakirala sem tri lepe velike plastične kutije z *Jyska*, vse v salvetami, stolnjakima, prav uredno i čisto ko prava gazdaričica, kak su me moja babica i mamek vučile. Jožek me je odvezel v grad na plac, sobota, sunčece se pokazalo, sem se ponadala vse prodati. I malo sveta videti, pospominati se z babicami kaj prodajeju svoje proizvode kak i ja, a i z mušterijami. Puno nih me pozna, am sem ja Ifkica z Gornjega Moslavačkoga Sela, prosim lepo. Imam sedmero velike i kulturne dece, dober glas se daleč čuje.

Plac je bil pun brblanja, i tega kak vele *movinga*. Mušterije su se prevlačile zmed stolov z robu, plezli su jeni med drugima, vlekli kolica ze stvarima, nekteri se držal za svoj ščap. Zgledelo je kaj da se saki ze sakim spomina. Kaj veliki mra-vlinak. Vuz reč dve o sireku ili putru, tu i tam bi se žlabralo o temu kaj je novoga, ko je vrml i tak to. I, sega se tržilo.

Sneg se otopil, sunčece je zvleklo ljudeke z hiže vun. Blagdanski ostanjki su rešeni, išlo se v nabavu. Spominali su

se znanci kaj se nesu videli od lani, najveć o temu kak su Božić i Novo leto preživeli, vuz onu starinsku bokčijsku pulitiku, „sega imamo“ i koja je gazdarcia spekla prhkeše šape. Preveč se kuvalo i spremalo, ni pol se ni pojelo, a i škrinjam je preveč za trpeti. Tak sam se, ali baš vsega naposlušala na tržnice.

Več sem skoro pol robe prodala, gospe kaj su kupovale od mene su bile fine, lepo odgojene ženice. Jen gospon je kupil čak tri suva sireka. Jenoga sireka sem razrezala na drobne kuse, on si je guštal dva falačeca i vuz naklon rekel da je prefini. Naručil je tri za drugu sobotu i pital me kakvu kavu oču, da mi bu donesel z kafiča. A majke ti mile, kaj ak Jožek dozna? A tak mi se štelu finoga kapučina, vručega. Videl je da se dvo-umim, pak mi je ostavil nekaj eura za tu kavu.

Jena gospoja se popiknula na cenu za sirek i tak se dugo cenkala z demnu, bi joj najrajše hitila tej sir v glavu. Krivušićka je med i mleko v odnosu na ovo zanovetalo. Ogletana i napudrana kaj klavun, nos do nebes, v štiklicam i tenkim crnim štumfima. More biti da joj je bilo zima pak se na me nabrusila, prasica. Nis pustila cenu, kupila je sirek jeftineše pri susedice, i vse pet. A kaj je domom zela? Ne bi se ja tu štela mešati.

Nekterima je cenkanje sportska aktivnost. A nekterima je to v karakteru, nemreju si pomoći. Geni je tuše, nemreju kontra tega. Si mislim, gospe je zima pak grize babicu na placu, v debeli vuneni šal zamotanu, v krznenim čižmami i toplim, vunenim rupcom. Prejde to zlo proč od me, kad gledim, raven na me ide visoka, milostiva ze zeštirkanim hrbtom, kaj da na štulami hodi. Za nju vetrič piri, gled i v gmazovsku dalinu mimo i ober plezilcev med klupami placa. Ili je moćna, ili je fali kotaček v glave. Celi plac je nejni i ljudi imaju strava od nje, vidlo se kak na vuličkam delaju mesta za nu, kaj da se lavica mašila med antilope. Oči velike, koraki brzi i glasni, a i šeptalo se za nju, itekak. Majke ti mile, kaj bu to? Valda se ne bu namerila na me i napikla na moje sireke, vrhno i puter.

Neprodano mi je ostalo četiri pakovanja kokošjih i menša košarica račjih jajec. Gajgerica me poprosila naj prodam i nejna prepeličja jajčeka. Vse je imelo na sebe kartonček z cenom, kaj je vnuk Martin zprintal, babino dete.

Kad ve ti na one na štulami vse bližeše k mene. Mam sem ju zamislela na crlenom holivudskomu tepihu, dugačkom prek celoga reda širinum placa. Same naj prejde, kak dugačke štule, tak dugački jezik, znal je reči pokojni dedek Tonček. Mam sem ga se setila, stisnula vusnice, hitila smajlića na lice, i kaj bu, bu.

Bok i bogme, se milostiva napiknula na me:

- Molim četiri racina jaja.

- Nema problema. Jel bute još nekaj zebrali da znam zapakerati?

- Samo polako, draga moja.

I zove ona nekterega z mobitelom. Obrnula mi je leđa, nis razmela kaj laprda. Onda se okrenula k mene:

- Osam prepeličjih jaja, molim.

Nis se usudila niš drugo pitati, zemem prazne škatule za jajca, sve lepo posložim, velim to je tuliko penezi i okraj kutije denem dve gumice, da se ne otpre i jajca ne razbeže po torbe i razbiju.

- To nije sve. Molim pola ovoga maslaca.

- Oprostete, ali putro ne režem. Morete zebrati one od dvadeset deka i tridesetpet deka.

- Želim da mi prodate pola ovoga maslaca. Ovoga ovdje.

Z krampelom je pokazala na bokca kaj su mu se gaće od strava tresle. Same kaj me ni prosil naj ga spasim fine gospoćije. Da bum popustila, same naj se vraginje rešim, kad dojde visoki, zbigecani muž do nas. Holivudska lepota, od onih kaj lepo stare, ma, za prste polizati.

- Višnja, zar opet mučiš sirote seljanke?

A ja, da bi reč rekla.

- Znaš li ti kako je teško sve to stvoriti, raditi dan i noć? To tvoje cjenkanje je bezobrazluk.

Ja, da bi reč rekla, pak. A ona nemu, ni pet ni šest.

- Pođi u mesnicu i kupi četiri pileća prsa i svježju pastrmku. Ako misliš roštiljati za Pokase, nabavi što ti treba.

I dala mu je pedeset evuri v ruku. Ti bokca, ta zna vladati, bi se ja mogla kojekaj navčiti od nje. Am bi ju moj Jožek spovedal i pripitomil. Znal je reči da se vsaku kravu da skolenčiti.

- Molim spakirajte glavicu kelja, dvadeset prokulica, ovu malu glavicu zelja i ove dvije andivije.

Čkomela sem i zbrajala kuliko mi je mušterija dužna. Gda je vse bilo lepo zapakerano vu dve vrečice, podala mi je torbu v kтеру sem to vse dela i velim ja kuliko sve to skup košta. Študirala sem, puno tega je kupila, dam je to putro za badav, naj se vžije, snočka stepeni i friški, anđeli bi ga jeli.

- Molim? To nije točno.

I lupi ona pet euri menši iznos. Sad, ja ne bum sirota za to malo novci, neče mi se sramotu delati med vsem tem nardo-
dom, a mi je žal da dela bedaka od mene. Čkomim ja, a onda stiha velim.

- Gospa, to Vam dojde tuliko, ak Vam je puno, ne morate kupiti. Nema problema.

- Slušaj, ti seljančice, obična mala lukava babo. Evo ti novac po mojoj računici, i ubuduće ne varaj mušterije. Ako živim u gradu, nisam budala.

- Prosim vrnite mi moju robu, niste ju dost platili. A ak ste sirota i nemate kaj za v klun deti i dece skuvati, onda me lepo poprosite i ja Vam tu ranu dam. Ni lehko ne imeti svoje.

Pred mojim stolom dugački red, ljudi očiju kupiti Ifkičinoga prefinoga sireka, a nekteri su počeli snimati z mobitelima. A ova, kaj da sem ju polejala z kantu mrzle vode. Ni se mam snašla.

- Ti to mene nazivaš lašcem, ha? Ili, ne znam matematiku? Ili smatraš da moja djeca nemaju što jesti? Ti.. Ti... Jedna obična... Jel ti znaš ko sam ja? Jel ti znaš ko sam ja?

A ja, Ifkica z prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela, da bi reč rekla. Hitila je novce na stol. Dobro da nis dve ili tri, to kaj već misli da ja jesem. Prešla je zanovetati nekteru drugu sirotu. V mislima, poželega sem joj naj se ne popikne za svoj crleni tepih i srečno dojde domom. Naj Bog čuva one kteri se ne znaju čuvati sami, ko zna v kakve greštvalke je ta baba i ne zna ziti vun. Za čas, zove me čer Ljubica.

- Mamek, si dobre? Zvala me kuma Jagica da te je Zvrndalička prevarila. Znaš ko je ona?

- Nigda vidla ni čula.

- Bum ti doma rekla, dobro si prešla.

The reel

Jožek je imel problema z kutnjakom, bil je pri zubaru i gda je domom došel, odspal si je dobre dve vure. Gda se stal, žalil se, bi zubaru trebalo šaltera narediti tak da ga pacijent more zagasiti. Pripoveda kaj radijo, to ni za veruvati. Nemre ga se nič pitati, spominati se ili kaj nadodati na to brbljanje, am su mu pesti človeku v hrncu. I onda, ono kaj mi je srčeko zgrijalo, a nis se smela odati:

- Znaš, Ifkica, mislil sem na tebe dok je šlajfal, pilil, bušil, betoniral i kombajna po momu požeraku vozil. To ni bilo dosti, i z banzekom je rondal, mi je to dumelo v glave kaj da Kenedijka vozi teretnaka z jenoga vuva v drugo. Mislil sem kak si mi pripovedala da su Japanci zmislili cepivo, i naskoro buju ljudima rasli trejti zubi.

Nis komentirala, čovek mlati praznu slamu, znam ja nega. Ima on svoje principe. Vse mora biti prirodno i kak je negda bilo, i brus! Delala sem se bedasta, nekak mi se činilo da te bajke još ni kraja.

- I znaš kaj? Bilo bi stoput bolše da nas cepiju tak da nam stalno rasteju zubi, lepo pomalo, ko veverice ili krokodilu. Morti mešano cepivo, DNK poruka, ali samo za zube? Da ne bi komu rep zrasel. Gda bi se klove stalno pomlađivale, ne bi bilo tega zlostavljanja pri zubarima, i bi vsi bili lepi kaj glumci. Jenaki zubi v petoj i devedeset i petoj, milina! Kak ješ, tak je trošiš, ak baš treba, moreš glodati kosti da se malo poravnaju.

Kaj sad zo tem? Niš. Na pol monologa bi mu najrajše sklučila šaltera da ne laprda kajgod. Čekalo me kuvanje i pospremanje, v nedelu su se najavili gosti na obed. Od pokojne Jožekove sestre vnuk z curom. Gazda je pokosil dvorišče, po-farbal i podmazal lesu, popravil je roletu na boravku kaj je v kvaru već leto dan. Nis se štela ž nim prepucavati o temu kak su to domači ljudi, am su se rodili selaki, misleći – geografski selaki, ne kulturni, da ne bu zabune. Ovo drugo bumo prev-rili, još je nigda nis videla. Valda spremaju svadbu pa nemaju kvoruma, pribireju familiju nadajući se darima od puno pe-nez. Prodamo krave i traktora, bi se ne-kaj nabralo.

Kaj se mene tiče, ja nis za diskriminaciju, jok! Ni zemlo-pisnu, ni akademsku, ni po boji joči ili broju škorne. Ak neko živi na velike noge, ostavlja gliboki trag v blatu, pesku i snegu. Ak gre naprvo samo za se, če grezne nema mu ko pomoći. Čim se više skaple z živoga peska, tim već tone. To je čisto kaj pulitika.

- Ifkica, pak laprdaš! Si ti ponorela ili ti je Guglek možga-ne splesnível. Buju ti je zamenili z umetnom inteligencijom ak se neš spametila.

Gosti. Došlo ih je same tri na goščene. Rekli su pet, a kaj je tu je. Dva na dve i jen na četiri noge. Nekakov skupi psič, kaj košta bogactvo, a je bogec ostavljen na življenju samo zato kaj ima žute fleke točno tam gde trebaju biti, a belo-crna dla-ka je pofarbana točno kak mora biti. To je više leni i pospani maček, nek pes. Kaj da nema vosebnost. Kam ga deneš, tam ga najdeš. Ne laje, ni mislit prositi jesti ili tepihe vleći. Ne sme škorne gristi ni papuče raznašati okolo. Niš ne sme, nema sve-ga cučjega veselja. Skupa bokčija, glumi plišanu igračku. Bok-čijsko življenje za cucka. Nekaj takvoga v stanu imaju njihovi susedi i pajdaši takaj. Ko je igračku platil već i od kud ju je uvezel? Z ktere uzgajivačnice je? A kaj z onim postavkima na Facebooku o bokcima v šelterima koje niko neće? Se prek noći

pulitika premenila? „Kam vsi Turki, tam i mali Mujica“. Tak je pripovedal pokojni sused Hamza.

Za našim stolom, fina gospa je psiču stiha tepala:

- Mamica će ti uskoro dati papati. Ići ćemo po tvoju zdjelicu u tvoju torbu, i po tvoju finu papicu. Izdrži još pola sata, ne smijemo prekršiti red. Znaš da ručaš u 12:30. Onda ćemo ići kakati...

A mene cucka žal, na stolu je dišala pečenka, z šunkice odojka je štrčala, ali baš lepa kost. A ta plišasta igračka cuć je zbelil vuče joči. Mamica ga je celo vremene držala na krilu ko bebu i tak je ober nega jela. Ja sem se delala da to ne vidim i prosila Svevišnjega da gazda ne poludi i ne stera ne samo gospodskoga breka, nek i, bi sad rekla kaj, gospodu od stola. I mislim si, kam je tej svet došel, na kaj su ljudi spali. Zure v mobitele, pesi su im deca... Bi naravoučenje onda bilo, moreš biti ko i kaj očesh, al nejdi tam gde ti neko stareše pozna, i zna z kak si fine bajte zišel.

Am su to selska deca, sečam se gosponove babice i kolibe gde je tej dečec pri ne odrasel, ga je mamica ostavila i pobegla z pokojnoga Andrije Blažeka sinom v Avustraliju. Tej negvi babek je imela zemlani pod v kuvine, mickima je nalevala mleko v luknu zdrbanu vu tem podu. A gospa? Nejna sestrična mi je rekla da je bila stara cura z šest mačkov, veliku želvu, nekaj kanarincev i sad se je i skupoga pesa zadobavila. Se mene čini da je pitanje dana gda se razideju, a ne dana gda se venčaju. Mam sem si brigu dela v kotačkeke vunzemalca, kaj se vrtiju ko zupčaniki vurice; kak za Boga miloga decu podeliju? Po perju, dlake, ili kaj? A, da bi reč rekla. Jožek je gutal ranu kaj da tri meseca ni jel, čak i francusku šlatu kaj se ž ne navek sprda i neće ju ni videti, a kam v gubec rivati.

Preživela sem tej obed. Štela sem pitati od česa gospa živi, a neču se mešati, vsak ima svoju karijeru, ili bar tak misli.

Ili ju je mladi gazda zel pod svoje, a morti je trendsterica, hej-terica, trol i vrak zna kaj vse ne. Od onih kaj su se z mobitelom rodili, a komaj su strom v hiže imeli. Obečali smo da im vrne-mo posetu, bumo se navrnuli k nim gda bumo v metropole. Najavimo se, i donesemo svoju kavu i kolače, da ne bu troška ni zmazanoga suđa, da si gospica novet ne potrga.

I sad, ne bi ja bila Ifkica z našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela... Gledela sem suseda Jureka, natezal se po ceste z nekakvim mladim velikim pesom, a ovej je stalno drčal sim pak tam, cukal i vlekel je meršavoga gazdu kaj suvu granu. Zišla sem na cestu toboš idem k susede i pospominam se z Jurekom. Cucek mu je za to vreme skoro spuknul lopaticu, ključnu kost i rame. Silom je štel nekaj pošnofati v grabe. Ko zna kaj mu se po glave motalo. Ili črevima.

- Sused, a bi Vi meni posudili tega pesa na tri-četiri vure. Mislim da bi bilo baš lepo iti ž nim na kavu na jedno mesto.

Pametni čovek me je lepo pogledel i nasmijal se:

- Susedica, a ko Vas jadi?

Nasmejali smo se, a Jožek je došel na cestu i pozval ga na domaču rakiju i moju prefinu moslavačku belu pitu z mendulami. Pesa su dedi zavezali za mladu rušku na dvorišću. A on, jak ko bik, spuknul je vočku i vlekel ju za sobum. Drčeći po dvoru, za vrat je držal gusaka. Ta vrpja perja je morala bežati ž nim, a ga je zato tukel z krilmi. Kokoši su kokodakale, pevec je zašel med predatora i žrtvu i tukel – gusaka. Stari računi. Naš pes se zbudil i počel lajati. A, majke ti mile, samo policijska sirena je falela i vatrogasci. Gda sme zišli z hiže vun, veli mene Jurek:

- Sve je denite v bunkera i otpelajte na kavu k te gospode. Ak imaju i mačke v stanu, snimate *reel*, bute imeli milijun pra... A onda ga je kumpanija zrušila na travu.

Lignje

Čera mi se suseda Jana došla pofaliti da ju je novi loter počastil z lignami. Imenom Milan, vrnul se z Nemačke, da ima, ali baš lepu pemziju. Ni on tam bil ko god. Reč među nami, istina je da bi se babe i pod cug hitile za takovu mirovinu. Falila mi se ta dovica da ju Herr Milan oče ženiti i nejno prezime zeti. Otkad se vrnul z Nemčije, spal je na kavuču pri sestre Milke, a je od šoge dobil pakračkoga dekreta. Prstena joj je ponudil nad velikim ovalom z pohanimi lignami, pomfritom i tartar sosom. To se ne odbija! Čak i lignje zglediju kaj zlatni prsteni! Isti čas su se odvezli v nejnu hižicu. Imel je dva kufera robe i Mercedes, ne novi, ali Mercedes. Štela sem ju pitati jel negde ima ženu i decu, ne bu dobre prešla ak je v Nemčiju pobegel i negde familiju ostavil, čim oče premeniti prezime. A, ni moja briga, neču se mešati v tuđe posle.

Gda je o lignami klafrala, joči su joj se svetile od srečice. Kaj da se vsa ona leta gda nikam ni smela z doma i bila podvorena kaj dama, moreju kupiti zo temi lignami denes. Leta gda curičke, dekle i udate žene nigda nikam nisu išle, bile su kaj inventar na gospodarstvu, slično kaj kravice zavezane vu štale. Išlo se v beteznicu, ak je bilo nekaj ozbilnoga, doma se decu rađalo, osim ak je bilo nekaj opasno, i to je to. I da, ak se ko od familije ženil ili mrl v drugomu selu. A sad, sirote lignje plaćaju za vse to. Študiram si, otkad se to zo temi lignami dovleklo čak i v naše prelepo Gornje Moslavačko Selo.

Prede tak dvajst-trideset let, ak je familija išla na lignje, pomfri i tartar k „Srečnomu pajdašu“, a to je bila birtija koju je kesneše kupil Silvek Šprajc, i preimenoval vu „Pri veselomu Silveku“, to je bil događaj za mesec dana radovanja i pripovedanja po selu. Skoro je vredilo više od putovanja v Zagreb v betežnicu na kontrolu. Babe su v crne fonde skrivale peneze, od prodaje jajec i mleka, i naručivale lignje, pomfri i tartar od kuvarice Anice kaj je tam delala. Gda je išla s posla domom, švercala je babicam porcije ligni, da gazde ne vide. Moralo se šparati i doma kuvati. Kakva krčma! Ni mislit. Dedi koji su kojekud po terenima delali su se vžili i čevapov, i bureka, i ligni, i hamburgera do mile volje za gablec, im je sekira opala v med.

Za Dan žena, samice, stare cure, vudane žene i dovice, vse su išle v toplice prek naše vudruge, puni avutobus vese-lja, a deda su ostali doma jesti kojekave safte i cušpajze, kaj su im sluškinje na friško skuvale rano jutro pred put. Ostali su krave dojiti, kokoši raniti, štalu skidati, svinjam napoja dati i trave nakositi, te jen dan su bili gazdarice. Na putu do toplic se stalo pri restoranu i jelo lignje. Na putu nazaj, ženice su bile lačne, tepla vodica i plavanje im je zvleklo snagu, moralo se iti na lignje. A ih je bilo kaj su si i doma za kesnu večeru zeze jenu porciju. Gda deda zaspi.

Pokojna strina Jela je med prvima kupila smržnene lignje vu ribarnice v Zagrebu, još gda su babe v dugačkim, nabranim kiklama i fertunima išle v Ivanić na sajam i onda se navrnule v pervu moslavačku samoposlugu. V košaricam nekaj malo oblizekov, jer je doma vsega bilo, a nisu ni v redu pred blagajnu znale stati nek su se rivale kaj kokoši k lavoru z kuruzom.

Gda je Jelica donesla lignje doma, zrezala ih je na velike komade i spohala a je nejnomu dedu pukel niš koristi zub jedući to čudo. Po istine, klimatal se dedov zub kaj babin kuk, tak i tak bi opal, morti na komadičku suvoga sira, a ovak?

Nigdar več ligne ne buju smrdele v negve hiže. Basta! A kaj, ni zvadila gladius z ligni vun. Borme je to bila hajka v selu, nigda pozabljena. Ak je ko išel v restorana na ligne, setil se pokojne Jele i kak je tri noči pri sestre spala zaradi te pohane hitinske kosti. Dok stari ni zamazal vse žlice i tanjere i dobro pregladnel.

Držim, veselica odlaska na ligne ima i svoje glible korenje, a je treba skopati vun. Negda, poštene žene nesu išle v krčme. Ni restorane. Same muži koji su držali do sebe. Gda su dobili papernatu vrećicu z plaću, prvo v birtiju. Pijača i cigaretlini i rešen dug z gazdom. Kaj ostane doma ženi i deci. Takaj, časna dekla se ni smela pokazati v taverne, mam je bila preglášena hotnica, a pijani dedi su ju sirotu ščipali. I niko ju ni štel ženiti. Špičati, to da. Ak se kakvi siromak štel zadobiti velikoga aufštafirunga, zažmirel je na jeno oko, pa kaj, ak je hot(nica)! Bu nemu v postele lepše. Sečam se, još sem curička bila gda je pokojni Ivek Ricijaš, v jutro potle venčanja dobežal k memu ocu, svojemu venčanomu kumu i ni mogel k sebe dojt, je negva Magdica bila poštena cura, devica, a stalno je v birtiju išla. Potle mu se priznala da je išla ocu cigarete kupovati gda je dučan bil zaprt. Ja sem pobirala jajca v kokošinju cu gda su se oni pri svinjcu o temu spominali, i tak naletela na prva istraživanja o seksualnomu odgoju.

Gda denes žena ima priliku sedeti v birtije na kave, onda je to popravek prvih jezera let gda ni udane babe nisu smele same iti na kavu v krčmu, ma kak je denes zvali. Bertija je bertija. Gda zrodi decu pak ž nima ide na more ili v zoološki vrt, to je onda veliki svet za videti. Z mužom, seveda. Malo nadoknadi kaj joj detinjstvo ni dalo.

Gda sem se z Jožekom pospominala o temu, same je mahnul z ruku:

- Baba, kaj bi muži morali opkrasti banku naj bi babe po restoranima vlekli! Speči nam krumpere na kockice z špekem

i lukom, naberi šalatu na vrtu i to je to. Sfrkni bučnicu... Kako-ve lignje, si ti ponorela?

I to je bilo to, a ti si Ifkica misli svoje. Mam sem išla nazvati svoju Macu, v četrtek idemo v betežnicu v posetu nejne sestre, kaj živi vu Varaždinu. Išla bu i Jelica, nejna pajdašica kaj se znamo još z srejne škole, z avutom sme tej čas vu Varaždinu. I v restoranu z lignjama, vusput. Oj, la-la, ko treba deda za v lignjama uživati?

Mukbang¹

Čera sme se moj gazda i ja gadno porečkali. Ja sem vudrila tezu kaj se nemu ni zdopala. A kaj? Pa, mi na svetu imamo dve vrste (h)rane. Jena da človeka zasiti i zjača, a druga kaj ga dela vse više lačnoga, nikak se najesti. Tak da stalno kupuje još i još jela. Primera radi, domače kuvano jelo; z vrteka povrtje, z dvorišča piščenec, ze svinjca pujcek, mlekeco od kravice ze stare naherene štalice; ranjglica, kuvača i pečica na drva. Strpliva babica kaj celo življenje rani svoju družinu čuvajuči ogenj v šparhetu. Človek se naje tak da vse puca, more pol dana delati na tri tajnera poroga luka z kuvanim buncekom, i zdrav je kaj dren. Ili sarme. Ili puna tavica pečenih račjih jajci i velika zdela šalate kaj je još v jutro na vrtu rasla.

Druga stvar je predelana rana kaj se kupi v marketima, zčaroberana, ni sam Svevišnji ne zna kaj je nutru, kak rečimo meso naređeno od čučinoga perja. A človek je od tega čuda vse više gladen. Nikak se najesti. Vsaki čas je lačen, i beži vu frižider po još jela. Za čas, pak žere. Betežen je i hajkliv, mora kupovati vitamine i minerale. Mora ga se cepiti proti kojekakve gamadi. Debeli se skup z girtašlima meršaveh bogatunov. Bome – vražje kolo.

A kaj, nema tega na pol zgotovlenoga proizvoda v škature, konzerve ili vrečice, a da nema preveč cukora i soli. I kojekakve mudrije, morti i celoga kemičara nuter zmlevenoga. Sad je pacijent već na bar četiri škatule kojekakvih lekova.

mesečno. Vsi zarade na bokcu. Zato je novi Bog na Zemle održal propovest o temu kak nam treba još „...dece, we need babies!” Tej put je to išlo virtualno, ni v kamen zapisano. Tak izim žeranja, na red dojde i seksanje. Ali, zaradi vsega gore navedenoga, denes se ljudeki već nemreju razmnažati kak bi šteli. Onda tu stručnjaki zarade, a pametni prodavleju svoju pimpekovinu. Vsi srečni jer se – ide naprvo?

To z mukbangom... Lepi i meršavi dečec, ni mu tren-deseteranje baš išlo, i za niš drugo ni bil bogznakaj, nikakvi majstor, čak ni pulitikant, počel je pred kameru žrati runjake rane. Dal si je ime Avocado. Natukel je, aaaaa, bar četiri prsta špeka na trbuhu i riti, i tak zarađival bar deset jezera dolarev mesečno. Čak i više od dekli kaj se pred kameru skidaju do gola, a je kojekakvi muži glediju za mesečnu pretplatu na *the internetu*. Dedi si zbereju lektiru kteru očeu čitati; vekše cice, ili debeleša rit, dukše noge ili Nefertiti vrat. Još gda dekla kakvem bogatunima rodi dvoje dece kaj surogat mamica, more v pemziju z trideset let. Ili se udati i biti moderna, dobro potkožena, independentna, samosvesna mlada trendseterica. I slikati se ze svojim blizancima i još petero dece kaj je posudila od dve sestre. Onda ju bedače na internetu prate. Pak zaradi. A sad, prosečni američki *blue collar* delavec zaradi okraj četiri i pol jezera dolarov mesečno. Vsaki dan ide vu fabriku, tam za strojem stoji osem vur i nekaj dela. Dok dela. Doma rani svoju dečicu i babu kaj se slači samo za nega. Ima bogec ekskluzivu bar na nečemu.

Kuma Jagica, gda je išla od doktorice, navrnula se k mene. Spominamo se, velim ja nje, već gda si natukla 120 kil, mogla si se snimati kak ješ i kaj ješ, vsaki dan na vagu, bi ime-la svoje pratitele i zaradila vrpnu penez. A sad gda to natučeno salo moraš skinuti, pak bi te pratili, pak bi natrajbala penez.

Moja me dobra kumica belo gledela.

- Znaš, Ifkica, am si ti zbila zabludela, ma kaj zabludela...
poludela!

A ja, da bi reč rekla.

¹ Južnokorejski fenomen koji kombinira korejske riječi “jesti” (*meokneun*) i “emitiranje” (*bangsong*), a označava video ili livestream u kojem osoba (host) konzumira velike količine hrane pred kamerom.

Cocnlift

Gda sem bila mlajša, kolegice na poslu i stareše susede, znale su mi pripovedati kak z vremena na vreme primete da su – cocnule, misleći na starost kaj se pomalučko privlači k telu kaj megla po livade. A onda najemput, prebudiš se i boli ovo ili ono. Gda sem lukala kojekakve kriminalističke filme, to me podsetilo na otvaranje sefa. Tat se prišmajhla k peneznice i ak je kombinacijsko čudo, polavko vrti brojčanika, ili bi vučeni rekli okretni kotač dok se ne čuje „coc“, znači da je jen broj bliže blagu. Samo kaj ovej moj cocnlift ni v lovu na niš drugo nek probleme, a mu ja pokažem negvoga, ak me bu preveč zahebaval. Am sem ja Ifkica z Gornjega Moslavačkoga Sela!

Reč cocnuti je gustokrat spominjala moja pokojna babica. Znala je reći, življenje je kaj lift. Lepo te odveze na vrh zgrade, a onda počne iti nadole. Malo cocne, malo stane, malo se posmekne, cvili, šteka, puckeče, nigda dosadno. Dok ne počne cockati vse gusteše i vse više, pozabiš da stariš, a onda jen dan, odštekaju se sajle i bormeš cocneš, ali poprav. Stvari se malo podmaže, prišarafi, zakrpa, zategne, lupi, i ide se dale. Boli ovo ili ono, trpiš i čkomiš. Kaj bi neko išel misleti da si stara. Opereš špigle i znenadiš se babice kaj na te luka ž nih. Pokojni stric Vena je znal reći, življenje je tobogan. Morti zato kaj si je pemziju zaradil na bazenima v toplicam v Nemčije. „Odskližeš se v starost tej čas, ni ne primetiš kaj se stalo, a se več vtapleš.“

Ko mlada, ja stareše nis poslušala niti dumala preveč o te teme, vsi navek pametuju i mudruju, dojadi. A sad, kaj da bi rekel keks, prešla mladost i ve ti ga na, i zmučena sem kaj da i nis svoja. Osetila sam nemoč, na svoju sramotu, krumpire sem belila nasedečki kak nigdar prede. Vse kaj sem prede naredila, tej čas, v letu, trajalo je dugo v noć, a potle onak trudna nis mogla zaspati. Vse boli. A i od brige, kak buju posli zišli i jel bu sreče v temu zemalskomu sefu.

Po prvi put sem, ali poprav i zaprav cocnula, a da mi je to do vunzemalca došlo, na svemu dvorišču i osramotila se za vse veke vekova. Moje desno koleno je naredilo puč, otkazalo poslušnost, i prešlo vu vražji tabor. A kaj. Jožek je nosil dveltrenku z našim vinom i tacu z kupicami z hiže na dvorišće. Ja sem išla za nim i nosila veliku drevenu tacu z šibom opletenu, prelepu, to mi je vnuk Tonček daruval lani za rojsni dan. Na nje deščice, escajg i salvete, košarica z još toplim celim kruhekom i našnitana dimlena moslavačka bela kobasa, dva para suhih češnjovki, tak pol kile suhe rolane šunke, domaći suvi sirek i fanj mladoga luka. Vse vu vsemu, za pol sela naraniti. Po istine, bila sem lena nositi vse to na dva krat, preterala ze slaganjem stvari na tej poslužavnik. A, lenčina plača dvaput.

Muži su celo jutro kopali zdenec. Nafruštikali su se toplih livancev z đemom i medom, navžili vruće bele kave, mlekeco jutrošnji podoj. Bilo je pečenih jajec z špekome pride. Sad je došlo vreme gablecu. Za obed sam pristavila prefinu juvicu od kokice i govedega rebra i flama, v rolu se pekel krmenadlin i pilek, omesila sem mlince, nabrala šalatu na vrtu i zamotala dva pekača bučnice. Istina, imamo zdenec na dvorišču kaj nigda ni presušil, Bogu fala, a sad se kopa novi na jograde, gde imam veliki vrt. Nabere se sega za nas, za našu decu i živinu, nekaj prodam filarke Ankice si crnoga fonda pomorem. Tam je zemlica rodna, lahko se obdelava, celi dan je na suncu, nema vočki. Ali, tak prhka zemla nemre dugo držati vodu.

Povrtje se mora stalno zalevati. Z tri majstora je i naš vnuček David, on študira kaj ja znam kaj, i oče dokumenterati kak se negda bunare kopalo na ruke, da bu knigu pisal o naše stari-ne. I pomagal je dedekima. I tak, nosim tu veliku tacu punu rane prama mužima, sedeli su za stolom, pod murvum. Okraj njih su se motale čučice z lubičastim tabanima.

Već dva dana, desno koleno me baš ni slušalo, čudno se ponašalo. Istina i bog, trebala sem ga iti slikat još pred tri lete, a ne mi se dalo danjgubiti po Domu zdravlja i obilaziti specijaliste. Kaj da bu rengen zlečil betegu, ma kak se zvala. Danes doktori foršibaju pacijente sim pak tam kaj prometniki cuge-ke po štrekah. Gda počneš okraj belih kutah hoditi, onda tek počneju pravi problemi, nikaj ni kak bi trebalo biti. To košta cajte i peneze, makar se zna, starost boli i proti nje nema leka.

Treba iti na terapije i kupovati skupe masti i tablete, poslati deda na vrbu, naj odreže ščap za hodanje, a on more opasti i nekaj si strgati, ne daj Bože. I iti na slikanje. Onda skupa iti na inekcije, i ak niš ne pomaže, na kojekakve aperacije. V toplice. Velika danjguba i trošek. A kaj z blagom i fundušem? Ni mislit! Gda se jenput otpre te Pandorina kištra¹ i zakotura vergilinsko kolo² odanju po betežnicama, nema kraja. Bludenje je za one kaj niš nemaju i niš ne delaju, gradsku sirotinju i lenguze. Ili one kaj specijaliste zimaju kak izgovore za oti-ti zdoma i ze svojim se loterom najti. Deda doma čaka i loži peč, kaj bu bogec star, skorišćeni. Ovak, malo boli pretrpim, pomorem si z domaćim lekima kaj i naši stareši, stegnem i zamotam, denem obloga, počinem, vežbam z motiku i roglami, i znova sem frčna kaj deklica. Do novoga cocanja.

Nosim mužima jesti i brojim još dva koračaja do visokega poceka na verande. A gda sem digla desnu nogu da ga bum prekoračila, same sem cocnula i ostala klečati, a tacu sem držala v rukah. Valda sem z šlapu trknula v praznak, ko bi ga znal. Imela sem sreću, niš se ni rasteplo, prevrnulo, razbilo

ni razlejaljo. Kad, majke ti mile, nemrem se diči. Kaj sem sad? Kaj ak me muži vide? Posle je Jožek rekel da mu se činilo da sem viknula „joj“ i nekaj preklela, ampak ni me bilo videti za vuglecom hiže. Probam, nemrem se diči. Nemrem tacu pustiti na zemlu, pred menu je tej pocek, am se vse rastepe. Klečim, a kolena boleeeeeeeee... Ne znam bi jokala ili mrla od srama. Ak me vjemne smeh od muke, vse se bu rasteplo. Neču zvati v pomoč, ne mora selo vse znati!

Kad, vu to se naveze naša poštarica na dvorišće, skoči z motorina, i trk prama meni. Mam me je opazila i kaj je na stvari! Zela je tacu i dela na pokriti zdenec. Vrnula se po me i pomogla mi diči se. Otpelala me je v hižu, otišla na vrt i natrgala listje zelja, stegnula obloge na kolena. Oblekla sem stari plisirani šos, kaj je fanj dugački i široki da se oblogi ne vide. Am sem zgledela kaj sused Vlado parketar gda se primne posla. Onda smo skup išle k dedima malo si zagristi. Bem ti cocnlift!

Poštaricu sem poprosila naj nikomu ništ ne pripoveda, gurnula sem joj mito v onu veliku torbu; dva suva sireka, čokoladne napolitanke i lepi rubec od svile. Inače, to bi za čas na motoru prelaufalo po celomu selu, kaj virus. Kume Jagice sem se požalila, zvala me je k sebe, dala mi je svoj domači lek od gušćje masti i gaveza, morti mi pomore.

Drugi put sem cocnula gda sem išla z avutobusa, na peronu v Zagrebu. Vse kaj znam je da su obadve pete na cipelah pukle gda sem stala na rubu najgornje štenge i pozdravlala se z šoferom, pokojnoga Lojzeka Škanića najmlajšim sinekom. Sela sem na rit i povezla se na peron, kaj na eskalatoru. Od strava se nis mogla pomeknuti. Kaj da me neko hitil ze svestirske postaje na zemlu pak me ta, kak vele gravitacija, zabetonirala za asfalt. A trtica, to ni za reči kak je bolelo. Mahnula sem z rukom, kak na filmu i viknula: „Taxi!“ Došel je taksist, prvi na redu, pobral moju tašku i odšlajsal me v avuto. Morala sem se meknuti da ne zoveju Hitnu pomoć, kak mi je, tak mi

je, da bi reč rekla. Lojzeku sem pokazala da ima čkometi, z prstom pred vusnic, okomito, i zagrozila mu se z kažiprstom. Same me je gledel v čudu, oči velike kaj pri našem konjeku „Dollaru“³. Taksu me je odvezel v Novi Zagreb, kaj već dugo ni novi, k sineku Iveku. Tam sem trebala decu pričuvati, sneha je prešla k svoje matere i ocu v Slavoniju, obadva su stari i be-težni, bu je bokce v dom spremila. Ja bi je najrajše zela k sebi, a Jožek ni čuti! Dok bum ja v metropole, čer Lubica bu ocu po-magala na gospodarstvu. Zlatno moje dete. Dok sem tam bila, stareša vnuka mi je posudila svoje stare tenisice. Trejti put sem opala z vlaka na naše železničke stanice. Bome je bolelo, crni kamenček su se zabili v kožu kolena, potrgali skupe štumfe i sramote sam se med svojim selakima vžila.

To cocanje je baš pravi, kak to denes pripovedaju na ko-jekakvim zaslonima, *fucking shit* veselje! Ko bi stalno klet lute koprive i staru lesu? Am nam velika trumperička kultura širi horizonte, zurimo vu holivudske filme i serije i poslušamo le-potu engelskoga jezika: „Fuck, fuck, fuck!“ Žako to tak lepo ponavlja i servira Krivušičke gda krade sireke, da je milina. A Jožek ostane kriv. Tri muve vmorene z tri reči. Fuck, fuck, fuck! Fuck fucking cocnlift!

¹ prema grčkoj mitologiji, kutija puna svih zala

² zbrka, metež

³ konj na kojemu je jašio John Wayne u nekoliko filmova

Levoputaši

Gda se ovodobni žitelji celoga našega mesta presele v historiju, naše cajte buju morti zvali era špinčenja s kraja štalskoga doba. Vsaki se bedak z nečim fali, večina z onim kaj su kupili ili vkrali. A kak su došli do peneza, to je druga pripovetka. Dičiteli i v državne gajbe očuju biti najbolši, ko je dobil više let rešta? Hvalajanuši se, ak baš nemaju zo čem, fale z cuckima. Čiji je pes skuplejši i pametnejši? Nekteri hvalapetri se špinče z avutima. Trejti z trofelnum ženum. Ili trkačim konjom. Nekteri skrivleju komplekse z novu jahtu ili lepim mladim gelipterom ze strane... Ne mora žena vse znati. Nekteri hodiju po svetu, tam gde susedi i pajdaši još nisu bili. Glavno je biti glavni. Viroza kaj joj ni leka.

Mi selaki se još od rata, Drugoga svetskoga, nadamo da bu naša cesta preširena, kaj ne bi skakali v grabu gda se moramo razminuti z velikim traktorom ili kombajnom. Problem je i gda se dva avuta krajcaju. Naš sen je bar jen trotovar črez selo, vsaki čas na te naše ceste na asfaltne dijete neko strada. Pešaki, biciklisti, motoristi, romobilisti, veliki i mali... Pred mesec dana je kamion trknul Anicu, Miška Brestovca dovicu, išla je z večernje meše. Am joj je siroti nogu i ruku potrl i pobegzel z mesta nesreče. Ostala je v grabe ni bila vu svoje svesti, sreča kaj ni bilo vode, bi se vtopila.

Dok mi živimo v stravu i želimo si asfalta, od Kanade do Avustralije, se sprevađa „depaving“ i „regrining“. Bi reči, tlo z betonskoga rešta i spod asfalta se oslobađa naj bi ga

sunčeško grelo, a kiše mu minule žeđ. Tak se spasi okloplena i zaprta v rešt zemlica, nikomu ništ kriva. A svet se spasi poplavalah. Vusput, to pomore gradske bokčije z mentalnim zdravljem, zgledi da čiste škorne nesu dobre za pamet. V gradu se seje trava, stebila i cvetje, naj bi Zemla pak bila zelena. Još gda bi gospončeki i gospe sami sadili cvetje i povrtje okolo svojih betonskih košnic, i zdravlje bi im se vrnulo v kosti. Bakterije v tlu su lekovite za fine damske prste.

Na zeleno i jeftino ladanje i povezivanje z mamicom prirodom, v GMS (prelepo Gornje Moslavačko Selo, op. Ifkica), atererale su tri familije povratnika z Avustralije, naši iseleniki v penzije. Naredili su velike hiže z bazenima, ž nima je došlo i nekaj dece, a su i oni v penziji. I sad, oni očeju naj bi se avuti vozili po leve strane ceste, i da tak vozi čak 35% svetskoga stanovništva. I cela Avustralia. A mi sme zavostali desnoputaši, i to je to! Da skoriste avute kaj su doplaval i do rečke luke na lađi, a su molili Boga naj bi se potopili, bi dobili lepe novce od *Insurence Company*. Obsecurana.

Makar su oni naši, otišli su v svet ze svojim starešima ko deca, nemreju sad prekrajati naše regule. To im ne bu prešlo. Za razmeti je da su i sami Brexiteri, svoje kriminalce negda brexiterali v Avustraliju naj ih se reše, a je ne rane v gajbam kak pileke, a ništ od jajci. Ovi naši su prešli proč z domovine zaradi volje svojih stareših. Nemreju oni sad narediti svoju koloniju sredi lublene Moslavine i delati kaj očeju. Gda sem nove susede Lily z tri L, bi reči Lilly, pripovedala kak su Englezi počeli voziti po leve strane ceste v inat desnoputašima Francuzima, ona me je samo belo gledela. Jedva je kaj razmela od moje spike. Došla je kupiti moje suve sireke, borme šest komada i to mi se lepo vidlo, novo teržišče za moju muku. Imela sem razmeti, bu je delila svojim kolonistima levoputašima. Študiram si, kolonijalizerali su nas i pod svoje metali osvajači, da sad ne nabrajam od stoletja sedmoga na sim, a

sad i Avustralci? Za ne verovati. Borme smo nekakov mitni narod, volimo vsakojake kape. Ili bumo pak v zilami i štihima dizali bunu?

„Bye, bye!“, žako je Lilike odzdravil na odlasku, te piratski tič se komaj dočecal nekterega pismenoga na svemu jeziku. Nekaj joj je preklel, a ona mu je vrnula i nasmejala se, čini mi se o nejne riti je bila reč. *Nice ass*, takvoga kaj. Išla sem da joj bum pokazala kola, zakaj kočijaš sedi na leve strane i zakaj kola moraju voziti po desne strane ceste, a ona je već bila na pol puta doma. Belosvetska baba, štela sem se ž nu pospominiti o tem ledu kaj ga Grenland zvaža v Dubai i kak je tam privlekel preveč kiše, su trave počele rasti v pustare. Mogle smo laprdati o žabe v Indije, kaj je na plečima gliva raste. Morti je *hoax*, a morti ne, sejeno se more laprdati o temu. Jožek veli da je regetače glivu neko zalepil z super lepilom, a vnuk Igor da je to v fotošopu naređeno naj bi od zgubidana delali bedake. Suseda mi je mahala z svega jobluka z džezvu. A kaj drugo, gurnula sem suhi sir v žep fertuna, povlekla obed na kraj table i prešla na kavu. Bum videla kaj mi bu ona gatala.

Dva dana kesneše, dedo i ja smo sedeli na naše verande, išli su levoputaši na oglede k susedi prek puta. Poslepoldan, vreme za engleski čaj. Ona je nosila škatulu prelepo zamotanu, morti menšu zmržnenu tortu ili digitalnu vagu, takvoga kaj, a on flašu. Išli su pomalo, *laughing and chatting*, smejali se i pripovedali. Marekovići su čučali za živicu i pratili kaj se dogaja. Ona je imela mali dalekozor na nosu, a on je snimal z mobitelom.

- Ifkica, zapameti si, ovo su ritolisci.

- Daj-naj! Dobri ljudi se očeju ze susedima pozdraviti. Kaj zo tem ne štima?

- Ja ti velim da peju od hiže do hiže, očeju nagovarati nas domače naj bi se po cesti vozilo po leve, a ne desne strane.

- Očeš reći da je to lobiranje?

- Pulitika.

Drugi dan, dojde gazda z štale, veli, išli su Avustralci k Marekovićima. Nosili su paketić nečega i flašu. A su se Marekovići pritajili i nesu im vrata otprli.

- Kak znaš da su doma?

- Am sem je videl na obloku od kuvinje do naše strane plota.

- Zakaj ne bi vrata otprli novim susedima?

- Morti su se trebali najaviti.

Kak Marekovići nesu otprli vrata, Avustralci su se navrnuli k Gajgerice. Ona je zišla vun na dvorišče čim ih je vidla na svemu mostu, zagrlila je i skušovala Lilly z tri L i rukuvala se z Avustralcem. Bome su zaseli, več su i svetla po hižami gorela gda su išli domom. Ne bi je vjela na odlasku nek se nejnom odlasku Gajgeričin veliki reflektor na mostu uklučil pak mi je poglet vkral. Tak sem znala kaj se dogaja.

Zgledi da su levoputaši dobili Gajgeričin glas. Ak su se razmeli...

Na televizije

Popoldan smo dedo i ja seli na našu verandu da bumo popili kavu, prede nek pojde z kravami na pašu. To po-drazumeva lepi veliki sendvič i dve šnite orehnjače za pastira, i dve kuglice sladoleda od čekulade z škrlakom od šlaga za me. I mali suhi sirek Jožeku v žep naj ima kaj hrdati gda je na livadi. Male se pospominamo i počinemmo, a ni puno treba da se i pokcmmamo.

Baš sme se lepo častili, kad zvoni moj mobitel. Kuma Jagica zadihana i splašena kaj da je namesto kepca na vrčaku našla Trumpa kak tam čučī, pak se lekla.

- Naš Mirek bu v dnevniku.
- Kteri Mirek?
- Sused, pokojnoga Štefa i Lizike najmlajši sinek.
- Dobre, a kaj se stale?
- Bu v dnevniku! Poglečte si.

Jožek je bil pri orehnači, sendvič je zginul. Kad zvoni naš kućni telefon. Javim se, a Marko pokojnoga Habajca vnuk više kaj pevec:

- V dnevniku bu moj kum Mirek!
- Kojem?
- Denes na večer.

- Koji kanal? Am je denes TV kanalov kaj tekuti v kokošinju. Svak kododače svoje.

- Bum pital...

Popijem si gutljaj kavice, baš mi je pasala, kad, Jožekov mobitel:

- Vidim Lizika, ti zoveš. Dobro, na kojemu programu bu Mirek v dnevniku? Denes ih je kaj micekov v protuletje.

Negda, z večera, krave su morale biti podojene i napoje-ne, svinje naranjene, kokoši zaprte, hiža zaklenena, večera na stolu do Dnevnika. V točno 19:30 vur gledel se sveti Dnevnik! Jen jedini. Gdo je do sebe držal, zuril je v televizora. Spametni su se najeli prede nek je Oliver Mlakar pozdravil gledateljstvo. Ceste su bile puste. Gledel se Dudek i Regica, i „Naše malo misto“ takaj. Niko se ni usudil k nikomu iti v to doba. Ili se po dogovoru skup gledelo, ko ni imal televizora. Telefona ni bilo. Tak je bilo v našem prelepomu Gornjemu Moslavačko-mu Selu. A mi je toplo okraj srčeka gda se tega setim. Denes, jenu TV firmu platiš, vse druge glediš za badav, a te vmoriju reklame. Ko ne zna da su i cajti i novci skupi, nemu dobre.

Več se nesmo javlali na telefone. Am zname kak Mirek zgledi, kaj bi svoje rasporede išli kvariti i po dnevnikima iska-ti gde se je pred kameru hitil. Am je niko i niš kak sme i mi sami, ne bi on imel puno pametnoga za reči. A, morti znenadi. Gda je gazda prešel z blagom na livadu, pospremila sem stol na terase, očistila pečurke kaj sem je nabrala v kuruze, pofuri-la i hitila na luk naj se predinstaju dok sem posude prala. Bum je za večeru z vrhnom prek žgancev prelijala, to stari voli, a ni mrsko ni meni. Gda se dobro naje, menje zanoveta i prede zaspi toboš gledajući televiziju. I nekteri Dnevnik.

Sela sem na čas k kompjutoru, naj bi videla nova čude-sa ovoga sveta. Ak me Krivušićka dojde zanovetati naj bi ju storpedirala z nečim kaj ta baba još ni čula. Ni ona kriva kaj je purgerski snob. Metropolu za čas predela selake v gospodu, za ne prepoznati! Gledim najnovije vesti z navuke, jen brexi-

terski magazin trdi da su navučniki došli do hipoteze, da je vulkan zbrisal dinosavure ze Zemle, a ne asteroid. Moguće me je Prevoditel malo zmotal ze svojim prevodima, da ne spominjem kak mu padeži ne leže, no tak nekak. Vučena gospoda su svrdlali ocevansko deno na više mesti, i to jako gliboko i navčili da je ščemerni plin tega vulkana v denešnje Indije delal skoro milijun leta. I več sem se poveselila, sad znam kaj se stalo tem velikim stvorenjima, kad, zaključek veli da znanstveniki misle da se isto moglo stati i da je asteroid lupil Zemlu. I tak, Martin na internet, Martin z interneta.

Snočka nis mogla spati i naletela sem na dokumentarni film. V Alberti, Kanada, v prerije, dinosavurekoveh fosila je puno na jenomu mestu, kak nigde na svetu. Jena lepa mlada navučenakinja je pripovedala kak misli da su pomrli zaradi poplav. Velike reke te denešnje prerije su je v protuletje nosile i ftapale, gda se otapal sneg i led, ko posledica promene klime. To je moglo biti z više razlogov, zemlica se grejala, bilo im je onak debelima bokcima vruće, ladili su se v mulu i vode i šlus. Jedino su se tice dinosavuri spasile, i tak denes imamo kokoši na svetu. Po pitanju pitanja zakaj su dinosavuri zginuli, ak se još neko usudi me pitati kaj je bilo pervo na Zemle, kokoš ili jajce, mam mu hitim dinosavura na nos. Ko zna jel bumo igda znali istinu. Dale, gledim, vesmir se širi bržeše nek se mislelo, to dokumentera Webb teleskop z vesmira. Bu svet trebal nove fizičare naj bi se došlo do novih tvorij. Nekaj z megaparsecima, ne razmem o čemu je tu reč. Bi Jožek rekel, Ifkica, pak mlatiš praznu slamu.

Jožek se z blagom vrnul z paše raneše, bome se kravicam ni išlo tak rano na spalo, am je vani bil još beli dan. Mogle su još pol rali trave popasti dok suncece ne zajde. Ja sem je prešla podojiti, a on je sel k televizoru. Gda sem se z punim dojačama vrnula v hižu, veli bil je Mirek na televizije. Vjela mu je kamera drobec, podbradek i nos, te profil nemre se ne primetiti,

bome se je zaletel prama kamermanu, ni se ovej snašel pak ga je snimil, a zaprav je nekaj drugo štel vjeti, za negve pleči. Mam do njega je stal nekajvi, to kak vele VIP.

- I, kaj je Mirek delal, je kaj pametnoga rekel?

- To nis videl

Priredila sem mleko, včinila sireke, kuvinju počistila, Jožek je prešel v kupaonu, a ja sem čakala omiljenu seriju. A ovo z Mirekom, to je bome velika i opasna stvar, zajti v kameru TV dnevnika. Ni dobre predalko iti v ničemu, stvari propadnu, a ti ostaneš posran, tak je pokojni dedek Tonček znal reči, a bome je puno put bil v pravu. Da je bogec stari živ, kaj bi denes rekel za vse ove pametnjakoviče kaj z paštete skačēju? Sekud prostitutiraju svoje lice i pametuju, kaj da imaju nekaj za reči. Najbolši mi je stari Mareković, pod gasom: „Su metastazirali po društvenim mrežami! Još malo pa se buju pri prektologu i ginekologu slikali! Kak bi se onda ti selfiji zvali?“

Štela sem se z Jožekom pospominati o temu kak je morti vulkan vmoril dinosavureke, i kak se vesmir širi bržeše nek se dosad mislelo. A on, kaj z topa:

- Baba, dosti! Kaj je za večeru? Am me je friški luft prevu-
zel, a i kada puna tople vodice. Lačen sem kaj vuk. Trebala si se v navučnika deti, ne bi niš morala delati i same bi tvorije zmišlala... Gorša si od Krivušičke! Ona bar zna kaj šlabekuje!

Bormeš da, z papagajcem se najbolše razme gda na moj suvi sir vozi.

A, da bi reč rekla.

*The crush*¹

Skuvala sam tri litre file za svoju prefinu moslavačku medenu pitu, kaj sem recept, ko najvekšu tajnu nasledila od svoje pokojne babice, z našega prelepoga, Gornjega Moslavačkoga Sela. I ni samo dobre i lepe kolače pekla, nek je i popevati znala! I to tak da ti srčeke bržeše luple, a suzica zamegli joko gda ju poslušáš. Čim je započela z pesmu, ko god je bil blizu nje, popeval je. Imel sluha ili ne. Mlatil tamburu ili bajs. Čital note ili ne. Tak sme se mi selaki lečili, a denes deca ideju dvajst let v školu i tak su kulturna da se srame za nas stareše i vele da bečimo kaj mački vu veljaku, a psihologi si baš lepo zarade kaj se ž nima o temu spominaju. Bi ja tu imela još kaj za reči, a bum fina, lepo odgojena i kulturna Ifkica. Kaj je gola istina. Nek pukne kome ni prav.

Jenu zdelu z filu sem dela van na jobluk naj se ladi, a drugu sem ostavila v kuvinje. Znala sem kaj bu. Moj najbolši gazda na svetu se bu skrivečki zadobavil one zdele na jobluku i ž nu pobegiel v muzej halata ili letnu kuvinju i tam se bu sladil. Kojekakvi štreberi pripovedaju da su muži z druge planete nek mi žene, a se meni čini da su oni večna deca. Deca vole file, a mi žene decu. Veselila sem se nuku Tiboru, došel bu prek vikenda dedu pomoči okraj kol. Treba je dobro podmazati, počistiti i šarafiti i kaj ja znam kaj vse ne. A i traktora treba na rentgena deti. Začas dojde protuletje, pe se na pole sejat.

Kola su čist dobro, a i traktor dela kaj vurica. Dumala sem si, stari je zmislil posle same da dečec dojde. Peju ribe

loviti skup, buju se igrali oko kol, a i jobluk gore visoko na seniku treba popraviti. Gda je zajni put puhal onej jaki veter, strgal je jeno krilo i steklo razbil. A kaj se pite tiče, mam sem pekla 10 kor. Gda se dečec primne posla ze svojim dedum, jena pita je za nje ništ. Još sem stisnula i oblatne pride, naj se najde. Z onom domačom filom od friško podojenoga mleka i cukora kaj se na šparhetu pol dana kuva. Bog blagoslovi.

Gda je Tibor došel, dedek je bil v dučanu, išel je kupiti kolomaz, lak, penzlin, šarafe, steklo za novi jobluček kaj je naredil i kaj ja znam kaj još, a mi dva sme se častili z jenu potrganu koru, i kremu. Ma, za prste polizati. Honduraška kavica, kaj je dete doneslo, je prelepo dišala. Komadičke kore je namakal v kremu i zdihaval od srečice. Veli on mene, babica, v Zagrebu sem se par put zestal z Mirjanu, tu od susede Barice vnuku, studira medicinu, prelepa je, i znaš kaj, imam *crush* za nju. Itekakvi.

Bem ti Gugleka, bilo me je sram otiti otprti prevoditela i pogledeti kaj bi tej *crush* mogel biti! Videla sem na intervjuu holivudske zvezde stalno pripovedaju kak su imele *crush* na kolegu ili kolegicu glumca gda su na filmu skup delali. Ono, gneli se i kušovali... Sejeno, otišla sem toboš po mobitela v boravek i brže bole otprem prevoditela, napišem *c r u s h*, kad, to je sudar. Majke ti mile, deca su imela sudar? A kaj se stalo. Studenti obadva, im se tramvaj zaletel i v koga? Am niko ne sme po nejne štreke voziti izim hitne službe! Ili kaj ja naposletku znam, nemamo mi tramvaj v našem selu!

- Dete, a kak misliš, imaš *crush*.

- Kaj ti nesi imela *crush* na dedeka?

- Ja i moje dve pajdašice išle smo z vlakom v Bitolu, Makedonija. Vsaka k svojemu bratu v posetu u vojsku. A Jožek je bil nihov najbolši pajdaš, tu z Moslavine, dečeci su se držali skupa. Ni tu bilo nikakvoga *crusha*. Vlak je tak lepo pomalo

vozil... Po istine, gda sme mi dekline odhajale z Bitole, Jožek mi je vkral kušleca. Bil je srameči. Pazi se, da mu nisi reč rekel, ti celu zdelu file zlijem na glavu. Same je sfuflal: „Ti buš samo moja! I imaš me čakati!” I to je bilo to.

Gledim dale na zaslonu, *crush* more biti gda se oče bunu sirotinje ili vojske zatušiti, kak je pokojna suseda Pepica znala reči, a ona se udala v naše Gornje Moslavačko Selo z Murske Sobote. Sad si mislim, kaj dete oče zatušiti, bi reči zagušiti. Kak je rečimo Franjo Tah i zatušil Selačku bunu, pri kraju seč-nja meseca 1573. leta Gospodnjega. A onda mi sine zakaj ga je deda zval na vikenda, toboš šarafiti traktora. Am se problem zove Mirjana, kakovi traktor! Baš sem prava baba!

¹ simpatija

Ne damo se

Kak se noč primikavala, mi dva starca sme počivali na verande. Naše blago pospremljeno i naranjeno, napojeno, na suve štraje. Živad zaprta, site svinje su čkomele v svoje vikendice za štalum. Cvrčki su cvrli i cvrčkice prizivali, mlade sove z Kovačovoga štagla su doletele do žice nad našim dvoriščem, i stalno se mamici javlale. Ze podrtine staroga grada na bregu spuknuli su se lileki, preleteli su zmed našega oreha i kupa slame za svojim poslima. Lastavice su se primirle v štale, pemo zaprti vrata. Vu tem spokoju, ni jeno se ni usudilo ni reč reči.

Kak se dan gasil, nebom su se pokazale zvezdice, lunine sestrice. Nektere več dugo zgašene još svetliju ovomu svetu. Študirala sem si, tak bum o i mi, gda se zgase naša trudna tela, grejali bum o one koji nas buju i dale nosili v sečanju kaj svetlobu.

Svet se je za našega življenja jako spremenil. Gda bi tulike tega svoje babice denes spripovedala, bi sirota mislela da sam ponorela. Jožek i ja smo naredili kompromisa z promenama kaj su nas tlačile, letala nad nami kak jastreb nad piščencima. A sme mi od jastreba naredili pajdaša i kojekaj navčili. Stroj sim, mašina tam, vupute i znanje celoga sveta na kompjuteru, vuz vredne ruke i pamčenje koje imamo od naših starih, i pomoć od obrazuvane, strplive dece... Gda se to skombinira, na konju smo. Ne damo se.

Po istine, bole nas rskava kolena, ramena tergaju, križa i rebra pečeju; no sejeno, staramo se za svoje dve kravice, puj-

ceke i dvorišče puno sekakve živadi. Vsaka čast fabrikami, marketlinima i šoping febre. Vse kaj se na stelažam dučana nudi ze celoga sveta, navozilo se v kamionima, eroplanima i lađami kaj se ni ja ni moj dedek nesmo. A mi si pojemo svoje domače jelo, kak negda. Držim da je lepo v gradu, po gospodski i bez brige živeti, navek čiste postole imeti i trajbati peneze, ostavlati je v štacunima i restoranima. Kome paše i ko to voli, vsaka čast.

Moj dedek i ja, mi smo od malih nog navčeni biti od koristi. Skrbiti. Največ nas veseli naša domača, starinska rana. Gda ja dobro ocedeni sirek zvrnem z cedilke v zdelu, narežem pol glavice beloga luka z našega vrčaka, malo crlene mlevene paprike i soli, pa gda si moj Jožek i ja to zasladime z tak pet deka suhoga domačega špeka vsaki, to depresiju, reumu i gripu zleči. Nadelamo se i najemo se kak ljudi.

Naša moslavačka zemlica je prhka kak pepel, ni se tu puno treba mučiti. Pravo je veselje zanimati se ž nu, i skup stvarati zeleni svet. Vrčak se malo prekopa, spuče staro korenje i lanjski kolci, doveze deset-petnajst tački gnoja i na drugo leto, imamo vrt z bajke. I mišiće, ni treba iti v teretanu. Na polu muži delaju z traktorom i priklučkima da se vse praši. Veliki posli su tej čas zgotovljeni. Za vnuke je dobro naj vide kak se negda živelo, a i navče se vuzgajati ranu za se. Nigda se ne zna kaj im bu ovej svet donesel, i kaj im bu treba.

I tak, gda si mi dva starca sedimo na svoje verande, dok nam joči v dalinu putuju sve do kraja nebes, a sunčece se skliže i pomalo ide drugam svetliti, ja sem zafalna za vse kaj sem imela priliku i snagu ovomu svetu dati. A ak se i polarna svetlost na nebu pokaže, kaj se više poželeti more? Zafalna sem za zemlicu ravnice koja tak nesebično rodi i rani nas. Za zrak kaj nam drevesa daju, a niš ne košta. A ljudi, oni su bedasti i znište tuliko toga. No, nekak v srčeku znam da bu pamet i ljubav zišla na kraj z bedastočama. Da im se bu presvetlile, i dobro bu pobedilo. Mora.

Vsi ti naši terirozmi

„**O**va salama je najbolša na svetu, sfrknuta po recepturi kaj ju je još pokojni Ambroz Matek Gubec probal i falil.“ Bil je kum z pra-pra-pra-pra-pra-pradedom, šukundedeka majstora mesara Štefeka Zagorca.

Gda je kucnul cajt za promene, majstor Zagorec je zel flajšmašinu na rukovrtlenka-pogona, vikal pod dvorcem kak vsi drugi pobuneniki i mahal ze svojim strojem. Ampak su kolege z bune rekli naj ide domom salamu delati, oni buju z vilami i sekirami feudalizem zatukli, ni ga treba faširati. I tak se Štefek Zagorec spasil. Potle neuspele bune prebegel je v prelepu moslavačku ravnicu. I den denes negvi nasledniki nadevaju domaču moslavačku Breg-salamu, od mesa i špeka z španskih, nemačkih i holandskih pujceka.

Reklama za pivu! Šuk-šuk-šuk-šukunded predededeka pivara Đureka Lepoga, bil je bratić z Štefekom Zagorcem, od Jankeca i Bare sinekom, i još je pred sedumsto let delal pivu. Bral je divli hmel, sejal jačmen, onak z eko-rukum, niks traktori. Pesticide još nesu zmislili, a i ak je laket bolel, ni voltarena, a ni aspirina ni bilo, ništ od adikcije (ovisnosti, op. Ifkica). Žetelice su jačmen žele i popevale, a on je cmojlil pra-pivu i nagledaval im se v dekoleteje. Ž nima je v društvu bil i mlinar Janko, a on pak ni niš zmisлил, same je bogec melu delal. Kesneše se prijel škrabanja dnevnika, tak sme zeznali istinu o prve pive i prve Breg-salame na svetu.

Ak očemo po istine, ni denes se od kojekakoveh terorizmov nemre pobeći; prazne saborske fotele, crlene od srama, delaju velikoga stresa takaj. Dok se človek seti zagasiti televizora, već je skroz na skroz sterorizeran! Interneta da ne spominjem. Jožek mi kazuje, gda je na paši i sluša kojekakve gluposti na tranzistoru, travica okraj njega sporeše raste. Ak se trave razbole – ne bu dobro. Da trave nesu počele rasti i biti zelena dekica planete, potle planetarnoga valunga, ljudeki bi i denes bili nomadi-skitnice, još bi morali rajzati po svetu i potepati se od nemila do nedraga z živinu za travami. I bilo bi ih na prste jene ruke zbrojiti, z dve tri nule pride. Sad su mogli ostati na mestu, i premeniti zanimanje v ratar. Privatno vlasništvo. Biblijski brat bratu – zlo, zaradi nasledstva. Vse skup zaradi trave. Ko bi rekel?

Gda nekakvi žgolavi mladič, lepi kaj slika na televizije reče: „Ja vsako jutro jem 3 mehko skuhana jaja, dve šnite špeka, jen paradajz, dve šnite kruva, pol litre bele kave i do obe-da niš!“ vsi bedaki sveta očēju baš to jesti. Če sekire padaju z neba, Jožeku moram na mekano skuvati tri friška račja jajca, i vse kak je gore navedeno. Bome sem prekčera pregovarala z racami, jajca su išla kraju, a one su štrajkale. Nihov sindikalni predstavnik je odkvakal svoje, toboš članovi negve sindikalne jedinice nečēju novu kuruzu, ni dobra! Same one staru, domaču! Iskale su i novu, vekšu baru. Problem rešen, stari racak, sindikalni predstavnik je nogice zgrijal v rolu, z mlincima! Ni problem, rasteju novi.

A teror lepoga lica? Dok bedaki zuriju v televizor i kompjuter, tu su lica z filterima, kozmetičerana i kolagerana, plastificerana i botokserana, popravljena i prepravljena po regulama lepote za te godišne doba. Vusta puna porculana. A gda zideš na cestu i v grad, vsi ti se čine grdi. Doživiš emocionalni ili već kakovi šok tega realiti šoua. Bokčija penziči bez zubi, motaju se po metropole, zborani, sede lasi, dame bez flizurah

vu vintage obleki. Glediju kafiče pune gospode pod radnim vremenom.

Terorizem po imenu sreča je največše zlo. Vsi bi šteli biti srečni. I mlado i staro. Zdravi nesu srečni kaj su zdravi, mladi nesu srečni kaj su mladi i srečni, siti, ideju v škole, ne da im se vučiti, možgane terorizerati. Stareši bokci su zadovoljni ak su još na nogmi, a to ni sreča. Ili je? Vučeni stručnaki terorizeraju bokčiju, govoreći da sreče ni. Drugi laprdaju da je sreča kaj jočale, iščeš je po celoj hiži, a si pozabil da su ti na nosu.

Najpodmukliji je tej terorizem kaj tera ljude v dučane! Su vučena gospoda razmela da ni treba vojsku delati, deliti žitele na leve i desne, več je kak ovce v tor, v dučane sterati i vse im peneze scecati. Z potrošačkim mentalitetom je cepiti, i ve ti ga na, troduplo vekša korist. Vse more biti orožje v rukama bedaka. Kaj se kučnoga terorizma tiče, gazda mora paziti na meru; ak pretera zo tem kak vele zlostavljanjem, ne bu jel poriluk cušpajs ni ladetinu.

Istraživačica Ifkica

Na internetu sam slučajno naišla na te esej, veli, pred 45 jezera let prvi moderni Evuroplani su živeli v Bugarskoj, okraj *Bacho Kiro Cave*. Svoju su pečinu naci-frali z kralužima od kosti špilskoga medveda, od kamena i od njih su delali halate i farbali je z crlenim okerom. Bili su lovci. Moderna navuka tvrdi da su deca z te Bugarske špile denes v istočne Azije i na Američkomu kontinentu. Zgledi da su se ti moderni Evuroplani pomešali z neandartalcima već nek se to do sad veruvalo. A majke ti mile. Sad moram preguglati to z tem neandartalcima! Nigda kraja vučenju, a deca se vesele gda ze škole zidu van i već ne moraju vučiti ni čitati! Gde su knige bile gda sem ja bila mala, želna znanja? Makar, znam, na drugem delu sveta, a ne tu Bogu za plečima. Onom bogatom. Kaj se mene tiče, nigda dosti cajta za vse kaj bi štela znati. Samo vuči i čitaj, valda zato ti kak vele akademiki i znanstveniki nigda niš ne delaju, bokci zahireni.

Gda mi se činilo da sem polovala stvari vu tom eseju, veli dale stručnak, da mi Evuroplani, a tu je i moje Gornje Moslavačko Selo, prosim lepo, skoro i nemamo nikakve veze zo tem prvem Evuroplanima kaj su imeli vezu z neandartalcima, a oni, prvi Europlani imaju veze z Amerikancima i denešnjim zapadnim Euroazijcima. Dobro je, pratim stvar. Bi reči, ti su se ljudeki kaj se još nesu mogli zvati Evuroplani jer se nesu dotepili v Evuropu, dotepali z Afrike na mesto naše denešnjice pred oko pedeset do šezdeset jezera let, raven med neandartalce.

A majke ti mile! Štela sem se z Jožekom pospominiti o tem velikim problemima kaj je znanstveniki širom sveta rešavaju, kaj bi v razgovoru morti i sama bolje razmela kaj je tu na stvari. Z Krivušićku to ne bi išlo, z Evom Pokornovom, ne verujem da bi razmela o čemu je tu reč. Gda bi Marekovićku vlovila na trezno, morti bi i nekaj zišlo z nejnoga mozga.

- Ifka! Ifka! Ifkica! Tratinčica moja lepa, a kaj delaš, am spiš pri kompjutoru! Vrak ti tu glupost dal!

- Kaj bi spala i to ni glupost, celi svet, vsi imaju kompjutore, ti si zavostali ded!

- Je, i oni v pustine Kaliharu drče okolo gole riti i imaju laptop mesto gač privezani.

- Bome bi mogli tej film pak pogledeti!

- Ifka!

- Jožek, kak je moguće da se ti kak vele genom od one grupe z Češke ni reproduciral pri nami modernim Evuroplanima? Kak moreju pobeći spod radara, zginuti sam tak? Za ne veruvati!

- Mogla si kravice očesati i mavune pobrati, am kolci pucaju od roda. Samo danjgubiš i drek znaš!

I tak, Ifkica ko Ifkica, odi za svojem poslima. A prede nek sem otkrila to seksanje neandertalcev z modernim Evuroplanima, prečitala sem kak je jen gazda imel dve familije i ze sakum po troje dece v istomu gradu! Saka je mislela da mu je zakonita žena, a ni jena ni bila, imel je i trejtu, bi reči prvu kaj je od nega pobegla jezero kilometri dalko i ni ju mogel najti kaj bi rastavu iskal. I tak je počelo to z dva braka i dve hiže. Obadve su bile z bogate familije i jedinice, on je imel *zahtjevnu karijeru* i puno je putuval, tak su mislele, a nisu imale puno cajta za mozek koristiti z troje dece saka i brigu z domaćinstvom. Da su još i krave i svinje imele ne bi ga nigda vjele v kvaru. Sam bok da već decu ni štel delati. A ne bi se niš znalo

da bivši zaručnik negve buduće moguće trejte, bi reči četvrte žene ni išel malo istraživati, slično kak ja volim znati kaj je na stvari. I tak si je vrnul ljubav svega življenja i pokvaril čak dve, a ne jenu familiju. I sad si mislim, jel moguće da je celi svet jen veliki *sex-hoax*?

- Ifkica, bem ti neandartalca! Gde si? Am je došel Igor, nuk, imaš kaj za jesti?

I tak, odi baba v kuvinju i k sudoperu, kaj je bilo, bilo je. A morti se z Igorom pospominam o tem svetskim problemima, je dečec išel v škole dvajst let. Morti on kaj zna?

Senje

Moj Jožek po noči spi i pripoveda. Retko sem ga mogla razmeti, a i bilo je noči gda sem bila tak spačena i trudna od posla, da nis čula negvu lektiru. Kaj drevena marija bi mam zaspala, posle berbe kuruze ili kolinja, ili ktereга drugoga velikoga posla. Srčeko bi štelо dale, a kosti i meso su tak trudni da se same sfrkneju pod tuhicu, a jutro taki dojde.

Gda si popije i pred noć sedi s pajdašima, Jožek zna biti onak, bumо rekli malo prgavi, oče gristi kak kakva mala kača, kaj ni, ali baš jako ščemerna. Kak one na odlagališču smetja v Zweibrückenu, Nemačka¹. Same male pikne tu i tam, naj bi se znalo kak je nesrečni i kak bi svet trebal biti lepši i bolši. Ja se ž njim potpunoma slažem, ali tu noć, gda nis mogla spati kak mi je reuma trgala rame i laket na desne ruke, bome sem poslušala kaj ima za reči. Celi dan je bilo puno dvorišče muških, betonerali su temelje za dvorišnu zgradu, pilo se i jelo. Preveč posla, ak se mene pita. Valda su imeli svoju mušku spiku ili kaj več?

Ležim, čez jobluk se gledimo puna luna i ja, planeram zutrašnji den. Kaj bum mam rano pristavila za jelo, treba je pospremiti dvorišče, polevati temelje po suncu da beton ne zgори, naraniti blago, pristaviti kotel za svinje, trebala bi veša speglati. Če pobegnem k flizerki vse me bu čekalo, a pak, bi čula kaj je novega v selu i malo si počinula. Gazda ide sutra k specijaliste v Zagreba, valda zato laprda i dok spi.

- ... to ni dobro za muže... same jena baba... vsaki treba imeti svoje pleme bab, čim deca porasteju počnu delati na polu z materami, i tak imanje gre naprvo... ovak sam se mučiš i prebudiš se navek z istom babum...

Majke ti mile! Am, nis mogla veruvati. Moj je Jožek kontrafeminist. Mam sem si ostavila mentalnu bilešku da najdem na Googlu kaj se to dogaja z Jožekom. V senjami, zgledi da se vrnul v prahistoriju i živel v pečini s pet-šest babic, lepo se z njima zabavlat i pleme štanca. Onda bi valda išel v lov na mamuta i zel dve-tri mlajše babe ze sobum naj vlečeju meso nazaj v špilju, vse dok ne vjemne i pripitomi konja. Druge bi čuvale decu i ogenj v ognjišču. Če se ne bi vrnul z lova, nekteri drugi mladi muš bi preuzel špilju z ženami i decum.

Ko bi rekel da je moj Jožek tak zavostaloga mišljenja, podsvesno valda, morti ni on sam ne zna. Nekaj tu ne štima, ak je muškima tak teško pal tej brak, ta jena babica kaj po nji plazi pedeset let. Si mislim, morti bi Jožeka ktera sponzoršu štela, od onih kaj ne kuhaju, hižu ne čiste, blago ne rane, a po doma hode gole, a prešla baba z kolačima.

Nis se imela z kim čuti po tem pitajnu. Mamek i babica su vmrle. Kak su se one borile z tom monogamijom z dedom kaj je mislil da mu je treba harem? Zakaj se nigdar niko ni spominal o tim bračnim mukami? Se morti dekla ne bi ni jedna išla udavati gda bi znala istinu, ili su se babe vrgle v gazdarice, a dedi po kuruzama stiščeju flundre. Ak su zbiljam muški tak nesrečni, kaj treba delati? Ja nemrem biti lepa i mlada več, sem pedeset let potrošila na pranje njegovih štumfov, gač, košul, tri jela na dan kaj je pojel, peneze kaj je zapušil i zapil, ljubovce kaj je nagradil za seksa kaj je dobil.

Sečam se, več gda sem bila v lepim letam, suseda je pripovedala, nejni pokojni je premenil jobluka i vrata na hiži stanovite gospe Ane V., gda je prodal cujezeke. Rekel je da mu je neko novce vkral v Žutici, zavezal ga rast i da ga je sused Mi-

rek našel i odvezal, gda je išel ze sajma v Sisku domom. Sused Škanić ga je videl pri stolaru v Popovače kak kapari floyzinu stolariju. Kum Lovnički je prepoznal Ankina vrata, a morti i ne bi, nek se je i on išel k njoj srčeško pod tuhicu zgrejati, a delal je v mesnice, blizu onega tišljera. On je naručil dva lepa kreveta i kredenc za tu istu Anku, a kak je došel do penez, to nigda niko ni zeznal. Negva deca v škole nesu imala nalivpera i knjige, to se znalo.

Si mislim, bolše da niš o svemu tomu nis nigda čula ni vidla. Menje bi se žderala. Morti je sreča kaj smo sirotinja, neče ga ni jena z malu pemziju. A ak nektera zagrizne poprav, jer proti lubavi se nemre ništ, ja joj odnesem slike sedmero dece, snahi, zetov, vnukov i pravunukov, datume rođendana i godišnjic braka, bome bi bila bedasta gda bi štela tulike torti i krumpera peči da je vse vsaki čas rani.

Gda je Matičina Mara došla i donesla mi flašičku svega ajvara i košaru paprike roge kaj joj je viška, malo sem okolišala i pitala ju, i ona je v braku jezero let. Samo je zdehnula tak žmefke da sem mislela da se bu cela Česma zlejala z nejnega srčeka po moje kuvine. Niš ni rekla. Čini mi se da sem vidla kak joj v oku suza sija. Zvadila sem palačinke ze sirom z rola, kaj su bile na toplom i pristavila kavu. Naj se žena pribere, sirota. Po istine, i mužev mi je žal, ni senjati ne smeju kojekaj, jer morti pripovedaju dok spiju.

¹ Rastuća populacija invazivne crne poljarice (*Hierophis viridiflavus*), inače podrijetlom iz južne Europe.

The internet

P lazim po internetu, *scroll up, scroll down*. Hižica je pospremljena, kuvano imamo, počivlem si od posla dok kišica pere pustinski pesek z kroveka i vočki. Da se bum malo zabavila, a stoga ništ. Briga na brigu, nigda kraja. Gledim, jate dečecov v Afrike muči se vu rudniku kobalta. Preklete baterije, nigda ih dosti. Ne daj Bog da te kobalt najdeju na Plutonu, tam buju tek rojenu decu v raketlinima slali! Gda odrasteju buju imeli posel. Ni to ko v Kutinu otiti! Siroče-ki mali, ni krivi ni dužni. A gde su gazdama roboti i droni za tej kervavi posel?

Otprem novi naslov, malo dete spi na kartonu na tratoru, pokrito z neakvu krpu, tak zamusanu joj se farba ne pozna. Kraj nega sedi noseča, mlada žena i prosi, nikterega ni briga za tu bedu. A v isto vreme na zaslon kompjutora skoči mi reklama za postelu, igračnicu, kahlicu i vitamine za mačku, same tuliko euri, trist posto popusta ak naručim paket ze vsem, i bez plačanja poštarine. I sad sem ja zavostala selska baba zato kaj mi se čini da v te mužike nekteri igra itekak falš. Suseda Krivušička me zašpotala: „Ifkica, koga vraga misliš globalno? Kaj te briga za ostatek sveta? Imaš naše prelepo Gornje Moslavačko Selo, svoju decu, štalicu punu blaga. Kaj ti još treba?“ Štela sem reči imam i zdravu pamet, a koga briga za babu?

Študiram si, za nikakvu reklamu na svetu ja ne bi išla celu penziju trošiti za mačku! Dobi jesti kuliko more pojesti, na po-

ceku štale čaka dok kravice dojim, napije se teploga mlekeca, vsako jutro i večer, bez konzervansa i dodatkov koječega. I na posel, mišeke loviti, masirati stebila z noftima i penjući se, vrapce vučiti brzo letati. Gđa veterinar dojde v kučnu posetu k blagu, hiti oko i na mačke. Imaju svoje aktivno, predatorsko življenje i zdravi su kaj dren.

Ve ti ga na, skoči glasna reklama i vrne me vu virtualni svet. Neko je zmisлил novi lek za bolečna kolena. Zleči stari i zmučeni, truli zglob za 24 vure. Košta *samo* tulko ojrekov. Zapanjila sem se od cene, povlekla luft v krivu vuličku i zaliknula se. Opasne su te reklame, morti bi je trebalo tužiti?

Jedva sem predihala, zela si dost lufta i počela gliboko sopsti. Kad, lepa i mlada, skoro gola dekla nudi mi kapi protiv tinitusa! To je valda reklama za muže. Čim ju vide, mam im v glave zvoni. Same tulko dolarov. Borme sem se osečala skroz na skroz svetska baba, pametna i močna, kaj milijarder. To je već dvadeset i trejti proizvod kaj mi treba. Mam sem se setila pajdaša Vinka, naručil je slušne aparate, a došle su slušalice za mobitel. Borme mu se smejalo celo selo. I ja sem tu školu platila. Ni vse v Google prevoditelu. Zeznemo mi strendere z našim prelepim padežima, tak mam prepoznamo vunzemalce med nami. A se i oni vžiju nas bedakov.

Dale, kujica je negde na tom napačenomu svetu, zlegla petnajst pesekov. I sad, razmem ja da je to ta, kak vele navlakuša (klikolovka, clickbajt, op. Ifkica), slično kak je i glista na vudice vábec za ribu vjeti. A nemrem si pomoći, baba kak riba, zagrizem, zanima me kaj je tu na stvari, makar znam da znatižela košta. Niš novoga ak je kujica okotila puno pesekov, a kaj se za tim skrivle? A ono – reklama! Oču ju SKIP, bi reči rešiti se napasti, al se ne da. Pak me očēju prepelati žednu prek vode! Cuclej veslo stara bedača! Klikni! Kupi! Kupi! Kupi odma, ni važno kaj. Same kupi! I to mam! Još same 5 komada na zalihe! No, požuri se! Bem ti vse.

Več tri dana me masira briga za četiri skupocena vkrađena peseka. Stalno pišeju o njihove sudbine. Opomenek, prijaviti te peseke veterinaru čim naletim na nje. Kujica je bređa vkrađena i posle su ju pustili domom, a male su si ostavili. Najrajše bi išla rešiti problem, a onda, nemam dost penezi v crnomu fondu za rajzanje. Ak idem pešice, od pesekov ni kosti ni mesa gda ja dojdem do kraja Azije pak onda z kakovu lađu do Novoga Zelanda. Ak bi išla ze svojim beciklinom, to je već nekaj drugo. Da se razmemo, ova babica ni tica, ništ od letenja.

Kuražno kliknem i potrdim da oču one *cookies* kolačeke kaj mi nude. Još, još i još! Znam da si onda nekteri negde na tomu bogečkomu Planetu zaradi kakovu mrvku. Morti kako-vi stareši i betežni umirovlenik, a mort i zdravi dečec kaj nig-da ni zel motiku v ruke. Bar ne krade i ne dela rat. Ak mu ova babica more pomoči, mu pomorem.

Kad, ve ti na reklame za šaru kiklu, na cveteke. Mustra slična fertunima moje pokojne babice. Baš mi se štelu te kikle, bi zela mam tri, v plave, zelene i crne farbe, bile bi puno jefti-neše. Kupim dve, jena je zabadav. Po istine, morala bi prodati kravicu ak bi si štela privuštiti vse kaj mi se dopada i čega mi se oče. Jel imam tinitus? Imam, prekleti bil. Jel me bole kole-na? Itekak me bole, pečeju, trgaju i cukaju! Jel mi se oče lepe kikle obleči i osečati se onak, kaj žena, gospođa, dama i ziti z tih starih i zlizanih canjkov? Oče! A, nemre mi biti. Šlus! Mah-nem z rukum na kaj god, *scroll* dale.

Komaj najdem nastavek o te kuse. Na ultrazvuku je stručnjak videl devet pajcekov, oprostete pesekov, v nejnomu drobcu. A gda je Alma okotila njih petnajst, gazda i gazdarica su ostali skroz na skroz streserani i totalno zabezeknuti! Buju se *mommy and daddy* morali lečiti, bokci presenečeni. Si nekteri glavoder¹ zaradi za lađu.

Nis primetila da se gazda zbudil, spal je na kauču. A gda je dreknul: „Baba, očemo...” Ja sem skočila na stolcu kaj da mi se krokodil prikresel pod stol i odgrizel nogu, kaj onomu bokcu na čamcu, na *the internetu*. „A kaj se lecaš? Odi pristaviti vodu za kavu. I načmi onu svoju prefinu moslavačku medenu pitu z mandalami, kaj si ju v jutro sfrknula!” A kaj ž nim? Gda bi znal kak sem se zmučila vu tem šopingu po celomu svetu i kak sem veliki karakter, nis ni jen eurek potrošila... I kulike vesti sem prečitala, a nis mu niš spripovedala ni komenterala. A on? Čim se vrne z marketa, vuru vremena nabraja koga je videl, kaj je čul, s kim se pospominal. Kaj bi bilo da se razme v *the internetu*!?

¹ U noveli Strah od letenja (1973.) Erica Jong naziva psihoterapeute “shrinks” a na hrvatski je to prevedeno kao glavoderi.

Moslavačke regule

„**N**aj se nalukavati v zdenec, bu te Hasterman¹ ščapil! Ak ne buš pojela grah-kašu, po noči dojde Joco² ze svojim hajdukima, i vkradne te skup z postelu. Ak nejdeš z kravami na pašu, ne smeš piti mleka! Ak neš meso jela, buš ostala trifrtalčekica i bu te trebalo nadosrati...”

Kaj vse stareši nesu zmišlali naj bi od me človeka naredili; male i hajklive curičke ktera ima kuražu terati šegu ze školum. Nis ja naredila zakon da se v školu mora iti i nis kriva kaj je zrasla na kraj sveta. Mi se onak maloј činilo kaj da obilazim celi ekvator, makar za nega još onda nis ni čula. Pol puta od nas do škole ni bilo ni jene hiže. I den denes, pol stoletja kesneše, to su rodna pola pod šenicu, kuruzom i krumperom, i košenice. Več onda sem poznala zob i jačmen. Kuliko put sama na ceste, kaj mračnjak, da pem v grabu sesti, počinuti se i za čas se polavko vrnuti domom. Ko bi znal da me ni bilo v škole? Ionak su nas tam kojekakve bedastoče vučili.

V jenom turnusu nas je bilo dvadeset i dva đaka vse skup z celoga Okola, od prvoga do četrtoga razreda. Jen den sme mi najmenši morali spod bele flaše narisane v knige napisati jel to otec ili ocet. Pa, kaj ti vučiteli misle o nama deci, da sme bedasti? V knige z Prirode i društva, bila je pripovetka kaj se zvala „Vama grah, a meni kobasice“. Na slici je bil pes, sedel je pod stolom i gledel v lonec na peči. Am bi se nebe zrušilo na zemlu da je naš Garo zašel v hižu! Mamica bi mam išla ribati podne deske. A cucku dati kobasicu? Ni mislet.

Anica, čer selskoga pilara je sedela z menu v klupi. Nikak joj ni išla tablica množenja. Gda ju je tičerica spituvala za ocenu, sem joj prišepnula kuliko je 4×5 . A vučitelica me je poslala v kaznu, bosu, van na hodnik stati. Te čas nis mogla najti šlake, mi ih je dečec kaj ni imel mira zel spod stolčeka i skril. Tak za vuru vremena, dedek Dragić se z kolima i kobilu Belku dovezel pred dučan, mam pri škole i zašel je v školsku zgradu po me. Zaprav, bila je to znajmlena, zidana selska hiža z dve sobe, kuvinjom, ganjkom i zahodom. Moj Dragić da bu poprosil vučitelicu naj bi me pustila z nastave raneše, bi se ž nim domom odvezla. A gda me je našel v hodniku mam pri vrate onak bosu, zaplakanu i šmrkavu, naredil je takvoga fajera, am se to do pol sela čulo! Ministru školstva se mamice setil, onak prosto, a po materinim moslavačkim regulam, ja to nis smela ni čuti a kam reči. Ili ne daj Bože, pisanoga traga ostaviti.

Pred avutoritetom soldata Prvoga svetskoga rata, vučitelica je bila mala kaj micek. Ščvrknula se vu se, i čkomela. A sem smela mam domom otiti. Pobednik Velikoga rata nam je v dučanu sakom kupil po prerezanu žemlu i deset dek some-rice, a mene i deset dek bonbonov. Bormeš mi se kazna itekak splatila. Mamice ni nigdar niš povedal o naše avanture, a ni vučitelica. Ak je poslovica, kakovi otec takva čer po istine, bi drugarica i od moje Zlatice fasovala.

Preladila sem se na mrzloemu betonu bosa i dobila upalu srednjega vuha. Jako me je bolelo, tulila sem celu noč z vrućim crepom na glave. Nis razmela, boli me srednje vuvo, a otkad pamtim imam same dva vuva i sad, koje je srednje? Mamica me je na beciklinu vozila v abulantu u Veliku Ludinu na inek-cije saki dan. Gurajuči kostotresec polek Tri križa jedva smo se pentrale na breg. Gda sme išle domom, z pol tega brega sme se na beciklinu zaletele na staru cestu Zagreb-Kutina i odma na desno, raven v zamahu na vrh Vidrenjskoga brega. Išle sme v štacun nekaj kupiti. Još i den denes je tam, a te Društve-

ni dom krasi ploča v sečanje na Miju Stuparića, vidrenjačkoga pesnika i tribuna. Mamek je pripovedala da je bil familija mojem bratiću i sestrični po jočeve strane.

Sečam se, pitala sem gospu kaj dela v trgovine, zakaj danjubi za tem pultom, a ni znala kaj bi mi rekla. To sem čula mamicu i susedu Mariju spominati se o te trgovkinje Dore. Pod breg, gda sme išle desno za (J)Okole, v pete brzine porinula sem nogicu v špice beciklina, prvi i zajni put! Mamek je mam komenterala da mi je to kazna kaj sem išla Doru takvoga kaj pitati. Al je bolelo! Tak se je celi roman storil z onih četiri puta pet je dvajst. A samo sem štela pomoći curički v nevole. Tuliko o empatije.

Gda sem prizdravela, ni mi se išlo nazaj v tu vražju školu. Bilo je goluždravcev v četrtom razredu kaj su bili ponavlači, nas dekllice su tukli i za lasi skubli. Mi nismo znale da je to zlostavljanje i mobing, ali smo osetile na svoje kože. A mati: „Ak ne buš na vreme prešla v školu, ne bu se škola dovelkla k tebe. Zapameti si, gda ideš po putu, moraš pozdraviti sakoga na ceste i polu. Jasno i glasno. Gda se ja na pijacu ili v dučanu zestanem z poznatima, oču čuti kak si dobro odgojeno dete.“ Dobro da im nis morala naklona dati.

Vuz vse one očenaše i angele čuvare vsaku večer, ni Bog dal da se okolska škola primekne k naše hiže sredi ravnice. Gda si dete, vsi te znevere, čak i nebesa. V drugomu razredu, dobila sem nove škorne, a su me žulale tak jako, su bele štramplice bile krvave na pete, a još nis bila na pol puta do sela, kam škole. Zašla sem v suvu grabu, zula se i slekla štrample, vrnuvši se domom bosa. A moji stareši su se svadili. Malo sem stala pred vrate i čula: „Ja svega oca ne bum ostavila. Mlada je, naj oda, mora odfrknuti. Ja sem išla v Ludinu v školu, am je to puno daleč, a morala sam prek autoputa i štreke bez rampe prejti?“ Šezdeset let kesneše, tam još ni te rampe.

Imela sem razmeti, otec je štel otiti z sela, a mati se ni dala. Zutra v jutro sem bila betežna, pak sem se preladila. I nazaj po streptomicine³. Bormeš sem preklela onoga ko je inekcije zmislil. V sebi, kaj cucek kteri ne sme na glas lajati. To sem se jutro prvi put z materu posvadila. „Ja već nepem v tu prekletu školu. Zakaj ste naredili hižu tak daleč od sela, škole i dučana?“ Denes bi dodala, Bogu za plečima. Da je sirota mati onda znala kaj je to pubertet, ziher bi se nektare pajdašice požalila: „Ona je v pubertet zašla z sedem let!“

Dedek je bil dupli dovec, trejti put se oženil z Potoka, bila je rojena v Radoboju. A je kajkala kak se spada. Denes bi rekli babica, kaj mi ni biološka baka. Ona me je kvarila: „Ak te stareši optuže za nekaj, a ti si kvara naredila, šest put reči da nesi kriva. Stoj ravno kaj stup od stroma, gledi ocu, materi, učitelu ili ravnatelju škole raven v joči i reči: „Ja to nis naredila.“ I tak šest put zaredom. A ak to nikak ne prejde i ne veruju ti, onda se priznaj sedmi put. Buš vidla, niko te ne bu sedem put pital istu stvar!“ Bormeš sem je se setila jezero put črez življenje. Pogotovu gda sem svoje dece morala bele laži prodavati.

V selu vu to doba skoro niko ni imel knigu izim Biblije, Danice i stoletnoga kalendara! Babica kaj mi ni bila babica je čitala Zagorkine romane i o nima mi pripovedala, a tetica z Zagreba i ona z Osijeka su mi donašale slikovnice i knige za decu. Bebe i lopte.

Sejeno, mati me je tušila z dobrim odgojem. Regule, regule, regule. „Ak si lačna smeš se navrnuti v pole i zeti si rušku ili jabuku kaj je opala v travu. Na drevo ne smeš plaziti da ne opadneš. Voće se ne sme krasti! Ak buš krala, sudec ti odseče ruku!“ Pitala sem ju, a ko bi me videl? A ona: „Tvoja savest bi znala!“ Gda se išlo na krstítke ili svadbu, juvu se smelo grabiti samo jenput, jenu šeflu. Ja nis volela juvu, a sem morala to čudo med ljudmi jesti, nikakvo durenje se ni smelo spelavati i nikak si novu kiklicu zalejati zo tu žutu masnu vodu. Zeti se

sme same jen kus mesa, malo kruva i žlica krumpera ili mlin-ci. Bocu se ne sme glodati kaj pes.“ Dedek mi je savetovao: „Zemi belo meso, bu leže. Gda je doma pečeni ili pohani piščenec na stolu, vežbaj kak ga buš ko fina gospica jela. Buš se v finu kuču udala.“ O tem po tem.

Došlo je letno ferje. Dedek je znenada vmrl. Otec je našel kupca i našu hižu prodal. Nekteri železničar z daleč je dobil posel na naše stanice i trebal dom za familiju. Tak sem v trejti razred pučke škole išla v gradu. A mamica je ponavljala: „Ne smeš k nikome na kola ili v auto zajti. To je grad, nikterega ne poznaš. Gda je rampa spuščena, ne smeš prek štreke iti!“ Vžila se sirota strava za me. A kaj bi tek bilo da sme imeli televizor i da je gledela kojekakove filme, gde decu kradeju i prodavleju. Vu te cajte več je toga bile v naprednom Zapadu.

Ivanić je v Moslavine, takaj, a Ivanićani su srčekom v svojim kloštranskim vinogradima, kleticami i vrčakima. Prvi put sem vu lepe, nove gradske škole. Veliki jobluki glede na park i cirkvu sv. Petra apostola. Stala sem pred punim razredom đaka trejtega B. Moja nova učiteljica je dece rekla kak se zovem i otkud sem došla. A ja, kaj da sem na strelani. Još me je falila kak vučim nemački i otec mi dela v Münchenu, i da sem zapisana v osnivajuču muzičku školu k maestru Berislavu Kezeleu. Baš prošli tjeden sme krstili jen lepi majhni ivanički trg z negvim imenom.

Kolena su mi klecala, nis mogla dece kaj zuriju vu me niš reči. Drugarica me je opelela v zajnu, praznu klupu. Preživela sem i to. Za dva dana predstavila nam je novu curičku, mam sem leže soplja. Ta je deklica na satu muzičkoga vsaki put, ali baš lepo popevala „Čoban tjera ovčice, lakoj lane, diridiridaaaaaneee...“⁴ Po istine, niko od dece ni razmel kaj to znači. Kak denes rečimo „Rim Tim Tagi Dim“⁵.

Dojdući cajti su bili drugački nek na selu. Mamica je išla na posel, moj otec već onda bauštelec ni bil po tri meseca

doma. Štel je zaraditi marke za ciglu i crep za našu novu hižu, a ju je kesneše sam zidal. Bili smo na stanu v stare hižice, a mamek se žalila: „Pak od žlice iti, kaj sem ja Bogu kriva da mi je tak žmefke v živlenju?“ Nis ju razmela, am sme dovezli puni traktor stvari, i escajg. Imeli sme struju! I da, tu je počela celoživlenska odiseja z računima...

Osim vekovečnog odanja v školu i nazaj doma, meni je bilo drago da sem se i Hastermana rešila, vse dok otec ni kop pal naš novi zdenec, a ja z kantam prek vitla vlekla zemlu z luknje van. Čudovišča na denu ni bilo. Problem rešen. A sem se vžila straha, da bu oca v te mrzline i glibine pojel ili da mi bu kanta opala ocu na glavu.

V gradu, mamica se jako bojala za me. „Ak spram tebe ide pes, z žepa zvadi kus suhe kože od špeka i hiti mu. Šaku nih na sitno zrezano sem ti zamotala v pakpapir. Gda cucek to glođe zaobidi ga i delaj se da ga ne vidiš.“ Tak sem si priskrbela vrp u brekov, pravi pajdaši, su me pratili celim putem do škole, voleli su te kože. Zih me ne bi niko vkral.

V naše vulice, imela sem pajdaše i pajdašice, sem se socializerala, bi denes rekli. Na smrznute bare smo se sklizali, pod breg od naftine štreke sanjkali, v prazne štale pokojnoga suseda Đure smo igrokaze spelavali. Vesela družina, a ja sem bila srečno dete.

Imela sem ključ od hižice, veliki skoro kak moja ruka do lakta. Tej dan kaj ga nem nigda pozabila, ob poldan, gda sem se vrnula z škole, napisala sem zadaču, najela se i oprala posude. Zaključala sem bajtu, da pem poiskati pajdaše za igranje na livade pri štreke. Ključ sem vrtela na prstu, a ov je prhnul z ruke kaj tič, i to raven v grabu vuz cestu. A kaj sem sad? Niš, zula sem sandale i zašla bosa v kanalec. Centimeter po centimeter s tabanima i dlanima sam prekopavala mul zmed šaša i iskala ključ. Več sem preorala više pol jaruge, ruke do lakta crne od smrdečega mula, a od ključa ni traga ni glasa.

Imela sem srečo, niko me ni videl. A onda, ob dve vure i deset minuti, ve ti na susede Kate raven z „Mebe“⁷, z posla. Lepo sem ju pozdravila i delala se bedasta, toboš se igram doktorice i pregledavlem betežni jarek. A te flašička ščemera je stala na ceste ober mene i čkomela, gorše nek da je kričala na me. Ona je inače bila dežurna odgajateljica za vsu decu v naše vulice, nismo ju trpeli. Su nam se gače tresle od strava gda sme ju videli na mostu ili pred hižu. Znala sem, bu me tužila matere, onda bum videla svega... Tak je i bilo, fasovala sem z šibu po nogicam. Nigdar več, šezdeset let nis zgubila ključ! A Katu grdo gledim, makar je sad sto let stara i još navek dežura po naše vulice. Svoje dece stalno ponavljam, najte se dece zamerati.

K nama su znali dojtj mali susedi, na dvorišču sme se igrali škole i loptali se, a gda sem se ja išla k nim igrati, sledila je vuputa: „Gda ideš z doma, do sita se najedi. Ak si na tuđemu dvorišču gda domači ideju obedvati, mam da si domom došla. Same najvekša sirotinja z niš koristi pijancom v hiže pošle lačnu decu v selo jesti. Ak baš moraš, zemeš jen kus bazlamače i to najmenši, zafališ se i pofališ gazdaricu.“ Borme i den denes, na nekakove proslave, svadbe ili fešte, moram se naterati nekaj pojesti. Kaj da bu mamica dobežala z šibu odnekud.

Stara sem i naskoro se bu moralo na onej svet otiti. Rešena sem brige kak bum i kaj bum, v kтеру srednju školu pem, kaj bum studirala, gde bum posel našla, za kterege mladiča se bum udala, jel bum imela svoju decu i kak bum preživela gda mamek i tatek mreju... Sad gda sem vse to probala, dumam si, kuliko sem teh moslavačkih zapovedi morala poslušati? Mimo onih deset biblijskih. V tem paketu bilo je i ono: „Kaj se doma spomina, to se ne sme nikome pripovedati.“ Primera radi, mamek je o svoje mačuhe znala reči: „Ima dobro srčeško, a oče lagati...“ Ja to ne smem nikome reči.

Negda na selu, sečam se, ak je nečija kokoš doprhala na naš vrt, mamica ju je vlovila i išla pitati suse, čija je. Gđa se nečija čuča zavela na babin vrt, ta je za čas bila v *jacuzzi*ju na peći. „Neš ti meni mladu šlatu čokala, to ti je bilo zajni put.“ Mene je čučice žal bilo. Racice, piščenci, žugice, pajceki, vsi su oni bili moji dobri pajdaši. Ž nima sem se spominala i zabavljala, a onda jen den, morali su pod nož. Za vsakim sem bečala kaj vatrogasna sirena. Gđa je otec zaklal prasicu Potočnicu, tri se dana nis štela spominati ž nim. Da ja ne bum jela nejno meso. A gđa je dedek skinul belu kobasu z dima na tavanu, borme sem pozabila na pajdaško roktanje. „To je nama Bog dal, ak se mučimo, smemo živinu zaklati i preraniti sebe i svoju familiju.“ Štela sem reči, dober izgovor zlata vredi, a to bi onda bilo odgovaranje starešemu, i ko zna kak bi prešla.

Još jena dedekova vuputa za življenje: „Budi ze vsem dobra, a si zapameti, si človek, a ne vuk. Ni ti treba banda, naj bi bila jaka. Vuzdaj se vu se.“ Denes itekak znam da je to baš tak. Ja svojim nukima sako malo ponavljam: „Ljudeki su slabi, ziheraški se spovežu z sebi sličnima i glediju same za se, svoj žep i svoje ime. Ta hejterica kaj te štenta misli da je najpametnejša na mreže, a ko zaprav zna nejnu dijagnozu? Ona nemre do korune, si na glavu dene natpisa ze svojim imenom. Nesu vse Pepeljuge postale princeze, kak ni žapci principi. Morti se denes te besne trolerice pleme klanja, a zutra, ko se bu sečal zločestoče? Ponaša se kaj da se je v špilsko, a ne štalsko doba rodila. Zapameti si dete, prave močnike nigda ne vidiš. Oni imaju vse kaj trebaju, ni im treba reklama.“ A moje dete mene: „Bako, te tvoje regule mi ideju na živce!“

Moja mamica, vse dok ni mrla z puno let na pleči, imela je povratnu informaciju: „Vaša je čer dobro dete, tak je lepo odgojena! Poštivle stareše, saki put me pozdravi. Oče pomoči i pospominati se. Vsaka čast!“

Za sad još ne znam jel človek more otiti srečen z ovega sveta. Da je mati znala, i to bi ziher v regule dobrega ponašanja i odgoja dala. Obečavlem, čim zeznam, bum vam javila z pismom ili poslala e-mail.

¹ Iz slavenske literature: na ruskom *водяной*, na češkom *vodyanoy*, vodeni duh; u češkim i slovačkim bajkama *vodník*, u ukrajinskim bajkama *водяник* (vodyanyk). Na njemačkom Hastrman. Zeleni starac koji živi u vodi, ima glavu žabe i dugu kosu. U ženskom liku to su bile rusalke (ruski), mavle u Ukrajini itd.

² Joco (Josip) Udmanić – hrvatski hajduk, rođen u Popovači ili selu Vidrenjak oko 1843., ustrijeljen u Potoku kod Popovače, 1867.

³ antibiotik

⁴ tradicionalna narodna pjesma

⁵ Pjesma/ples s kojim je Marko Purišić osvojio drugo mjesto na eurovizij-skom natjecanju 2024. godine.

⁶ tradicionalna kobasica od svinjetine

⁷ Tadašnji pogon tvrtke PROMAJSKA-MEBA iz Zagreba, za proizvodnju predmeta iz plastičnih masa, u gradu Ivanić-Gradu.

Pogovor

Poticajno djelo na jednom od moslavačkih kajkavskih idioma

Književnica, urednica i prevoditeljica Đurđa Vukelić Rožić (Vidrenjak, 1956.) živi od 1964. godine u moslavačkom Ivanić-Gradu gdje stvara svoja uspješna književna djela. Među njima se ističe kajkavski ciklus humorističnih priča o Ifkici, a pred nama je peta zbirka u kojoj je glavni lik Ifkica i njezin Jožek. Nastavljamo pratiti život Ifkice nositeljice tradicije i narodne memorije u vremenu kada postoji nostalgija za vremenima dobrohotnosti, dobroćudnosti pa čak i čistoće seoske naivnosti. Bistrina i opažanja Ifkice suočavaju nas sa stvarnošću i poučavaju nekim, na trenutak zaboravljenim vrijednostima i čovječnosti, na izrazito duhovit način.

Autorica vrlo efektno koristi domaću varijantu kajkavskog govora u kojem se miješaju s dijalektom i riječi iz književnog standarda, ali i iz engleskog jezika kako bi kroz naočale jedne domaćice, zapravo jednostavne i mudre seoske žene, osvijetlila cijeli spektar, političkih, društvenih i ekonomskih zbivanja, ne samo u Hrvatskoj već i širom svijeta. Evo nekoliko primjera:

Zaladilo je, fala Svevišnjemu na prelepomu Miholjskomu letu. Poriluk cušnjaz i buncek kuvani, mrzletina se pomalo zgotavle na peči... Deset je vur, Jožek bu z imanja došel na kavu i štrudlina. Jabuke prefine, domaće, dišiju kaj raj bez Eve. Pospominali smo se, bormeš sem jedva zdržala ne spripovedati mu o čvenku gospe Krivušičke. A ono, pes na dvoročšu čkomi, a tič v hiže laje: „Čvenk! Čvenk! Čvenk!”

- Kaj oče tej tič?

- Keks. Keks. Keks.

Sad sem i prevoditeljica šake perja. Gda sem gazde zgotovila popisa za dučan, nogice sem lepo namočila v lavoru v slane vodice z oljem ružmarina, kaj da sem na svemu jotoku v Mediteranu. Otprla sem kompjutora, naj bi videla kaj je novoga, znajući da nemrem svim čudima sveta verovati. Kad, bem ti vse, devet jezera let staro kostje muža imenom Cheddar Man, z Somerseta v Engelske, imaju svega živućega DNK rođaka, profesora hištorije. Pokojni je morti bil in group-bias, a ak se mene, Ifkicu z našega prelepoga Gornjega Moslavačkoga Sela pita, opče si nisu slični. A i mladi profesor je samec, daleč je dogural, ak se zeme v obzir da mu je tej stareši po profesije bil birašenec, birašil je semenje i bobice i brusil kople z kamena. (Iz pripovijetke Čvenk)

Znanstveniki v Kalifornije su dokazali, crno na belom, ak su komarci šumasti, nemreju najti partnerice želne parenja, makar one z krilima zunzale lepše nek Zagrebački ansambl flauta. I kaj sad? Navučenjaki bi mogli komaricam obleči gače i cicncekere od lubičaste čipke. Ili rozaste štumfe, tri para po podlegavke. Onda bi komarci-lotriši morali hitro evoluerati i navčiti se iskati partnerice z jočmi, a ne samo slušajući svet okraj sebe. „Life finds a way!“ A, kak je moguće da su muški Aedes aegypti gluvi? Vučenaki su se igrali hokusa-pokusa z njihovim DNK-om i naredili je gluhakima. I navuk najde načina. (Iz pripovijetke Aedes aegypti)

S druge strane, Ifkica je naučila koristiti internet. Zna-tiželjna je i svaki trenutak slobodnog vremena i odmora od teških poslova na gruntu provodi informirajući se o događanjima u zemlji i svijetu ili gledajući odabrani film ili seriju na streamingu. Uz sedmero djece i brojnu unučad raštrkanu po Hrvatskoj i svijetu nastoji biti u tijeku u začudnim vremenima

koja ju snalaze. Moderne tehnologije pridonijele su zbližavanju i povezivanju ljudi na planetu, no i daleko manjoj socijalizaciji; usamljeniji smo i otuđeniji od prijašnjih generacija, koje se pomalo i pribojavaju sve te tehnologije u kojoj su uvijek iznova nepismene. *Panta rei* – sve teče, evoluirá i mijenja se, a učenje je jedini način prilagodbe tim novonastalim, ali i stalno promjenjivim uvjetima života. Stoga su zanimljivi i poticajni Ifkićini komentari zbivanja jer je ona sačuvala zdravu srž moralnog i kršćanskog odgoja koju je ponijela s moslavačkog sela kao dijete. Svoje viđenje današnje stvarnosti dijeli sa svojim čitateljima na duhovit način, kako bismo zastali i preispitali stvari.

Zakaj bi neko išel nekaj fejkati, i kojekaj zmišlati? A kaj drugo nek da more sfektati i scecati peneze od nevmetnoga i bedastoga mulca kak sem si sama. Vsaka hiža ima križa, vsaki človek tajne i probleme. A fejkeri nude fejk rešenja, za svoju korist! Sfejkaju pol kugle zemalske, one ravne i one okrugle. Z lažima zavađaju ljudeke i od toga dobro živiju. Po istine, pulitikanti fejkaju celi svet, i nikom niš! Nemreš narediti korak sim ili tam, iti za svojim poslima ili skrolati po tem vražjem internetu ak te nekaj zanima, a da te ne odere nekakvi i nečiji fejk. Ili fejk cajtungštiner z fejk vestima. Slaže se laž na laž. Onda ti nudiju leke i terapije proti posledic od vsega toga. Za krepati od smeha. (Iz pripovijetke Fake (fejk))

Ifkićin govor je lapidaran, milozvučan, svima razumljiv, šarmantan, ali rečenice su bogate sadržajem, ocjenama i zaključcima. Autorica vrlo vješto s jedne strane opisuje život u moslavačkom selu, danas u vrijeme globalizma, realizirane deruralizacije i deagrarizacije. U tim složenim procesima autorica gradi lik skromne žene koja se vrlo vješto snalazi u društvenim odnosima, vrlo vješto održava bračnu ravnotežu i participira u seoskim događanjima.

Furila sem zaklanu kokoš, da bum skuvala prefinu gornjemoslavačku antibijotsku juvu i setim se, negde sem prečitala, v Londonu su z jene farme piščencev znanstveniki pozubatali pofureno perje i v laboratoriju naredili bilančevine za ljudsku preranu. Držim, da je vuzgoj piščencec zloceran negde pri Londonu, kaj bi vruga neko spameten delal živinsku farmu v gradu. A to, kaj su sfuflali od perja, kaj got to bilo, je z gešmakom mesa. Valda pilečega. Za sad, zaradi skupe hidrolize, predelavanje perja v piletinu je preskupo i ni splativo, piše cajtungštimer. Zarada bi se dala nadrukati gda bi fabrikanti imeli priliku storiti puno tega peromesa, kak rečimo za celoeuropsko tržišče. Bi Hrvacka mogla pomoći brexiterima i naručiti jezero ton te fine zdrave rane. Naposletku, Englesko kraljevstvo je med retkima kaj nas ni nigda okuperalo. Imeli su pametnešega posla. Naj se naš narod lepo rani. (Iz pripovijetke Globalni neprijatelj)

Za našu domaću, moslavačku javnost poticajna su Ifkina razmišljanja o njenom kraju, životu u današnjem selu, obiteljskim odnosima, susjedskim odnosima, odnosima prema tradiciji, prema zemlji i vlastitom domu. Ifkica preko interneta prati što se zbiva u svijetu, ali kod kuće ona je mudra feministica, zapravo dominantna žena koja vlastitom inteligencijom i imaginacijom svladava muževu „staromodnost“ i mačizam. Ona je ujedno i „mater familias“, ne samo snagom svojih argumenata, već i time što radi sve poslove koje su nekada obavljale žene u ovom kraju. Zapravo, drži tri ugla u kući.

Zbirka kratkih priča „Ifkica je zakon“ duhovito je štivo. Autoričin je humor dobronamjeren i peckav. Ona nasmijava i postavlja pitanja, ali i daje upozorenja.

Počistila sem špajzu i frižidera od blagdanskoga preterivanja, spraznila zdeličke i ranjgličke z ostajnkima rane v kantu za napoj, za svinje; šaka francuske šalate, tri žlice mlincev, suvi

skrajci orehnače i keksi. Z velike sobe sem donesla tace ze zre-zuckima oblatni, babičin stekleni stalek z kusom torte od naranče, tajner z ficlekima mađarice i bele pite i dva joreh-kiflika. V pekaču je čubel falačec štrudlina od jabuk. Zajna sarma se nalukavala z rezanoga zelja i juve na me kaj jenooki pirat. Naputuvala se z petnajstiltrenoga lonca do politrene ranjglice. Navek premečem ostajinke jela z vekše vu menšu posudu. Gda sem Jožeka pitala jel bu dojel tu sarmu, tak me je pogledel da su me kolena mam prestala boleti. Vuho, nogica, i rep odojka, zdelička ladetine, frtalec kokoši i kuvani rezanci kaj su juvu popili, to sem vse v zdelu od krumper šalate nametala da bum peseku odnesla, a malo sem odgrabila i porezala za mačke. Tičeki jeju z kokošima i z pesom na dvorišću, a sejeno, pred Božić sem im na slive obesila komade tenkoga friškoga špeka, naletela sem na akciju v marketu. (Iz pripovijetke Princeza Ifkica)

Kao književno djelo, ove priče možemo uvrstiti u tzv. žensko pismo. Književnica Đurđa Vukelić Rožić daje važnost svome glavnom liku po prirodnoj snazi vlastite mudrosti. Stoga je Ifkica reprezentant, uvjetno rečeno, suvremene hrvatske žene koja živi izvan metropole, nije u stalnom radnom odnosu, ali je u obiteljskom krugu zaposlena preko glave.

S jezičnog motrišta zbirka kratkih priča „Ifkica je zakon“ vrijedan je prilog moslavačkoj kajkavštini, ali i cjelokupnoj hrvatskoj dijalektalnoj književnosti. Dijalektolozi će u njemu pronaći evoluciju kajkavskog govora na prostoru od Ivanić-Grada do Vidrenjaka i uvjeriti se kako taj govor može poslužiti za vrlo slojevita i složena književna djela. Moslavinu, zahvaljujući gospođi Vukelić Rožić, još snažnije potvrđuje svoj regionalni identitet. Po našem mišljenju, sve zbirke priča o Ifkici mogu se vrlo brzo preoblikovati u scenarij za TV nizanku koja bi bila jednaka uspjehu legendarnih *Gruntovčana*.

Đuro Vidmarović

Zahvale i riječ autorice

Prikupljanje i provjera riječi kajkavštine na području Grada Ivanić-Grada i bliže okolice (Jalševac, Lipovec, Tedrovec, Lonja, Poljana, Zaklepica itd.) jedna je od meni najdražih briga. Uključuje kontakte s dragim ljudima koji pridonose očuvanju domaće kajkavice. Pa tako, hvala mojoj urednici i lektorici Ivani Cerinski, prof., Katarini Brkić, prof., gđi Milki Barilić, g. Zdenku Vanjeku, fotografu, obitelji Mršić, Dragici Vereš, Ankici Pribanić i svakako Lonjancu, Stjepanu Rožiću, koji za svoju kajkavicu zahvaljuje, osim zagorskom, i gornjohrelenskomu kraju. Također, Štefci Vanjek veliko hvala na prezentaciji Ifkice kroz igrokaze uz Stjepana Rožića kao Jožeka. Svima hvala na razgovorima o pojedinim riječima kajkavice.

Jasno se prisjećam ne samo majčine kajkavštine već i njezina glasa, a mnoge riječi nakon istraživanja po rječnicima vratile su mi se u sjećanje iz najranijeg djetinjstva koje sam provela s njom na našoj maloj obiteljskoj farmi u Vidrenjaku. Primjera radi, riječ "krakoriti" (vezano uz glazbeni solo site i sretno kokoši) spomenula mi je gđa Milka uz kavicu i meni se uključilo zvono – pa to je govorila i moja mama. U vrijeme bez telefona, televizije i interneta kajkavština se širila kontinentalnom Hrvatskom zahvaljujući stalnim seobama stanovnika koji su donosili svoje običaje, tradiciju i jezik u plodnu moslavačku ravnici, a nakon Drugog svjetskog rata i u potrazi za radnim mjestima u rastućoj (naftnoj) industriji. Tu je prilika prisjetiti se nezaboravne kajkavke, pokojne Slavice Klečina. Svima hvala, od srca.

Hvala NJ. E. Đuri Vidmaroviću na pogovoru i dr. sc. Draženju Kovačeviću na stalnoj prijateljskoj podršci mojem radu. G. Antunu Miklešu na grafičkim spelancijama mojih knjiga. Hvala Gradu Ivanić-Gradu na sponzorstvu i ove knjige. Ako nekoga nisam spomenula, ne znači da ga Ifkica ne voli.

Rječnik manje poznatih riječi i izraza

A

anjcug – muško odijelo
ajnprem – zaprška

B

bajta – koliba
bantuvati – uznemiriti
bedarija – budalaština
bedastoča – glupost
begečija – sirota
berbotati – blebetati
betežnica – bolnica
betežnik – bolesnik
bezcajtno – bezvremeno
birašiti – skupljati
blaznik – onaj koji psuje i
kleveće
bober – dabar
bokčijski – sirotinjski
bolečni – bolestan
boritev – bitka
brek – pas
bremzati – kočiti
bremzer – kočničar
brenta – drveni sud za nošenje
grožđa
bruh – kila
bumbak – pamuk

C

cajtgajst – duh nekog vremena
cajtungšmirer – dopisnik
cakumpakum – savršeno
cecnjak – grudnjak

cickalec – sisavac
cicnceker – grudnjak
cmugati – jadikovati, gundati
cuclati – sisati
cujzek – ždrijebe
cukreno – slatko

Č

čkometi – šutjeti
čkomina – tišina
čmela – pčela
čubeti – biti na jednom mjestu
čuča – kokoš

D

daleč – daleko
dangubiti – tratiti vrijeme
daž, dažđ – kiša
delanec – vino slabe kvalitete
dišati – mirisati
dogodovščina – dogodovština
dotikavati – dodirivati
draufgenger – nasrtljivac
dreti se – vikati
droben – sitan
droždenka – rakija komovica
drukati – štampati
duha – miris
duhovščak – lipanj
dumati – razmišljati

E

endlich – napokon, konačno
eropolan – avion

ervati se – boriti se

F

fajda – korist
faleti – nedostajati
faširati – mljeti
flojza – ljubavnica
forhganjk – predsoblje
francuz – plava frankovka,
vrsta grožđa
frunta – prišt, gnojna rana
funduš – okućnica, imanje

G

gajba – krletka
gajde – glazbeni instrument,
dude
galženjak – veseljak
gat – riđovka (*Vipera berus*)
geldtašn – lisnica
gladuš – pohlepna osoba
gliboko – duboko
gluhak – gluh ili nagluh čovjek
gnečjak – korito
gorice – vinograd
graba – jarak
gradirati – mjeriti
greštati, greštovati – gnječiti
greznuti – upasti u glib
grohotati – smijati se s
grohotom
gungula – metež
gustokrat – često

H

hamalija – čarolija
harc – rat
hitati – bacati
hramlati – šepati

huncutar – veseljak

I

imenit – važan

J

jasle – koritasta naprava u staji
za odlaganje stočne hrane
jesenščak – rujan
jobluček – prozorčić
jobluk – prozor
jokati – plakati

K

karabin – vrsta kratke lagane
puške
karc – rat
karcni – ratni
kinč – dragocjenost
klopotliv – brbljav
konta – stalna mušterija
kopanja – korito, hranilica za
svinje
kopitati – zamahivati nogama
koruna – kruna
kostotresec – bicikl
kotlen – bakren
koruna – kruna
kozodoj – kradljivac
kramer – trgovac sitnom robom
krasnost – ljepota
krelut – krilo
križalina – ciklama
kujna – kuhinja
kup – stog
kuvanjsica – buča

L

labda – lopta

lafra – maska
 laknuti – odahnuti
 lakomec – proždrljivac
 laprdati – govoriti, brbljati
 larma – vika
 ledina – travnjak
 lenguza – lijenčina, zabušant
 livanec – debela palačinka
 loter, lotriš – ljubavnik, bludnik
 lotra – ljestve
 lucen – lucanj
 luftati – prozračiti
 lukati – viriti
 lukna – rupa

LJ
 ljubovca - ljubavnica

M
 marva – stoka
 medecina – lijek
 mela – brašno
 menše – manje
 merlmilivi – mrmoreći
 mertučje – posuđe
 miholjšćak – rujan
 mort – smjesa pijeska, vapna i vode
 morti – možda
 mozul – prišt, gnojna rana
 mrzletina – hladetina

N
 nabiguzica – gotovan
 nadevati – puniti
 nagrajsati – nastradati
 najiža – tavan
 napoj – tekuća hrana za svinje
 navrnuti se – navratiti

nebdeder – zgrada viša od osam katova
 neporočno – nedužno
 nesrečnost – nesreća
 nihalka – ljuljačka
 nurgati – zanovijetati

NJ
 njurgati – zanovijetati

O
 obedvati – ručati
 obrnuti se – okrenuti se
 obsecurane – osiguranje
 obsecurati se – osigurati se
 obšanost – sramota
 oćak – samac muškog roda
 odprhetati – odlepršati
 oroslan – lav
 orsag – država, zemlja
 otkoritati – odbaciti
 otpovedati – odgovoriti
 otprti – otvoriti

P
 pantati – šepati
 parkeli – kandže
 penezlivec – bogataš
 pest – šaka
 pinkel – svežanj
 pišćenec – pile
 plenica – pelena
 pocek – prag
 podlegavka – preljubnica
 pofuriti – preliti kipućom vodom
 pomotati se – imati mentalnih problema
 poranen – ranjen

pošemeriti – poremetiti
pražnak – prag
presenečenje – iznenađenje
primisliti – osmisлити
prisposodobiti – usporediti
prodekuvati – propovijedati
pukati – čupati

R

rabota – priprost posao
rafung – dimnjak
rajzanje – putovanje, skitanje
rajzer – putnik, turist
rajžlec – vrsta jela od telećih
crijeva
razluček – razlika
regetača – žaba
regula – pravilo
rekel – kaput
ritati – snažno zamahivati
nogama
ritoglavica – vrtoglavica
rodina – rodbina
rogle – drvene vile
ročencvet – lipanj
runjak – vrsta košare

S

sekirati – uzrujavati,
zabrinjavati
seksarda – vrsta grožđa, izabela
sešegajuči se – šaleći se
sitak – sitina, korov koji raste
na pašnjaku koji podliježe
proljetnim poplavama
skontati – izračunati
sladobuzen – lakom
slepar – opsjenar
soldatček – ciklama

sopsti – disati
spelati – izvesti
spelavati – izvoditi
spominati se – razgovarati
sprdati se – rugati se
spuknuti – izvući
stareši – roditelji
stena – zid
storiti – stvoriti
strgan – slomljen
stroža – slamarica
strukovnak – stručnjak
stublo – okvir bunara

Š

šamrlek – podnožnjak, klupica
šantati – šepati
ščemer – otrov
šišek – potiljak
šitoflin – novčanik
škatura – kutija
škorne – cipele
šlabekovati – pričati
šlajsati – vući
šparhet – štednjak
špotati – grditi nekoga
špinčiti se – praviti se važan,
bahat
špotati – grditi koga
štenga – stepenica
štentati – ometati
štoba – slovo
štrom – struja
štumfa – čarapa
šumast – gluh
šupelast – glup
švindleraj – zabušantska
skupina ljudi

T

tancati – plesati
teknuti – umetnuti
tigan – tava
tišljer – stolar
tratovar – pločnik
tringelt – napojnica
trudne – umorne
tudum – moha ili noja, vrsta
grožđa
tuhica – perina
turen – toranj

U

uboštvo – siromaštvo
usmerba – uputa

V

verši – stihovi
vesmir – svemir
vmoriti – usmrtiti
vrčak – vrt
vuglec – ugao
vuglen – ugljen
vunzemalec – svemirac
vušten – učen

Z

zabezeknuti se – iznenaditi se
zajutrik – doručak

zamusan – prljav
zdihavati – uzdisati
zdojti se – potrošiti se
zdohađati se – propadati,
starjeti
zdrban – izdubljen, iskopan
združiti – uganuti, istegnuti
zginuti – nestati
zgotavlati – dovršavati
zlohodnik – neprijatelj
zmalati – moliti
zmazanoča – prljavština
zmerkati – osmotriti
zmoknuti – pokisnuti
zmožnost – dostojanstvo
znebuha – iznenada
znucan – istrošen
zoplesti – omotati
zrihtati se – urediti se

Ž

žako – afrička siva papiga
žganci – pura
žitelec – stanovnik
živad – perad
žmefke – teško
žvajzati – udarati

Bilješka o prethodno objavljenim tekstovima

Apolon, hrvatski humorističko-satirički e-časopis

Aquillrelle, digitalna izdavačka platforma, Bruxelles

Diskurs, časopis za kulturu, umjetnost i društvene teme

Hrvatski glas Berlin, internetski portal za kulturu

Književna Rijeka, časopis za književnost i književne prosudbe,
DHK Rijeka.

Kvaka, časopis za književnost

metaFORA 2024. - budi karakter, godišnji e-zbornik kratkih
priča (Knjižnice grada Zagreba)

Pod Murvu na Krče, zbornici KUD-a „Dragutin Domjanić“,
Adamovec

UH!AHA, humoristično-satirički časopis

U sjeni križa, u svjetlu nade, zbornik duhovnoga književnoga
stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“, Križevci

Zagrli zemlju pričom, e-zbornik Narodne knjižnice „Petar
Preradović“, Bjelovar

Biobibliografija

O autorici

ĐURĐA VUKELIĆ ROŽIĆ rođena je 1956. godine u Vidrenjaku, a u Ivanić-Gradu živi od 1964. Diplomirala na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu (prvostupnica). Piše na hrvatskom standardnom jeziku, kajkavici grada Ivanić-Grada i bliže okolice i na engleskom jeziku. Objavljuje poeziju, prozu, kratke japanske pjesničke forme, cherite i hajge. Svoje pjesme povremeno i uglazbljuje. Dosad je objavila 25 samostalnih autorskih djela, i tri knjige u suautorstvu (zbirke cherita, haikua i rengi). Antologičarka je hrvatskoga haikua, osnivačica te glavna i odgovorna urednica časopisa IRIS za haiku i srodne izričaje. Također je organizirala ukupno dvadeset susreta hrvatskih haiku pjesnika u Kloštar Ivaniću i Ivanić-Gradu. Njezino je stvaralaštvo višestruko nagrađivano u zemlji i inozemstvu, a primila je i niz društvenih priznanja za predan rad. Članica je Društva hrvatskih književnika (DHK), Matice hrvatske, američke udruge *Tanka Society of America* te svjetske organizacije *World Haiku Association* sa sjedištem u Japanu.

Bibliografija samostalnih autorskih izdanja

Malo ulijevo, malo udesno – humoreske, 2005.

Zapravo.../ Actually... – humoreske, 2005.

Hvatajući oblake / Chasing the clouds – haiku, tanka, haibun, 2005.

Može, a ne mora – humoreske, 2007.

Od ljepote boli me noćno nebo – poezija, 2011.

Fuj, ti si normalan! – humoreske, 2012.

Naizgled maleni / Seemingly Small – misli i aforizmi, 2012.

Rašćehal je veter oblake – poezija, kajkavsko narječje, 2013.

Hodajući unatrag / Walking Backwards – misli i aforizmi, 2013.

Vrludanja s najadama / Wandering with Naiads – misli i aforizmi, 2013.

Od pećine do grada / From a Cave to the Town – misli i aforizmi, 2013.

Tiha glazba / Silent Music – haiku, 2015.

Čiji je ovo planet / Whose is this Planet – senrju i haibun, 2015.

Pogled na Otrantska vrata / A Gaze at the Strait of Otranto – tanka, 2015.

Pod krilom rode / Under the Wing of a White Stork – haiku i senrju, 2016.

Polski put / A Country Lane – haiku na kajk. s prijevodima na hrvatski i engleski, 2016.

Sepia sparrows / Sepia vrapci – haiku, 2017.

I onda, kak sad to? (Ifkica I) – priče, igrokazi i drama jednočinka na kajkavskom narječju, 2017.

Ifkica, lepa moja tratinčica, (Ifkica II) – priče na kajkavskom narječju, 2020. (Nagrada „Katarina Patačić“)

Ifkica kaj Ifkica, (Ifkica III) – zbirka kratkih priča na kajkavskom narječju, 2022.

Ifkica za 55, (Ifkica IV) – zbirka kratkih priča na kajkavskom narječju, 2024.

The Tea for Hens – roman na engl., Aquillrelle, 2025.

Treasure Hunt on the Farm – noveleta na engl., Aquillrelle, 2026.

This Big, Bumfuzzled World – humoreske na engl., Aquillrelle, 2026.

Suaautorstvo

Jabuka / An Apple, zajednička zbirka haikua *Sedam prozora / Seven Windows*, 2002. (Vida Pust Škrkulja, Franko Bušić, Ljerka Poštećek Jelaća, Stjepan Rožić, Robert Stipić, Mia Behtan Cecelja i Đurđa Vukelić Rožić).

Petolisna djetelina / Five-leaf Clover, niz rengi, MH Gospić, 2025., 5 autora kreiralo je 432 haikua u 12 rengi. (Nina Kovačić, Silva Trstenjak, Mihovila Čeperić-Biljan, Miroslav Vurdelja i Đurđa Vukelić Rožić)

Cherite, u suaautorstvu sa Senkom Slivar, hrvatski i engleski, MH ogranak Kutina, 2026.

